VID VALIČ · DUNJA DERENDA · CIRIL JAZBEC · NIKI LOZANOVA

PLAYBOY

OKTOBER 2017

5,99 €

▶ 50V

VID VALIČ

RAZGALJENI KOMIK, IGRALEC IN TV-VODITELJ

KO JE DROGA REŠITEV

▶ INTERVJU

CIRIL JAZBEC

FOTOGRAF NATIONAL GEOGRAPHICA

BOJ ZA PRIMAT

AUDI A8
VS.
MERCEDES-BENZ S

+

VIRTUALNA ZADOVOLJITEV
VELIKA FOTOSKRIVNOST
MEDVEDJE ČREVO

www.playboy.si

9 771580 629004 >

PLAYBOY

Vtisne se v spomin in prevzame srce.

Novi Arteon.

Novi Arteon, najnovejša umetnina iz Wolfsburga, z aerodinamično silhueto in markantnim zadkom navduši že na prvi pogled. Za prostorsko udobje na vseh sedežih poskrbi dolga medosna razdalja. Poseben vtis pustijo stranska okna brez okvirjev, ki mu kot klasična značilnost kupejevske limuzine dajejo pridih visokokakovostne elegance. Za vrhunsko dinamiko je poleg ostalih različic na voljo tudi biturbo motor z močjo 240 KM in prvak med bencinskimi motorji s kar 280 KM. Skupaj z najnovejšimi asistenčnimi sistemi ni nič prepuščeno naključju.

Uresničujemo prihodnost.

Emisije CO_2: 164–116 g/km. Kombinirana poraba goriva: 7,3–5,9 l/100 km. Emisijska stopnja: EURO 6. Emisije NO_x: 0,01620–0,06300 g/km. Število delcev: 0,00900–0,00173 x 10^{11}. Ogljikov dioksid (CO_2) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje.

Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM_{10} in $PM_{2,5}$ ter dušikovih oksidov. Slika je simbolna. Porsche Slovenija d.o.o., Bravničarjeva 5, 1000 Ljubljana.

PLAYBOYSHOP.com

Ekskluzivno iz Playboya. Kupujte zdaj.

Glavni in odgovorni urednik: **Borut Omerzel**
Art direktor: **Gojko Zrimšek**
Likovna in tehnična urednica: **Renata Grabner Čapelnik**
Urednik fotografije: **Saša Kapetanovič**
Digitalna obdelava fotografij: **Aleš Makovec, Simon Kjostarov**

Skeniranje: **AM LJUBLJANA, d. o. o.**

Sodelavci: Mišo Alkalaj, Nika Arsovski, Esad Babačić, Branko Božič, Andrej Bučar, Staša Cafuta Trček, Noah Charney, Tina Curk, Neja Drozg, Jasmina Dvoršek, Igor Fabjan, Sebastian Horvat, Darjo Hrib, Matevž Hribar, Jakica Jesih, Primož Jurman, Brane Kastelic, Gaber Keržišnik, Urška Košir, Hermina Kovačič, Špela Kožar, Goran Krstič, Bojan Levič, Danaja Lorenčič, Jaka Lucu, Dušan Lukič, Dijana Matković, Max Modic, Gregor Pavšič, Stjepan Pervan, Sebastjan Plevnjak, Petra Rozman, Vasja Semolič, David Stropnik, Tina Torelli, Zvone Šeruga, Erik Šifrer, Nataša Zajc, Gregor Zalokar, Marjan Žiberna

Fotografi: Andraž Blaznik, Aleš Bravničar, Bor Dobrin, Matej Grošelj, Saša Kapetanovič, Helena Kermelj, Urška Košir, Ivana Krešić, Marko Delbello Ocepek, Aleš Pavletič, Uroš Podlogar, Primož Predalič, Črt Slavec, Boštjan Vidrajz

Izdaja: ADRIA MEDIA LJUBLJANA, založništvo in trženje, d. o. o., Bleiweisova cesta 30, 1000 Ljubljana, www.adriamedia.si

Predsednik uprave: **Tomaž Drozg**
Uredniška direktorica: **Meta Kač**
Direktorica prodaje in marketinga: **Špela Gutnik**
Svetovalka uprave za oglasno trženje: **Gordana Kos**

Oglasno trženje:
ADRIA MEDIA LJUBLJANA, založništvo in trženje, d. o. o., Bleiweisova cesta 30, 1000 Ljubljana, tel.: 3000 731, faks: 3000 715,
trženje revije: **Uroš Jakopič,** 01/3000 770; uros.jakopic@adriamedia.si
trženje spletnih strani: **Nina Pranjič**, 01/300 06 35; nina.pranjic@adriamedia.si

Naročniška služba:
Informacije o naročninah: 01/3000 789, 01/3000 762
Telefonsko naročanje: 04/511 64 44
Spletno naročanje: http://www.adriamedia.si/; narocnine@adriamedia.si

Naročanje starejših izvodov: 01 3000 789;
Pri naročanju starejših izvodov revij poštnina ni vključena v ceno.

Uredništvo:
Playboy, Bleiweisova c. 30, 5. nadstropje, 1000 Ljubljana, tel.: 01 3000 700, faks: 01 3000 713, e-pošta: playboy@adriamedia.si

Tisk: **Radin print, d. o. o., Sveta nedelja, Hrvaška**

Distribucija: **Delo prodaja, d. d.**

PLAYBOY ENTERPRISES, INTERNATIONAL
Hugh M. Hefner – Editor-in-Chief

U. S. PLAYBOY
Ben Kohn – Chief Executive Officer
Cooper Hefner – Chief Creative Officer
Michael Phillips – SVP, Product
James Rickman – Executive Editor

PLAYBOY INTERNATIONAL PUBLISHING
Reena Patel – Chief Commercial Officer & Head of Operations
Mary Nastos – Intl Publishing Operations Director
Gabriela Cifuentes – Digital Asset Manager

PLAYBOY, PLAYMATE, PLAYMATE OF THE MONTH, PLAYMATE OF THE YEAR, RABBIT HEAD DESIGN and FEMLIN DESIGN are trademarks of and used under license from Playboy Enterprises International, Inc.

© 2017 AM LJUBLJANA, d. o. o.

© 2017 PLAYBOY, as to material published March/April 2017, May/June 2017, July/August 2017, September/October 2017 U.S. Editions of PLAYBOY.

Na podlagi drugega odstavka 41. člena Zakona o davku na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 117/06) in prvega odstavka 52. člena Pravilnika o izvajanju zakona na dodano vrednost (Uradni list RS, št. 141/06 in 52/07), sodi revija med izdelke, za katere se obračuna in plačuje davek na dodano vrednost po stopnji 9,5 %.

Naklada: 5.800 izvodov

ISSN: 1580-6294

Fotografija na naslovnici: **Kostadin Krstev - Koko**

Živela lenoba

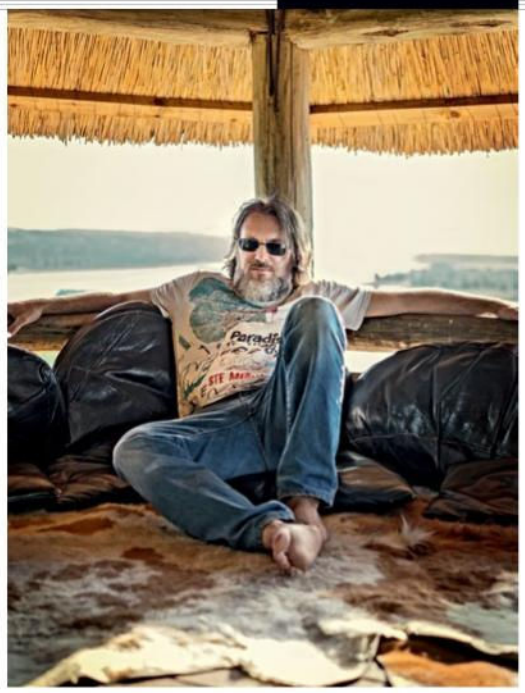

Konec avgusta sem se pregrešil in se navkljub predpoletni odločitvi, da v visoki sezoni sredi vročine in neznosne gneče res ne bom rinil na Hrvaško, za podaljšani konec tedna v odlični družbi dveh dam odpravil v Istro, tik pred oddajo te revije v tiskarno. Splačalo se je, saj sem v stari istrski hiški na prijateljičini knjižni polici našel zaklad, nekaj izbranih del Hermanna Hesseja. Na dušek sem po nekaj letih premora vnovič prebral *Siddharto*, nato pa vzel v roke njegovo *Umetnost razmišljanja*, kjer govori tudi o pomembnosti brezdelja in lenobnosti. Tako sem bil tudi pod vtisom prebranega vrhunska družba, saj sem beli dan bolj ko ne prespal, samo malo proti večeru rahlo zaplaval in kaj malega pojedel, nato pa bral. Poudarni dodajalni členek *tudi* na začetku prejšnje povedi pa se nanaša na to, da sem se ponovno spomnil odličnega članka o adrenalni izgorelosti, ki sem ga prebral pred letošnjim poletjem in v katerem se je vsem, ki se dandanašnji zelo in domala nepretrgoma ženemo, pogumno razkrila gospa, ki jo imam čast poznati, in nam razodela bistvo izgorelosti in kako do nje pride. Zato sem se pravičniško še bolj predal počitku, lenarjenju, da bi ne izgorel tako od dela kot od sonca, ter se v globoki senci sredi popoldanske pripeke spomnil še krasnega članka o lenobi, ki smo ga leta 2011 objavili v Playboyu in ki ga najdete v našem spletnem arhivu pod naslovom *Pravica do lenobe: privilegij redkih*. Tam so navedeni tudi nekateri viri o tej plemeniti, a danes sila redki človeški vrlini, toda med priporočenimi knjigami manjka Hesse, zlasti še njegova novejša izdaja izbranih esejev in črtic iz leta 1997 pod naslovom *Umetnost brezdelja.* To zdaj tukaj popravljam.

Res je, da se brez muje čevelj ne obuje in da brez dela ni jela, toda nič ni narobe privoščiti si brezdelje. Ne imejte slabe vesti, če ves čas ne delate, ne športate, ne berete, ne razmišljate, se ne ženete in ne pehate od zore do mraka, od mraka do dne, pa četudi je to v resnici težko, saj je to v današnjem *krasnem novem svetu* pogosta mantra. Pazimo, bodimo budni, da nas delo zgolj zavoljo ničevosti do konca ne zmantra ...

Dunja Derenda & Aleš Bravničar

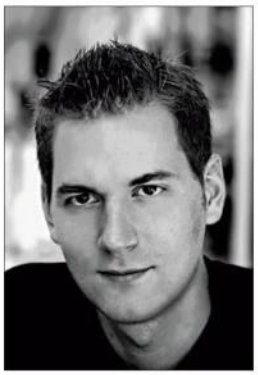

Darjo Hrib

Nika Arsovski

Gojko Zrimšek

Seven McDonald

Matija Janežič

Luka Krajnik

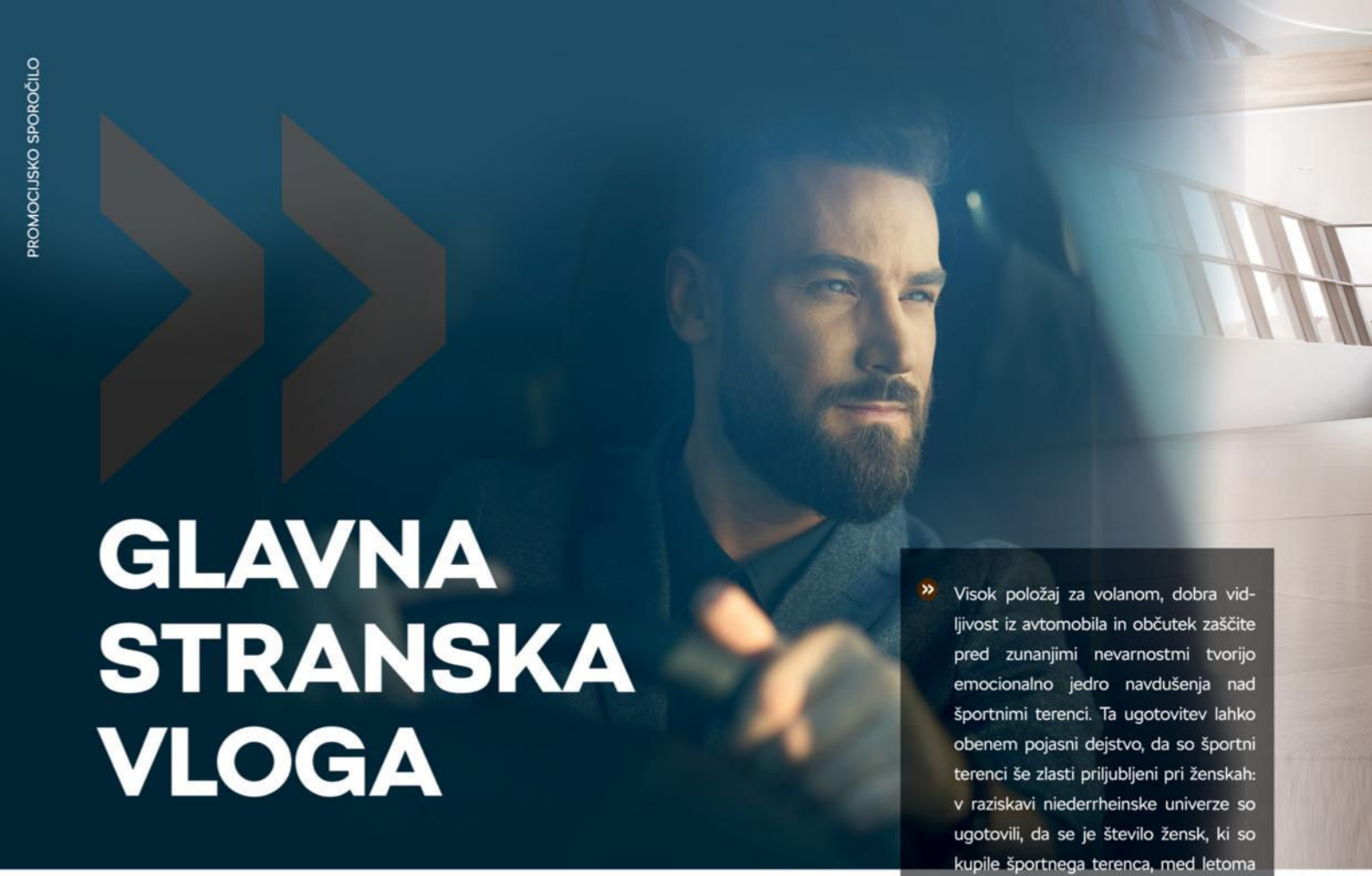

GLAVNA STRANSKA VLOGA

VSE VEČ JIH JE NA NAŠIH CESTAH. MOGOČE SI GA ŽELITE TUDI VI. PRECEJ VERJETNO JE, DA GA CELO ŽE VOZITE. A ZAKAJ PRAVZAPRAV JE TRG ŠPORTNIH TERENCEV SPLOH V RAZCVETU?

Po raziskavi podjetja JATO Dynamics je število novoregistriranih športnih terencev v Evropi v letu 2015 preseglo 3,2 milijona, tedaj pa so se tudi prvič zavihteli na sam vrh najbolje prodajanih avtomobilov na stari celini. Leto kasneje je bil vsak četrti avto, prodan v Evropi, SUV.

Številke povedo vse

Rast evropskega avtomobilskega trga in s tem celotno avtomobilsko industrijo poganjajo prav športni terenci! V letu 2016 so predstavljali več kot četrtino (25,6 %) novih registracij in trdno so se zasidrali tudi v slovenski družbi: kot družinski avto, kot eleganten avto za urbano okolje in kot simbol neomejenega osebnega voznega užitka, pogosto pa vse to hkrati.

Ali kot pravi Lutz Fügener, profesor transportnega dizajna na univerzi v Pforzheimu: »Na neki način je SUV švicarski nož med avtomobili. Ljudje, ki vozijo športne terence, imajo občutek, da so v avtu pripravljeni na vse.«

- Visok položaj za volanom, dobra vidljivost iz avtomobila in občutek zaščite pred zunanjimi nevarnostmi tvorijo emocionalno jedro navdušenja nad športnimi terenci. Ta ugotovitev lahko obenem pojasni dejstvo, da so športni terenci še zlasti priljubljeni pri ženskah: v raziskavi niederrheinske univerze so ugotovili, da se je število žensk, ki so kupile športnega terenca, med letoma 2008 in 2013 podvojilo.

- Dandanes se le malo voznikov športnih terencev namerava zapeljati na gozdno cesto ali gorsko brezpotje – to so jasno pokazale ankete, ki pa so odkrile tudi, da je terenski videz športnih terencev kupcem privlačen in všečen.

- Športni terenci so praviloma prostorni in nadvse uporabni avtomobili. Ljudje, ki so v preteklosti kupovali enoprostorce ter v njih prevažali svoje družine in prtljago, zdaj izbirajo športne terence, saj zagotavljajo enako mero uporabnosti in prilagodljivosti.

Da je za razvoj povsem novega avtomobila potrebnih kar nekaj let, je dobro znano. A tudi priprava na zagon serijske izdelave zahteva svoj čas. Poglejmo na primeru novega Karoqa, ki v Slovenijo prihaja konec leta.

28.000
Število delov na podrobnem seznamu sestavnih delov in sklopov novega avtomobila.

48 MESECEV PRED ZAČETKOM IZDELAVE
Začne se izbor lokacije za proizvodnjo.

33 MESECEV PRED ZAČETKOM IZDELAVE
Sprejeta je končna odločitev, ali bo projekt stekel na določeni lokaciji. Začne se izbira dobaviteljev.

24 MESECEV PRED ZAČETKOM IZDELAVE
Izdelava podrobnega načrta proizvodnje, naročila avtomatiziranih orodij za stiskanje in varjenje.

12 MESECEV PRED ZAČETKOM IZDELAVE
Potrditev začetka izdelave: ob tem mejniku tovarna dobi potrdilo, da je mogoče izdelati posamezen sestavni del v zahtevani kakovosti in količini, da bo izdelava stekla po načrtih.

Ker ima menda vsaka beseda svojo energijsko vibracijo, smo pri slovenski numerologinji Lili Sorum malo za šalo in malo zares preverili, kaj na primer izraža ime novega Škodinega modela Karoq. »Nosi vibracije številke 9. Sama kombinacija namiguje na avto, ki ga lahko uporabimo za več različnih namenov, zato bo naziv privlačen širši ciljni skupini potencialnih kupcev.«

1. **Je praktičen in prilagodljiv.**
Več kot 30 praktičnih rešitev in zadnji sedeži VarioFlex.

2. **Je prostoren in pregleden.**
Sodi med večje predstavnike SUV-ov.

3. **Je vaš varuh na vseh poteh.**
Sodobni asistenčni sistemi skrbijo za varnost vas in drugih udeležencev v prometu.

4. **Je povezljiv.**
Karoq in vaš pametni telefon govorita isti jezik, vi pa uživate v vseh čarih interneta.

5. **Je univerzalen.**
Za poslovneže, družine, stare starše in vse aktivne ...

6. **Je zmogljiv in okreten.**
Najsodobnejši motorji, DCC in 6 načinov vožnje.

7. **Je digitalen.**
Ima prilagodljiv aktivni informacijski zaslon.

8. **Je zabaven.**
Sodobni infotainment sistemi, upravljanje s kretnjami – ste za?

9. **Je neustrašen.**
Ima paket za slabše terene in pogon 4x4.

Več na skoda.si.

Tako SUV suvereno odigra glavno stransko vlogo v življenju vsakega kupca.

Avtomobilska prihodnost

Guido Haak, vodja produktnega menedžmenta pri znamki ŠKODA, pri kateri bodo po uspešnem Kodiaqu v kratkem na evropska tržišča poslali še nekoliko manjšega Karoqa, je prepričan, da zlata doba športnih terencev še dolgo ne bo minila. »Meje med športnimi terenci in kupeji, limuzinami in kombilimuzinami bodo vse bolj zabrisane. Avtomobili prihodnosti bodo vse bolj dinamični ter vse manj oglati in škatlasti, delež športnih terencev in križancev v kompaktnem razredu pa se bo še povečeval. In če bo avtomobilskim izdelovalcem uporabnost in prilagodljivost uspelo ohraniti tudi pri športnih terencih prihodnosti, lahko tudi ti postanejo avtomobilska klasika.« Si predstavljate razstavo starodobnikov v letu 2050, na kateri bodo zbiralci ljubeče božali masko hladilnika brezhibno restavriranega Karoqa? Vse je mogoče.

Ko je ŠKODA, eden najstarejših avtomobilskih proizvajalcev na svetu, iskala ime za svoj najnovejši SUV, so za pomoč prosili prebivalce otoka Kodiaka. Imeli so številne raznolike predloge, med katerimi je zmagala domiselna kombinacija besed »ruq« in »kaa'raq« – Karoq. V jeziku tamkajšnjih avtohtonih prebivalcev namreč »ruq« pomeni puščica, »kaa'raq« pa avtomobil. In zakaj ravno puščica? Ker je ta sestavni del logotipa ŠKODA že od leta 1923! In to ne kar kakršna koli puščica, ampak indijanska puščica s perjanico in očesom, ki simbolizira napredek, hitrost in vizijo.

264
Število predserijskih Karoqov. Namenjeni so cestnim preizkusom, fotografiranju, razstavam in podobnemu.

4800
Število naročenih delov in sklopov pri več kot 600 zunanjih dobaviteljih iz skoraj 40 držav.

8 MESECEV PRED ZAČETKOM IZDELAVE
Izdelava predserijskih vozil s tehnologijo serijske izdelave in testnih procesov za preizkuse.

6 MESECEV PRED ZAČETKOM IZDELAVE
Testiranje predserijskih avtomobilov: začetek intenzivnih preizkusov delov proizvodnje in proizvodne linije, ki mora zagotoviti nemoten potek izdelave.

3 MESECE PRED ZAČETKOM IZDELAVE
Nulta serija: ta mejnik pomeni še zadnji test proizvodne linije in procesov serijske izdelave. Preverjata se ustreznost in stabilnost vseh procesov z uporabo orodij in delavcev, ki bodo izdelovali tudi serijske avtomobile.

ZAČETEK IZDELAVE
Potrditev začetka izdelave: ob tem mejniku tovarna dobi potrdilo, da je mogoče izdelati posamezen sestavni del v zahtevani kakovosti in količini, da bo izdelava tekla po načrtih.

Prelestna Niki

Bolgarska lepotica iz starodavnega Plovdiva je že trikrat krasila naslovnico svojega domačega Playboya, nazadnje letošnjega junija, ko je naša bratska revija z njo v fokusu praznovala svojo 15-letnico. Velikokrat je bila že tudi na prvi strani drugih izdaj Playboya, zdaj pa razveseljuje še nas na južni strani Alp.

010 TOP TVITI
012 SVÉTNIK
014 SANJSKO DEKLE: DUNJA DERENDA
018 MAGNET: PLAYBOYEV SVET
020 MAGNET: JHENÉ AIKO
022 MAGNET: SLOVENSKI NAVTIČNI PRESTIŽ
032 MAGNET: VELIKI ENDURO ZA VELIKE PROFIJE
034 MAGNET: NAPOVEDNIK
036 MAGNET: GLASBA
038 MAGNET: FILM
040 KATE HARRISON IN EMILY LABOWE: 1 + 1

CIRIL JAZBEC

Je fotograf z veliko začetnico, njegova dela segajo onkraj meja in v ljudeh budijo številna vprašanja, včasih slabo vest. Njegove fotografije zrcalijo utrujene obraze grenlandskih lovcev, ki so zaradi taljenja ledu prisiljeni opustiti tradicionalne metode pridobivanja hrane in na jedilnik uvrstiti tudi poceni zamrznjeno hrano, ali pa kiribatskega ljudstva, ki mu bodo morski valovi v bližnji prihodnosti odplaknili dom. Prav z zgodbo tega tihomorskega ljudstva, ki jo je upodobil v zaključni nalogi magistrskega študija fotografije na London College of Communication, je nase opozoril tudi mednarodno javnost. Z odmevnimi projekti je pridobil zaupanje svetovno znane revije National Geographica in si uresničil otroške sanje.

048 ARTEON: AVTO, KI SE DOTAKNE VSEH ČUTOV
054 INTERVJU: CIRIL JAZBEC
064 MEDVEDJE ČREVO: LONGBOARDERSKE MOKRE SANJE
070 VIRTUALNA ZADOVOLJITEV
076 NIKOLETA LOZANOVA: PRELESTNA NIKI
090 TERAPEVTSKA UPORABA DROG
098 50V: VID VALIČ
106 LIS GIOLITO: VETRNI ANGEL
112 BOJ ZA PRIMAT: AUDI A8 VS. MERCEDES-BENZ S
116 NAJ BO LUČ
120 PLAYBACK

TOYOTA

ALWAYS A BETTER WAY

POVSEM NOVA TOYOTA C-HR

od **23.950 €***

+ EKO SUBVENCIJA **2.000 €**

+ **10 LET JAMSTVA** *na hibridno baterijo*

---

* Cena velja za model Toyota C-HR 1,8 VVt-i HSD C-ENTER TSS in že vključuje eko subvencijo.

TOYOTA.SI

Povprečna poraba goriva za vozila Toyota C-HR: od 3,8 do 6,3 l/100 km in emisije CO_2: 86 do 144 g/km.

Emisijska stopnja: EURO 6W. Emisije NOx: od 0,0096 do 0,0225 g/km. Ogljikov dioksid (CO_2) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delce PM10 in PM2, ter dušikovih oksidov. 10 letno jamstvo hibridne baterije velja ob rednih testih hibridne baterije (HHC) na 1 leto ali 15.000 prevoženih km (kar nastopi prej) pri pooblaščeni prodajno-servisni Toyotini trgovski mreži. Slika je simbolnična.

#Playboyev izbor

V Playboyu sledimo najboljšim tvitom po absolutno subjektivem uredniškem izboru. Da pa bi subjektivnost še povečali, vabimo vas, bralci in bralke, da nam namignete, kateri sveže pečeni tvit si po vašem mnenju zasluži objavo v tej rubriki: *playboy@adriamedia.si.*

Tokrat objavljamo tudi rekordni tvit nekdanjega predsednika ZDA Baracka Obame, ki je 12. avgusta objavil tvit kot odziv na dogodke v Charlottesvillu in med uporabniki twitterja dosegel množično deljenje in največje število všečkov v zgodovini tega omrežja.

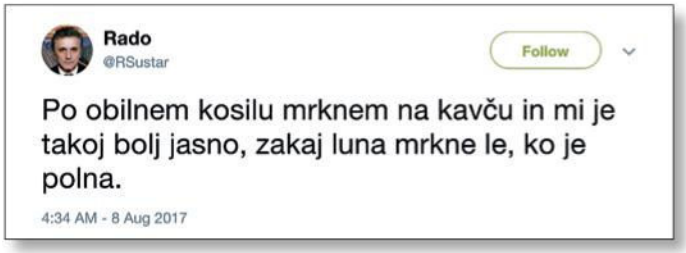

AMG MOTO d.o.o.

SALON KOPER, DOLINSKA CESTA 1/H
PVG LJUBLJANA, KAJUHOVA 32D

Telefon: 051 301 064
Telefon: 01/439 69 02

NOV V9 BOBBER.

NOV MOTOR IZDELAN PO MERI Z DRZNIM, VITKIM, ŠPORTNIM ZNA AJEM.
BREZKOMPROMISNA MOTO GUZZIJEVA STRAST.
MOTOGUZZI.COM.

MOTO GUZZI®
PROUDLY AUTHENTIC MOTORCYCLES. SINCE 1921.

SVETNIK

playboy@adriamedia.si

URGENTNI BLOK PLAYBOY SLOVENIJA, Bleiweisova cesta 30, 1000 Ljubljana, za rubriko SVÉTNIK

FOTO PROFIMEDIA

■ Kako hitro je prehitro, da bi hodila s prijateljevo bivšo? Takole je: Pred enim letom je moj prijatelj spal z dekletom, ki mu je bilo zelo všeč. Vendar pa nista nikoli uradno hodila, saj ji ni bil všeč na ta način. (Pravzaprav mu je zlomila srce.) Zdaj, leto pozneje, je moj Instagram vse bolj poln njenih zasebnih sporočil in živi le dve ulici stran. Všeč mi je bila takrat in všeč mi je zdaj, zato bi rada storila korak naprej. Mimogrede, prijatelj je že zaseden, tako da mislim, da jo je prebolel.

Petra

O moških vemo tole: nikoli ni prezgodaj ali prepozno, da bi hodila s prijateljevo bivšo, ker mu bo šlo vsakem primeru na živce. Kriviš lahko evolucijo in globoko zakoreninjeno moško težnjo k dominaciji pri tekmovanju za samice. Konec koncev gre za to: »Ne ščij na moje drevo.« To je slaba novica. Dobra pa je, da so moški, kulturno gledano, od malih nog indoktrinirani z moškim paktom. Med odraščanjem ves čas poslušajo: »Najprej frendi, potem babe.« Moški torej veliko hitreje prebolevajo, si izližejo rane in gredo naprej. Prijateljeva zasedenost pa ni dokaz, da jo je prebolel. Po mojem še vedno skuša zapolniti luknjo, ki jo je naredila, ko mu je strla srce. Vprašaj se torej, kako dober prijatelj je. Če se odločiš za ta korak, bodi pripravljena na posledice in se zavedaj, da boš morda žrtvovala prijateljstvo za instagramsko romanco. Ali je vredna tega?

■ Ali so metuljčki na vratu trapasti? Trenutno jih imam nekaj in na začetku so se mi zdeli hudi, zdaj me je pa malo sram. Sprašujem za prijatelja, ki noče vprašati zame.

Jernej

Zbiranje ugrizov in metuljčkov je tako kot sodelovanje na tekmovanju v jedenju feferonov: v tistem trenutku je razburljivo, pozneje pa obžaluješ. Bedni so v tri krasne in kar kričijo: »Najstnik sem in odkrivam spolnost!« ali »Obupano skušam pokazati, koliko seksam!« Kakorkoli, včasih se pač zgodi. Prstni odtisi na riti, sledovi krempljev po hrbtu, 'opekline' od preproge – vsi ti dokazi, da si pred kratkim poredno seksal, niso videti najbolje na družinskem pikniku. Če te racajo oznake, jih imej na mestih, ki jih lahko skriješ. Poleg tega, če nisi v resni zvezi, potencialni partnerji ne bodo navdušeni, ko bodo videli ostanke tvojih drugih, bolj norih spolnih dogodivščin na tvojem telesu.

■ Z nekom sem bil na več zmenkih in rad bi jo vprašal, ali je pripravljena na resno zvezo, a me skrbi, da nisem v pravem finančnem položaju, da bi naredil ta korak. Za začetek, cimra imam. Vem, da nekatere ženske to odvrača, zato je nisem še niti pripeljal domov. Ali svojim okoliščinam pripisujem prevelik pomen?

Matej

Ja in ne. Od moških se kljub vsemu feminizmu tretje in četrte stopnje pričakuje, da še vedno bogato preskrbijo družino. Ženske še vedno želijo nekoga z jajci, ki je sposoben plačati račun, tudi če želijo biti tega sposobne tudi same. Torej razumem, zakaj te tvoja finančna situacija spravlja v zadrego, zlasti glede na težnjo te naše kapitalistične družbe, da posameznik velja toliko, kolikor ima na bančnem računu. Vprašati se moraš, kakšno žensko želiš. Za žensko, ki potrebuje določen življenjski slog, bi to, da nimaš hiše ali stanovanja, pomenilo konec zveze. S tem ni nič narobe. Druge ženske imajo raje substanco kot materializem. Če se oseba, s katero hodiš, zmrduje nad tem, da imaš cimra (ob predpostavki, da ta cimer ni tvoja mama in da ne živiš v njeni kleti), morda ni prava oseba zate. To moraš razčistiti, preden sploh pomisliš na kaj tako resnega, kot je resna zveza.

■ Ali je mogoče biti zaljubljen v dva človeka hkrati? Z nekom se občasno dobivam že tri mesece, in ko se poslavljava, mi je že nekajkrat skoraj ušlo »ljubim te«. Torej vem, da sem zaljubljen vanjo. Ugotovil pa sem tudi, da sem že kakšno leto zaljubljen v prijateljico. Ves čas mislim na obe. Kakšna je razlika med zaljubljenostjo in zagledanostjo? Še nikoli nisem bil tako razdvojen.

Simon

To sva dve različni vprašanji, zato začniva s prvim. Ja, popolnoma mogoče je biti zaljubljen v dve osebi hkrati; na tem temelji koncept skupinskih zvez. Predlagam, da se seznaniš z njim. Tako boš spoznal alternative za monogamijo, pa tudi radikalne pristope h komunikaciji, iskrenosti in transparentnosti, ki jih lahko uporabiš v kakršnemkoli odnosu. In seveda si razdvojen. Dojeti skušaš čustvo – ljubezen –, ki je globoko, široko in spremenljivo kot ocean. Ljubezen spreminja oblike. Lahko je toplina, ki jo čutiš do otroka, ali družinska predanost do brata ali sestre. Lahko je mrzlična in neurejena kot zagledanost ali vroča, strastna in kratkotrajna. Prav ta zagledanost se lahko spremeni v prijateljstvo, ki se nato razvije v globlja čustva. Če poskušaš dojeti ljubezen, ti ne bo uspelo. Prepusti se. Tvoj izziv je, da si iskren z obema osebama in, kar je še pomembnejše, sam s seboj, medtem ko gre ljubezen svojo pot. Odgovoriti si moraš na veliko vprašanj, a prvo je, ali katera od njiju čuti enako do tebe. Začni s tem.

[Torej vem, da sem zaljubljen vanjo. Ugotovil pa sem tudi, da sem že kakšno leto zaljubljen v prijateljico. Ves čas mislim na obe.]

PROTEINI.SI
SPORT NUTRITION CENTER

DO -40%

SUPER 'BACK TO SCHOOL' POPUSTI

Popuste izkoristi na spletni strani www.proteini.si ali v kateremkoli Proteini.si SHOPu v Sloveniji.

Akcija traja do 30 9. 2017 oz. do odprodaje zalog.

PLAYBOY

DUNJA DERENDA

FOTO **ALEŠ BRAVNIČAR** TEKST **DARJO HRIB**

■ Lepa Ljubljančanka, ki je nekaj časa živela tudi v Postojni, je med kandidatkami za naslednjo mis Universe. Ima talent za vizualno ustvarjanje, za risanje, ki ga je izpilila na Srednji šoli za oblikovanje in fotografijo, smer grafično oblikovanje, zdaj pa to izpopolnjuje na Akademiji za likovno umetnost in oblikovanje v Ljubljani. Ko ne riše, oblikuje, ko ne oblikuje, fotografira – zato je zanj ta izkušnja še posebej nepozabljiva. Celo poučna.

PB: **Na katere svoje dosežke si najbolj ponosna?**

DD: Še iz otroških let sem ponosna, da sem po padcu s konja z očetovim spodbujanjem spet zlezla nazaj in da še danes jaham. V življenju moraš pri nekaterih stvareh samo vztrajati.

PB: **Kaj ti je najbolj ostalo v spominu s tega fotografiranja z Alešem Bravničarjem?**

DD: Fotografiranje z Alešem je super izkušnja. Razkril mi je celo nekaj fotografskih trikov, saj se tudi sama ukvarjam s fotografijo. Ne bom pa nikoli pozabila pogledov dveh ribičev s sosednjega pomola … Bilo je zelo zabavno.

PB: **Katera življenjska izkušnja ti je bila tudi največja lekcija?**

DD: Dolgo sem bila edinka in zmeraj sem si želela družbe. Ko sta kasneje prišla v našo družino dvojčka in nato še en majhen škratek, sem dojela, kako veliko dela in časa je treba vložiti v otroke. So kot nekakšen drag šport. Svojih pa še dolgo ne bom imela.

PB: **Playboy te povabi na zmenek – katerih tem se moramo izogibati? Športa, politike, morda seksa?**

DD: Politika me res ne zanima preveč. Seks in šport pa – zakaj ne? Na dan z besedo.

PB: **Katere tri stvari te na moškem najbolj prepričajo?**

DD: Smisel za humor, samozavest in … njegov nos. [smeh]

PB: **Kakšni so tvoji kratko- in dolgoročni načrti?**

DD: V bližnji prihodnosti načrtujem daljše potovanje, izpit za avto in seveda diplomo. Po vsem tem pa, kdo ve? Mogoče celo dobim službo. [smeh] Zelo rada bi delala v modni industriji, sicer pa načrtujem magisterij v kakšni bolj obetavni smeri za lepšo finančno prihodnost.

Stiliranje: Inja Savski. Dunja nosi: Hlačne nogavice Wolford, hlačke American Apparel, kapa Supreme, bodi in očala last stilistke.

FOTO **Z DOVOLJENJEM MOSCHINA**

PLAYBOYEV SVET

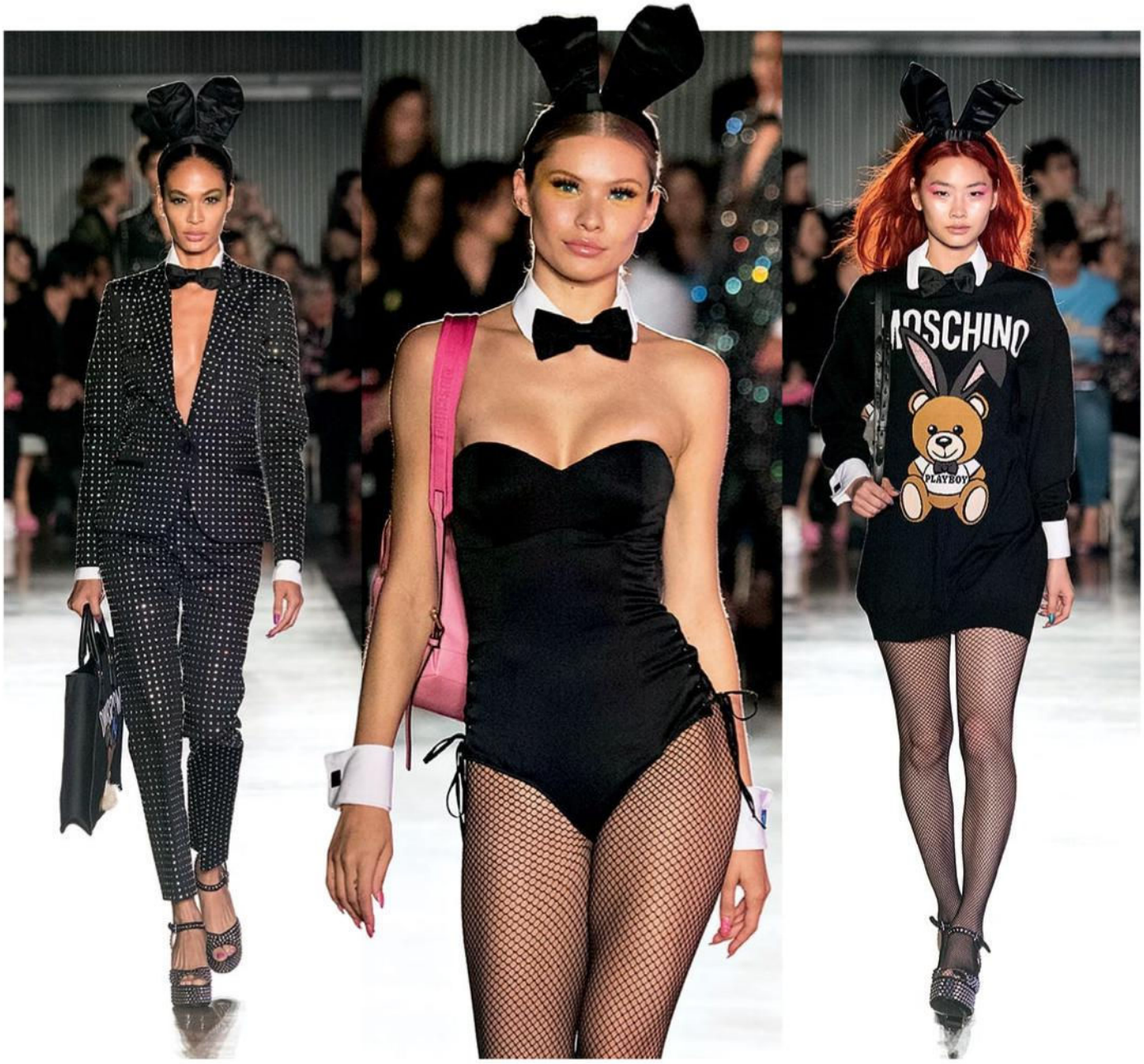

Zajčica nosi Moschino

Italijanska modna hiša si je za modne brvi na novo zamislila kostum Playboyeve zajčice – in prejela številne pohvale.

Modna pista hollywoodskih studiev Milk je bila polna Playboyevih zajčic, ko je junija Moschino razkril svoje prvo sodelovanje s Playboyem. Predstavljeni kosi so bili del kolekcije 2018, s katero proslavljajo klasično amerikano in z zvezdništvom obsijane ženske, ki svoje mesto pod žarometom lovijo od Los Angelesa do Las Vegasa in nazaj. Sodelovali sta junijska ameriška playmate Josie Canseco in HoYeon Jung, revija Vogue pa je nastop označila za »pogumno seksi« in dodala, da kolekcija prestavlja »raznoliko proslavljanje naroda, ki ga vsi obožujemo«. Kreativnemu direktorju sta bili za navdih pri snovanju kolekcije tudi Playboyevi ikoni Bettie Page in Marilyn Monroe. Ob modni brvi so sedele številne modne zvezde, tudi Ashley Graham, Fergie in Courtney Love. *Che bella!*

FOTO **JEAN-DANIEL MEYER**

www.patek.com

Dobri STARI časi

Po obdobju novih prijemov pri oblikovanju ur in konstruiranju njihovih mehanizmov je nastopil čas za nostalgijo, ki priteguje sodobne ljubitelje ur bolj kot avantgardne oblike in nenavadne funkcije. Večina urarskih zvezd letošnjega leta nosi podobo časomerov izpred mnogih desetletij. **Patek Philippe**, za marsikoga prvi med enakimi, je predstavil **uro z večnim koledarjem ref. 5320G**, ki se zgleduje po klasičnih zapestnih lepoticah iz štiridesetih in petdesetih let 20. stoletja. Pod retro števílčnico je v ohišju iz belega zlata prenovljen mehanizem s samodejnim navijanjem. Vaša bo za 76 tisoč švicarskih evrov oziroma slabih 67 tisoč evrov. (B. L.)

TEKST **REBECCA HAITHCOAT,** FOTO **JEN SENN**

JHENÉ AIKO

Pred tremi leti je Jhené Aiko izdala debitantski album *Souled Out*, s katerim je proslavila novo dobo seksualnega raziskovanja, z verzi, kot je ta, ki ga najdemo v skladbi Omarionovega *Post to Be* in ki v našem prevodu prosto po Prešernu pravi »lahko dovolim tvojemu dečku, da je moj šofer, a mi bo potem jedel rit kot ...«. Naslednje leto se je pevkino delikatno predenje usedlo v r&b komade drugih izvajalcev, od Vinca Staplesa do Nicka Jonasa, po projektu *TWENTY88*, pri katerem je lansko pomlad sodelovala z Big Seanom, pa se je od žarometov premaknila pod sončne žarke. »Sem umetnica pobega,« pravi 29-letno dekle iz Los Angelesa. »Rada se izvzamem iz elementa in ustvarjam. Popolnoma sama sem šla na pohodniški dopust po Havajih. Ko si v stiku z naravo, si v stiku s samim seboj.« Njena potovanja so jo tako navdahnila, da je svoj prihajajoči album *TRIP 17* spremenila v zemljevid. Kam vodi? To morate odkriti sami. »Navdih za album je bilo vsako potovanje, ki sem si ga lahko zamislila: mentalno, fizično, tudi psihedelično,« pravi. »Zdaj sem na točki, ko to lahko vse dam v glasbo. Je kot sestavljanka, za katero želim, da jo sestavijo drugi.«

www.huskee.co

Neoporečna SKODELICA

Kavna zrna pridelujejo iz sadežev kavovca, pred uporabo pa jim olupijo čvrsto rjavkasto lupino in to potem zavržejo. Veliki kupi te odpadne lupine ležijo in gnijejo po državah, od koder izvažajo največ kave. Kar 1,35 milijona ton te odpadne lupine se nabere vsako leto, zato se je mlada ekipa odločila poiskati delno rešitev. Tu so **HUSKEE SKODELICE** (štiri male skodelice, 25 EUR) v treh velikostih, izdelane iz odpadnih lupin kavnih zrn. So čvrste, ne počijo, se ne krušijo, so funkcionalne in se lahko perejo v pomivalnem stroju. In imajo še eno prednost – kavo dlje časa ohranijo toplo. K vam pridejo v paketu z univerzalnim krožnikom, na katerega sede vsaka od treh skodelic. Za kavarne, za lokale in tudi za doma! (D. H.)

OBLECITE ZAJCA

playboyshop.com

Zelo šik boste videti, ko si boste obleki tole majico iz nove **PLAYBOYEVE LINIJE**. Stane 34,27 evra, a kaj, ko poštnina in vsi stroški nanesejo še dobrih 47 evrov. Morda pa vam jo lahko prinese kdo, ki gre na ono stran Atlantika ... V spletni trgovini pa le preverite, kaj je še novega, da ne boste naročali dvakrat. (P. B.)

PROMOCIJSKO SPOROČILO

Pravi italijanski okus

Rio Mare spet preseneča z novim receptom. Vsem dobro poznano kakovostno tunino Rio Mare poleg izbranega najboljšega oljčnega olja bogatita svežina limoninega soka in začinjenost črnega popra. Še tako preproste jedi bo nova **tunina Rio Mare v oljčnem olju z limono in črnim poprom** naredila slastno in okusno. Uporabimo jo kot prilogo, za sveže in okusne solate ali kot posebno sestavino za najljubše recepte. Zagotovljena in odgovorna kakovost od morja, do vaše mize. **www.riomare.si in FB**

Slovenski navtični PRESTIŽ

TEKST **DARJO HRIB, PETER KAVČIČ, BOJAN LEVIČ, BORUT OMERZEL, PLAYBOY** FOTO **PROMOCIJSKE FOTOGRAFIJE**

Nekaj več kot 20-metrska **GREENLINE 65 OCEANCLASS** je nova razkošna jahta slovenska svetovno priznane znamke **Greenline Yachts**. Velika večina dobaviteljev za proizvodnjo plovila in notranje opreme je slovenskih, iz tujine prihajajo le še motorji in nekatera zahtevnejša oprema. Tudi sicer je jahta v celoti plod slovenskega znanja. Ponaša se z odličnimi plovnimi lastnostmi, doseže največjo hitrost 28 vozlov in je z veliko avtonomijo plovbe namenjena dolgim križarjenjem – s polnim 4000-litrskim rezervoarjem lahko prepluje Atlantski ocean. V salonu se udobno in mehko sedi, na malo privzdignjenem delu je klubska mizica, krmar pa ima odličnem pregled nad instrumenti in celotnim plovilom. Kokpit z malo spuščeno kopalno ploščadjo je osrednji prostor dogajanja na krmi. Sedežna garnitura z mizo v sredini lahko z dodatnimi stoli udobno gosti šest ljudi. Pod stopnicami, ki vodijo na poveljniški mostiček, je prostor za shrambo. Jahta stane okoli 1,8 milijona evrov, odvisno od želja kupcev in dodatne opreme pa cena zlahka doseže 2,5 milijona evrov in celo preseže tri milijone evrov. Poznavalci navtične industrije menijo, da spada med vodilne jahte v svojem razredu. (P. B.)

Osvežilni vetrc

Letošnje poletje nas je lepo grelo in tudi jesen zna biti krasno topla. Da ne boste gnali klime in si delali peklenskih stroškov, če to ni absolutno nujno, si za bolj naravno osvežitev privoščite ličen ventilator **OTTO** znamke Stadler Form (okoli 199 EUR, na voljo v različnih trgovinah po Sloveniji). Posebnost tega ventilatorja je unikatno leseno ohišje, izdelano iz ekološko prijaznega bambusovega lesa. S tremi nastavitvami moči pihanja da dovolj vetra za vsak okus, smer pihanja pa omogoča tudi nastavljivo podnožje. Mreža na zadnji strani ventilatorja se lahko odstrani, tako da je čiščenje lopatic ventilatorja popolnoma enostavno. (D. H.)

www.stadler-form.si

Intenzivna zapeljivost

Bossova dišava **THE SCENT INTENSE** je intenzivnejša interpretacija že obstoječe moške dišave boss the scent z dodatkom afrodiziaka. Razvaja z začinjeno svežino ingverja in kardamoma ter notami eksotičnega sadeža maninka, združenimi z elegantnim pridihom sivke, usnja in žlahtne vanilje. Gre za zapeljiv, močan in odločen vonj, ki se vas bo zasvojil. (P. B.)

www.tokenize.com

Nadzor nad vašo IDENTITETO

Tehnologija menda z vsakim dnem izboljšuje kakovost našega vsakdana. Eden od priročnejših tehnoloških napredkov pa vsekakor je, da kmalu ne bomo več potrebovali šopa ključev, vstopnih kartic, plačilnih kartic in drugih reči, ki se nam valjajo po žepih in denarnici. Da ta prihodnost v bistvu že obstaja, dokazuje **TOKEN SMART RING** (212 EUR), prstan, ki obljublja, da bo nadomestil denarnico in celo avtomobilske ključe. Na njegovi notranji strani je senzor za prstni odtis – prstan se tako odklene, ko ga nanesete na prst, in zaklene, ko ga snamete. Ko ga imate na prstu in je aktiviran, potrkate po prenosnem računalniku in ta samodejno vnese vašo vstopno kodo. Naslonite roko na senzor pri vratih in ta se zaklenejo ali odklenejo. Potrkate po vratih avtomobila in, ne boste verjeli, odklenejo se. Dlan prislonite od plačilni avtomat in, oh, plačate kavo. Token ima shranjene vse vaše podatke in z enim polnjenjem zdrži dva tedna. Na voljo v brušeni beli, z doplačilom pa še v črni ali rožnato zlati barvi. (D. H.)

TIPKE drugega časa

www.aziocorp.com

Azio izdeluje nadvse zanimive tipkovnice, na primer **VINTAGE KEYBOARD** (81 EUR), ki združujejo retro videz staromodnih tipkalnih strojev z moderno tehnologijo. So kot artefakt iz pozabljenega časa, implementiran v sedanjost, za popestritev našega včasih malce duhamornega delovnega okolja. Zgornji del je prekrit z avtentičnih usnjem, okvir pa je izdelan iz pocinkanega aluminija. Tipke so, da je vse slogu starinskega, primerno glasne, v ozadju pa jih za malce bolj moderen vtis osvetljujejo LED diode. Tipkovnice tako ponoči oživijo v vam želeni barvni niansi. Na voljo so v treh barvah z USB ali bluetooth možnostjo priključitve. (D. H.)

Pet orodij v enem

Sneg, blato, počena guma – veliko je stvari, ki nas lahko ovirajo pri vožnji. Zato naj bi vsak avtomobil imel to zanimivo orodje, ki se imenuje SPARE ME AUTO RESCUE TOOL. Pet pripomočkov v enem nadvse enostavnem orodju. Z njim lahko z avtomobila očistite sneg ali led, lahko ga uporabite kot lopatko ali pa kot dvigalko, ko želite zamenjati kolo. S hrbtno

www.sparemerescuetool.com

stranjo pomaga avtomobilu speljati, če se ta znajde zagozden v blatni luži, ročaj pa ima na koncu še nastavek za odvijanje vijakov pri kolesih. Rešitelj je dolg 47 centimetrov, ostrejši del za čiščenje ledu pa pet centimetrov. Izdelano na drugi strani Atlantika, a ga za borih 22 evrov lahko dobite v spletni trgovini Amazon še pred prvim snegom. (D. H.)

#vztrajam

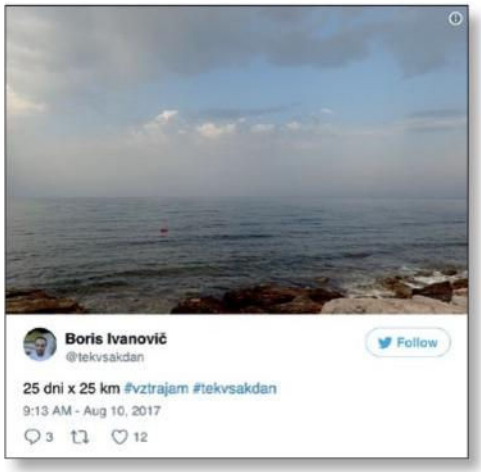

■ Na spletni strani *www.vztrajam.si* se dogaja nekaj nadvse spodbudnega. Akcija, v katero so kot ambasadorji vključeni tudi profesionalni športniki, je v nekaj več kot treh mesecih pod šifro **#vztrajam** združile na tisoče Slovencev in Slovenk. Vsakdo vztraja za nekaj njemu pomembnega, drug drugega pa na tej strani spodbujamo, da zastavljene poti tudi prehodimo. Na tej strani smo zbrali peščico utrinkov iz akcije, že danes pa lahko sodelujete tudi vi! Na Facebook, Instagram ali Twitter objavite svoje #vztrajam trenutke. Delite svoje zgodbe, cilje, motivacijske citate in fotografije vzponov in padcev. Objave nikar ne pozabite označiti z #vztrajam. **Top #vztrajam objave so nagrajene!** Skupaj na poti do neštetih ciljev. (P. B.)

#VZTRAJAM
SKB, partner vašega uspeha

Kdaj pa ti vztrajaš?
Na www.vztrajam.si poglej, kako vztrajajo drugi. Z #vztrajam deli svoje trenutke in bodi navdih tudi ti!

www.vztrajam.si

www.sony.si

Celozaslonski ZVOK

Sonyjevi televizorji so se v zadnjih 60 letih zelo spremenili, začenši z velikim, nekoliko okornim prenosnim televizorjem TV8-301 s črno-belim monokromatskim zaslonom do najnovejše inovacije na področju televizorjev, ultra tankim modelom serije **BRAVIA A1 OLED**, kjer odličen zvok po zaslugi tehnologije **acoustic surface** prihaja neposredno iz celotnega zaslona. Sonyjevih televizorjev pa ne odlikuje le najsodobnejšega tehnologija, temveč se ponašajo tudi z inovativno zasnovo, ki elegantno dopolnjuje vsak bivalni prostor, neprekosljivo sliko in kakovostjo zvoka. (P. B.)

Dišeči raj

Legende parfumskega sveta, vključno z vetiverjem, ambergrisom in usnjem, združujejo v tem eliksirju note poguma – vonj, ustvarjen za moškega, ki ne potrebuje pomoči pri doseganju svojega **ELYSIUMA**, svojega raja.

Ultra sveža citrusna mešanica limone, bergamotke, grenivke in limete, katere osvežujejo note sivke, timijana, pelina, nenavadna zgornja nota mošusa, listnatega galbaniuma, z nepričakovano sladko harmonijo šmarnice, vrtnice in jasmina. Sadni pridih dodata jabolko in črni ribez. Celoto ogrejejo note rdečega popra, ostrice, vetiverja, cedrovine ter brinovih jagod. Mehka baza benzoina in vanilje ustvarja ekstremno senzualnost z noto labdanuma, usnja, ambergrisa in mošusa, ki krepi mošus v začetnih notah. (P. B.)

rojadove.com

Za BUDNO vožnjo

Na Kickstarterju se je pojavil nadvse zanimiv izdelek za povečanje varnosti med vožnjo. Izumitelji naprave, ki jo med vožnjo nosite na roki, so namreč odkrili, da je eden najpogostejših razlogov za prometne nesreče prevelika utrujenost voznikov. Zaspati za volanom je smrtonosno, za vas in vse tiste okoli vas, zato **STEER WEARABLE DRIVING AID** (98 EUR) poskrbi, da se vam to ne bo pripetilo. Ko ga nosite, z analiziranjem srčnega utripa in prevodnosti kože prepoznava vašo stopnjo utrujenosti. Če podatki kažejo, da se nagibate k utrujenosti, zasveti rumena lučka, steer pa vas na to opozori z rahlimi vibracijami. Če pa vaš srčni utrip še bolj upade, posveti rdeča, steer pa vam v roko spusti nežen električni šok, ki vas dregne nazaj k zavesti. Če pogosto vozite dolge relacije, tole morda ni slaba investicija. (D. H.)

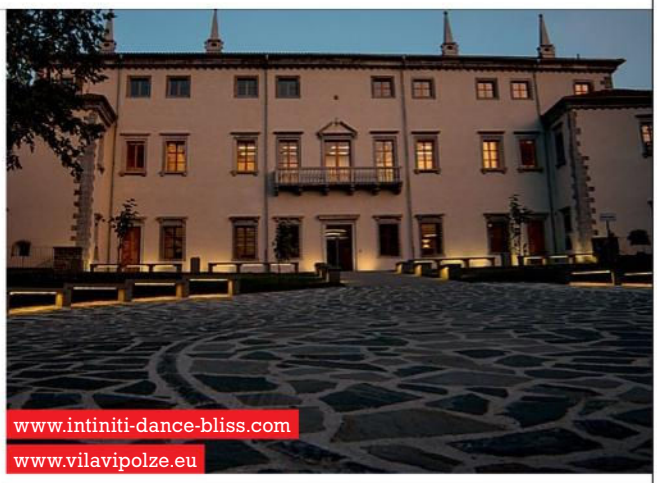

www.intiniti-dance-bliss.com
www.vilavipolze.eu

Zaplešite v LJUBEZEN

Od 19. do 20. oktobra bo **briška lepotica vila Vipolže**, najlepša renesančna vila v Sloveniji, gostila edinstven koncept v svetu plesnih festivalov s sloganom **Nazaj k svojim koreninam – tukaj in zdaj!** Štiridnevni mednarodni festival **Intiniti Dance Bliss** prek giba, plesa in kulturnega izročila integrira vse človekove ravni bivanja, izboljšuje fizično in psihično zdravje ter nas povezuje z našim naravno prirojenim potencialom. Gre za vračanje k prvinskemu sebi,

k zakonom telesa, naravi, zemlji, ritmu življenja, skladno s trenutkom in z okoliščinami, v katerih živimo zdaj. Svetovno priznani artisti vas bodo popeljali v občutek Afrike s plesi afro tribal, kizomba, semba, okus svobode v plesu bo dal Ishmech, z vsem skupaj pa si lahko podarite čuječnost z močjo sedanjega trenutka in seveda vrnitev h koreninam človeštva – v ljubezen. (P. B.)

Zlati grič – zakladnica doživetij

Obiščite Zlati grič, oazo miru in vina nad Slovenskimi Konjicami. Odkrili boste zakladnico doživetij, kamor se vsi, ki so tam že bili, z veseljem vračajo.

Vrhunska vina

Vinska klet, ki je v osrčju Škalc, sredi vinogradov, v katerih negujejo grozdje in iz njega pridelujejo vrhunska vina že več kot osemsto let, sodi med najsodobnejše v Evropi.

Gurmani boste uživali

Na griču nad vinsko kletjo je Gostilna Grič, kjer bodo razvajali vaše brbončice z okusno hrano ter odličnimi, večkrat nagrajenimi vini iz Vinske kleti Zlati grič. Vzdihovali boste tudi zaradi dih jemajočega panoramskega razgleda.

Vinogradniški dvorec

Za popoln oddih priporočamo prenočitev v Vinogradniškem dvorcu s tremi čudovitimi apartmaji sredi narave in miru. Prečudovit razgled na zelene vinograde vas bo očaral in vam ponudil prijetno pribežališče po dolgem in sproščujočem sprehodu ali igri golfa.

Edinstveno golf igrišče

Ljubitelji golfa že gotovo poznate igrišče na Zlatem griču, saj slovi po edinstveni legi med vinogradi. Devet igralnih polj s skupno dolžino 2500 metrov je na idilični lokaciji. Igrišče je sicer nekoliko zahtevnejše, vendar omogoča veliko sprostitve in zanimivosti tudi manj izkušenim igralcem, za katere je na voljo tudi spoznavanje z igro ali pa učenje golfa na vadišču na Dobravi pod okriljem golf kluba Zlati grič.

FOTO **MATEJ NAREKS**

FOTO **JAKA BIRSA**

Zadnji poletni vikend vsi na PIVO & BURGER FEST

www.pivoinburgerfest.si

Dolgo in vroče poletje se bo letos v Ljubljani zaključilo z dolgim in vročim vikendom, ko se bo na drugem in hkrati zadnjem letošnjem **PIVO & BURGER FESTU** v omamnih vonjavah ponovno dimilo nebo nad Pogačarjevim trgom. V soboto in nedeljo, 16. in 17. septembra, bodo tu namreč trčila piva v vsej svoji hladnosti in burgerji v vsej svoji slastnosti. Rdeči, črni, rumeni, beli, morski, veganski, goveji in svinjski; taki, ki navdih iščejo v domači vasi in taki, ki kukajo prek meja ali skačejo čez oceane. Pa zlati, rjavi in jantarni, nežni in korajžni, klasični ali eksotično začinjeni. Burgerji in piva, pri katerih ni meja ne pri konceptih ne pri kombinacijah in ki že četrto sezono zapored navdušujejo tako zaprisežene ljubitelje kot naključne mimoidoče, domačine in turiste.

»Pomladni Pivo & Burger Fest je bil najuspešnejši doslej, zato verjamem, da bo tudi jesenska izvedba pritegnila množico tistih, ki cenijo sproščeno druženje s svojimi prijatelji v družbi dveh gurmanskih prijateljev – piva in burgerja,« je pred dogodkom povedal **Lior Kochavy**, idejni oče festivala in dodal, da so čudovita lokacija, super hrana, vrhunska pijača in pisana množica nasmejanih ljudi zagotovo pravi recept za imenitno zabavo in najokusnejše slovo od poletja. (P. B.)

Brizganje adrenalina in goriva

Pri **Husqvarni** so pionirji motokrosa in tudi danes radi postrežejo z inovacijami. Nova dvotaktna enduro **modela TE 250i** in **TE 300i** so opremili z neposrednim vbrizgom goriva, kar je pravzaprav kar revolucija v tej panogi. S takšno husqvarno TE 300i je kralj ekstremnih dirk Graham Jarvis zmagal na najzahtevnejšem enduro reliju Romaniacs. Vbrizg goriva prinaša optimalno delovanje ne glede na nadmorsko višino ali temperaturo zraka, dve različni krivulji delovanja motorja in predvsem učinkovitejše in bolj linearno podajanje moči. Precej manjša je tudi poraba goriva in olja. Vprašanje pa je, ali imate dovolj poguma, da zajahate takšno adrenalinsko bombo, ki ni ravno za rahločutne motoriste. Več o novih modelih v slovenskem jeziku najdete na spletni strani trgovca. (P. K.)

FOTO **HUSQVARNA**

Glejte TV3!

Ultimativna adrenalinska preizkušnja
NOVA ODDAJA NA TV3

Ameriški ninja bojevnik

Vsako soboto in nedeljo
ob 20:00

www.tv3m.si

TEKST **JURE ŠUJICA** FOTO **FORD**

Ob 50. obletnici zmage v Le Mansu

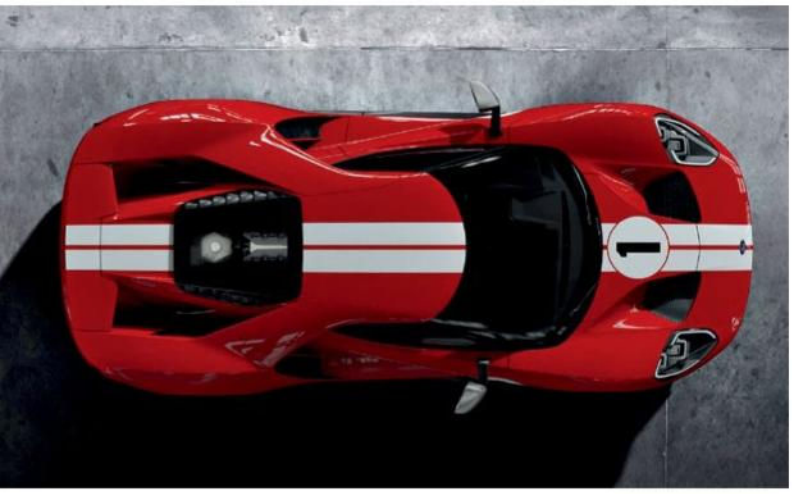

Ford s posebno serijo svojega superšportnega modela GT ford, ford GT '67 heritage edition, praznuje 50. obletnico zmage na vztrajnostni dirki 24 ur Le Mansa.

Ford je leta 1967 dosegel drugo od skupaj kar štirih zaporednih zmag na dirki 24 ur Le Mansa, ki so jih dosegli med letoma 1966 in 1969. Je pa bila druga zmaga za ameriško ekipo posebno sladka, saj sta se za volanom izmenjavala ameriška dirkača, Dan Gurney in A. J. Foyt, dirkalnik pa je bil najbolj skrajna izvedenka legendarnega modela **GT 40**, tako imenovani **mark IV**, ki se je od drugih izvedb razlikoval po popolnoma spremenjeni zunanjosti in šasiji, poganjal pa ga je sedemlitrski V8 motor, ki je omogočal povprečno hitrost 218 kilometrov na uro. Kot že rečeno, sta leta 1967 presenetljivo zmagala Američana, ki sta vodila vso tekmo razen prvih 90 minut in porazila Italijana Ludovica Scarfiottija in Britanca Michaela Parkesa v ferrariju 330P4 za skoraj štiri kroge.

Zadnja generacija modela, ki sedaj nosi le še oznako **GT**, je precej drugačen stroj, ki ga poganja 'zgolj' 3,5-litrski V6 motor, vendar pa ob pomoči elektromotorja proizvede 647 'konj'. Za modelno leto 2018 pa je Ford sedaj pripravil nekaj novosti, s katerimi želi zaznamovati omenjeni jubilej:

Posebno, omejeno serijo vozil ford GT '67 heritage edition, ki bodo na voljo prihodnje leto, bo zaznamovala tako imenovana dirkaško rdeča barva s tradicionalnima belima črtama, ki bosta tekli po sredini avtomobila. Za barvni kontrast bodo poskrbeli nepobarvani pragovi iz ogljikovih vlaken, srebrna ogledala, satenasto srebrna pa bodo tudi 20-palčna kovana aluminijasta platišča. Celotno podobo vozila bo zaokrožila številka 1 na vratih in prednjem pokrovu – prav taka, kakršno je imel zmagoviti dirkalnik leta 1967. Notranjost bodo krasili novi sedeži iz ogljikovih vlaken in črnega usnja z rdečimi šivi, rdeči pa bodo tudi varnostni pasovi.

O izboljšavah že zdaj zelo zmogljivega motorja pri Fordu ne govorijo, je pa omejena serija vozil nadaljevanje zgodbe iz lanskega leta, ko so se pri podjetju iz Michigana s posebno serijo istega modela v črni barvi in številko dve na pokrovu poklonili modelu GT 40 mark II, ki je leta 1966 dosegel prvo v nizu štirih zmag na najbolj znani vztrajnostni dirki na svetu.

Playboy dirkal v osrčju Slovenije

www.ghdlucine.si

V nedeljo, 13. avgusta, je Avto moto društvo Zvezda iz Ljubljane spet vzorno pripravilo **gorsko hitrostno preizkušnjo v Lučinah**. Na 3950 metrov dolgi progi od Todraža do Lučin, v osrčju Slovenije, nekako na tromeji med Gorenjsko, Notranjsko in Primorsko, se je takole, kakor vidite na fotografiji, v razredu nad 2000 kubičnih centimetrov v hyundaiju i20 WRC s progo spopadel tudi Poljak Duda Grzegorz, čigar zadek dirkalnika krasi **Playboyev hitri zajec**. (P. B.)

Večer za prave MOŠKE!

Pozor, ne zamudite posebnega večera **Men's Night** s filmom **KINGSMAN: ZLATI KROG** v **kinih Cineplexx** v **četrtek**, **21. septembra**, **ob 20. uri**. Tajna služba Kingsman je neodvisna mednarodna obveščevalna agencija, katere glavni cilj je varovati svet. Po uničenju njihovega sedeža odkrijejo sorodno vohunsko agencijo v ZDA z imenom Statesman, ki izvira iz časov nastanka obeh agencij. V novi pustolovščini se bosta morali elitni agenciji združiti, da bi premagali neusmiljenega skupnega sovražnika ... Vohunski film letošnje jeseni prinaša igralsko zasedbo: Colin Firth, Taron Egerton, Channing Tatum, Halle Berry, Jeff Bridges in Julianne Moore. Obiskovalci Men's Nighta boste prejeli promocijski izvod revije Playboy. (P. B.)

FOTO GILES KEYTE/TM & © 2017 TWENTIETH CENTURY FOX FILM CORPORATION

TEKST **PETER KAVČIČ** FOTO **DUCATI**

VELIKI ENDURO za velike profije

Ducati multistrada enduro 1200 sodi med največje motocikle za sodobne nomade. Dobro in varno se pelje po cesti in tudi zunaj nje, ima dovolj zaščite in robustnosti, da sredi potovanja kje daleč stran ni treba klicati na pomoč. Toda za vse, ki se spogledujete z velikimi svetovnimi puščavami ali kotički sveta, kamor še ni zašla asfaltna kača, je sedaj na voljo **MULTISTRADA 1200 ENDURO PRO**. Zadnji del oznake pomeni, da je to najbolj terenski **DUCATI** sodobne dobe. Odeli so ga v peščeno barvno kombinacijo in mu nataknili grobe terenske gume. Nov je tudi sedež, okvir pa je obarvan v črno barvo. Ker je na terenu pogled na podlago pred kolesi še kako pomemben, so enduru pro nadeli nižji vetrobran. Opremljen je s cevnimi bočnimi zaščitami, ki bodo odigrale pomembno vlogo, če bi vam slučajno ušel

www.ducati.si

po tleh. Izpušni sistem je posebej za ta model izdelal Termignoni, oddaja pa bolj možat zvok. Kar se tiče pogonske tehnike in elektronike, je v paketu celoten Ducatijev komplet, torej tudi protiblokirni sistem, ki deluje tudi v zavojih (cornering ABS), nadzor proti dvigu prednjega kolesa (wheelie control), štiri programi motorja, polaktivno vzmetenje in 30-litrski rezervoar za gorivo, da bo v puščavah pot od ene do druge bencinske črpalke zanesljiva in varna. Vse nastavitve delovanja motorja in dodatne možnosti nastavitev delovanja ABS-a, sistema proti zdrsu in podobne nastavitve elektronike vozniku pomagajo pri terenski vožnji. Ne nazadnje je za krotenje 152 'konjev' in obvladovanje 261 kilogramov težke zverine na terenu potrebno precej znanja. Terenski profi bajk je vaš za 24.990 evrov.

DELOVE VSEBINE
na voljo ves dan vse dni

Vzemite čas v svoje roke in si zagotovite dostop
do Delovih tiskanih in digitalnih vsebin

Jutranja budilka z Delom Ekspres

Zajtrk ob kavi s časopisom Delo

Dopoldanski premor z delo.si

Kosilo ob prebiranju Delovih prilog

Popoldanska izdaja Dela Ekspres z vami na poti

Jutrišnje Delo na tabličnem računalniku

DELO www.delo.si DELO EXPRES

Delo d.o.o., Dunajska 5, SI 1509 Ljubljana

TEKST **DARJO HRIB** FOTO **PROMOCIJSKE FOTOGRAFIJE, CC/DERZSI ELEKES ANDOR**

Balkanski unikat

Kdo: **PSIHOMODO POP** Kdaj: **23. SEPTEMBRA**
Kje: **CVETLIČARNA, LJUBLJANA**

■ *Frida*, *Natrag u garažu* in *Kad sam imao 16*, *Telegram Sam* in *Ja volim samo sebe*. Te in druge medgeneracijske uspešnice zagrebške skupine Psihomodo Pop bodo odmevale v Cvetličarni na zagotovljeno divjem rokerskem koncertu, kjer se bomo lahko predali unikatni atmosferi in scenografiji glasbenega unikata, ki soustvarja zgodovino balkanske scene že vse od leta 1983.

Kako se slišijo Kriva pota

Kdo: **TIMBER TIMBRE** Kdaj: **28. SEPTEMBRA**
Kje: **KINO ŠIŠKA, LJUBLJANA**

■ Timber Timbre vam morda ni znano ime, boste pa zagotovo zastrigli z ušesi, ko vam povemo, da so to tisti kanadski mojstri filmskih zvočnih fuzij, ki so med drugim ustvarili tudi glasbo za kultno TV-serijo *Kriva pota* (*Breaking Bad*). V Šiški nam bodo predstavili svoj novi album *Sincerely, Future Pollution*, obljublja pa se tipičen preplet folka, roka in glasbe preteklih stoletij s pogumno kritičnimi sporočili.

Verbalno potovanje po večdimenzionalnih zgodbah v Šiški!

Za ples, za smeh

Kaj: **BEST OF JINX** Kdaj: **14. OKTOBRA**
Kje: **CVETLIČARNA, LJUBLJANA**

■ Hrvaški pop fank rokerji ne potrebujejo predstavitve. Njihove uspešnice so na plejlistah vseh študentskih žurov, na njihove skladbe plešemo že od leta 1993, njihovi koncerti na naših tleh pa so vsakič znova razprodani. Ker z Jinxi je vedno žur. In ker Jinxe pač poznamo vsi, lahko z njimi prepevamo *Tamo gdje je sve po mom* ali pa morda kar njihov prvi *Smijem se*. Ne zamudite.

Kdo: **GHOSTFACE KILLAH** Kdaj: **25. SEPTEMBRA**
Kje: **KINO ŠIŠKA, LJUBLJANA**

NAJHITREJŠE zgodbe v rimah

Leta 1993 so ameriški raperji v hip hop konglomeratu Wu-Tang Clan postali polnopravni zvezdniki. Novembra tistega leta so izstrelili svoj debitantski album *Enter the Wu-Tang (36 Chambers)* in surov, alternativni zvok urbane Amerike postavili v središče glasbenega zanimanja. Prvi teden so prodali 30 tisoč izvodov albuma, ki je čez dve leti postal platinast in je še danes eden najboljših hip hop izdelkov vseh časov. Ta preboj je članom skupine omogočil tudi to, da so se lahko poleg Wu-Tang stvaritvam posvetili še solo karieram. Med temi samostojnimi različicami je nadvse izstopal tudi Dennis Coles, MC, ki se umetniško predstavlja kot Ghostface Killah. Okej, ne najbolj posrečeno ime, a vseeno ime, ki danes predstavlja neprekosljivega rap mojstra oziroma najboljšega pripovedovalca v rapu, kot ga mediji radi imenujejo. Njegove silovite rime, ki jih niza z nesluteno hitrostjo, so mu ob Wu-Tangu osnovale zavidljivo solo kariero, v kateri se lahko pohvali z ducatom odmevnih albumov. Zadnjega, *Twelve Reasons to Die II*, je ponudil leta 2015 in na njem sodeloval s kopico žanrskih kolegov, od RZA in Raekwona do Chino XLa in Bilala. Novic o čisto novem albumu sicer še ni, je pa Ghostface dejaven na odrih po vsem svetu. Njegova turneja po Evropi ga bo pripeljala tudi na oder urbanega centra Kina Šiške. Tam se lahko v živo prepustite verbalnemu potovanju po večdimenzionalnih zgodbah, ki jih Ghostface z izkušnjami, talentom in instinktom snuje v prave raperske umetnine.

Ime, ki je ostalo

■ Dennis Coles je ime Ghostface Killah pobral iz kung fu filma *Mystery of Chessboxing* iz leta 1979. V tej hongkonški akcijski pretepačini je Ghost Face Killer glavni zlobnež. A to ni edini alias, ki si ga je Dennis privoščil. Stilsko jo svoje umetniško ime včasih okrajšal le na GFK, tu in tam pa se je podpisoval tudi kot Ghostdini. Ob izidu solo prvenca *Ironman* si je ustrezno nadel ime Tony Starks, kar je referenca na stripovski lik Iron Man. Leta 2008 so njegov komad *Slept On Tony With Dirt* celo uporabili v originalnem filmu *Iron Man*, Ghostface pa je zaigral v nekaj scenah. Te najdete samo na DVD-ju, saj so jih iz filma žal izrezali.

BRZINA.si - pravo mesto za vse, ki nam avto pomeni **več kot prevozno sredstvo**

www.brzina.si | 041/236-831 | info@brzina.si

AST, Linea Corse, Moton, Motul, Rota, Rundfahren, QSP

VISOKA KAKOVOST PO KONKURENČNIH CENAH!

Dobrodošli v svetu visokih hitrosti!

SKORAJ legendarni

Foo Fighters še zdaleč niso le Nirvanin after party.

Zdi se, da so **FOO FIGHTERS** ves čas na robu nečesa velikega. Tik pred tem, da postanejo še večji, velikanski, zgodovinski. Da postanejo legende. Nova Nirvana, kakor so si vedno želeli.

A več kot 20 let po njihovem začetku se ta trenutek preskoka zdi zamrznjen v času.

Leta 1994, kmalu po smrti Kurta Cobaina, je **Dave Grohl**, prej bobnar pri Nirvani, uresničil svojo dolgoletno željo in bobnarske paličice zamenjal za mikrofon. Studijski prvenec, ki se je imenoval preprosto *Foo Fighters*, je demonstriral, da je bila njegova odločitev še kako smiselna. Čeprav je bil sprva edini uradni član nove zasedbe Foo Fighters, je bil album izjemen, Grohl pa je za debi sam spisal vse skladbe in odigral skorajda vse inštrumente. Odmev še ne pozabljene Nirvane, grandžerski spominek za vse šokirane ob nenadnem Cobainovem odhodu. Dva naslednja albuma, *The Colour and the Shape* leta 1997 in potem leta 1999 še izjemni *There Is Nothing Left to Lose*, za katerega so Foo Fighters prejeli svojega prvega in še kako zasluženega gremija, sta nakazovala ekspeditivno pot do statusa legende. In potem smo čakali na presežek, ki bo neizpodbitno potrdil, da so Foo Fighters mejnik sodobnega ameriškega roka. A se kar ni zgodilo.

Po vstopu v novo tisočletje so Foo Fighters izdali še pet albumov, a odmevnosti in učinka

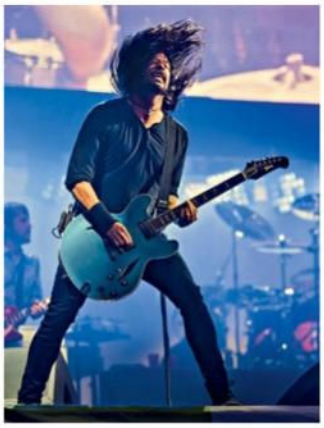

prvih treh niso znali ponoviti. Nekateri za to krivijo spremembe v glasbenih smernicah, saj se je poslušalstvo v velikem loku obrnilo k elektroniki, bolj zagreti rokerji pa so zaroto videli v sami postavi skupine. Foo Fighters so namreč ravno s četrtim albumom prerasli format tria in začeli obratovati kot številnejša zasedba. Danes štejejo že šest članov. So obsojeni, da za maksimalen uspeh delujejo kot butičen rok trio? In še ena dramatična sprememba se je pripetila v dobi nastajanja četrtega albuma, ki jo nekateri prav tako štejejo kot morebiten vpliv na kakovost njihovih komadov – uporaba računalnikov. Digitalizacija je omogočila racionalizacijo pri studijskem snemanju, kar pomeni, da včasih različne inštrumente za isto skladbo snemajo v različnih studiih. Foojem se je to prvič zgodilo ravno pri albumu *One by One* – člani med snemanjem niso bili v istem studiu, skladbe so bile posnete po delih, kar pa jih takrat niti ni motilo, ker so bili tako ali tako na smrt sprti. Kljub temu so potem leta 2004 prejeli še enega gremija, a je Grohl sam rekel, da se večino skladb z albuma hitro pozabi.

Prekletstvo Foojev v zadnjih letih je bilo predvsem to, da se vse njihove skladbe slišijo precej podobne druga drugi. Sicer še niso nikogar odpustili, ravno tako niso spremenili postopka snemanja, je pa v ozadju novega, že težko pričakujočega deveta albuma *Concrete and Gold* nekoliko bolj intenzivna zgodba. Po poškodbi na turneji leta 2015, ko je Grohl med koncertom na Švedskem padel z odra in si zlomil nogo, a potem turnejo kljub vsemu izpeljal do konca, je moral prestati dolgotrajno in zelo naporno fizioterapijo. Takrat si je zadal cilj, da si bo vzel eno leto odmora in se osredotočil na okrevanje. Čez šest mesecev je že začel pisati komade, ki jih je predal v roke **Gregu Kurstinu**,

Greg Kurstin

pop producentu, ki še nikoli ni produciral albuma s težjimi rok skladbami. Morda je ta svežina tisto, kar so Foo Fighters tako nujno potrebovali. Izvedeli bomo na začetku septembra, ko bo *Concrete and Gold* predstavljen v celoti.

V spodnjicah in s stekleničo vina je Dave Grohl zaprt v airbnb stanovanju sredi Ojale v Kaliforniji snoval pobeg iz glasbenega kalupa. V samoti se je odločil za sofisticiran rok z elementi popa.

TEKST **DARJO HRIB** FOTO **PROFIMEDIA/ZUMA PRESS - ENTERTAIMENT, PROFIMEDIA/SOLO, PROFIMEDIA/SIPA USA, PROFIMEDIA/PRESS ASSOCIATION, PROFIMEDIA/ALAMY, PROFIMEDIA/PLANET, PROFIMEDIA/XPOSUREPHOTOS, PROFIMEDIA/PRESS ASSOCIATION, UME**

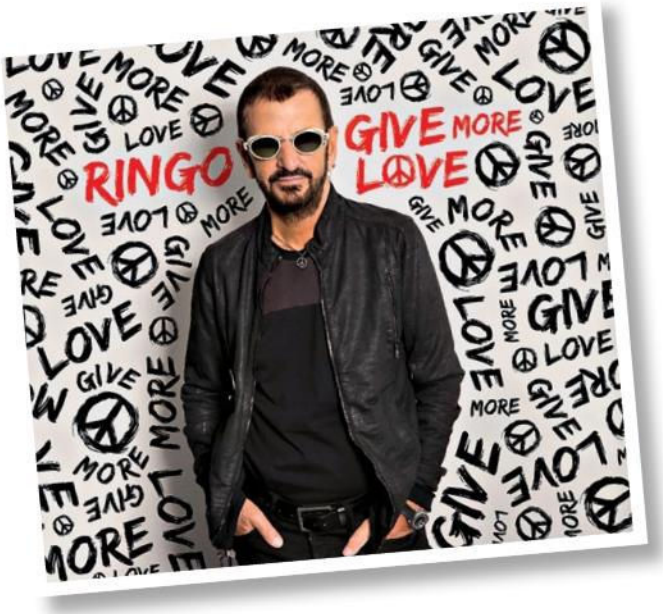

ZVEZDA, KI SE PIŠE STARR

Veliko ljudi rade volje kolobari z napačnimi informacijami, da je **RINGO STARR** tisti Beatle iz ozadja, da je srečnež, ki se je priklopil na uspeh te velikanske britanske glasbene zgodbe. A Ringo je bil zvezda, še preden so Beatli z njim nadomestili originalnega bobnarja Peta Besta. Bobnal je in prepeval ter si uspešno ustvarjal glasbeno ime, celo tako zelo uspešno, da je John Lennon v Playboyevem intervjuju leta 1980 povedal, da so bili Beatli njegovi veliki oboževalci, saj je frajer sodeloval v številnih velikih britanskih bendih. Bil je profesionalec in to je še danes. Je resda manj izpostavljen kot Paul McCartney, a za svojo vlogo na glasbeni sceni tega niti ne potrebuje. Snuje glasbo, ki ima na milijone odjemalcev, še danes, pol stoletja po Beatlih. Na poti je njegov 19. album *Give More Love*. Z istoimenskim prvim singlom že nadaljuje tipično britansko rok spevnost, seveda z večglasnim petjem in podobnimi elementi iz šestdesetih, ker Beatlov v svojem DNK pač ne more ignorirati. Eleganten, prijeten, sončen album, na katerem se mu za trenutek pridruži tudi Paul McCartney, pa David Stewart iz Eurythmics in seveda vsi, ki sestavljajo superskupino Ringo Starr & His All-Starr Band.

Nikoli več Oasis?

Pobalinska brata **LIAM in NOEL GALLAGHER** do drug drugega nikoli nista bila prav zelo bratska. Zato razpad skupine **OASIS** leta 2009 niti bil presenečenje. Po osmih letih rešitve očitno še vedno ni. Liam je za Radio X povedal, da bi raje videl, da ga zbije tovornjak, kot pa da bi bil del Noelovega novega življenjskega sloga. Po njegovih besedah se je Noel preveč spremenil. »Raje delam v McDonaldsu, kot pa da svojo skupino popeljem v Noelov svet.« Liam je letos nastopil na festivalu Exit v Srbiji.

AVICII FT. VARGAS & LAGOLA
Friend Of Mine

Na začetku tisočletja je elektronska plesna glasba pridrvela na osrednjo glasbeno sceno in bili smo navdušeni nad vsestranskim razvojem in eksplozijo didžejev. Zdaj pa se vedno bolj zdi, da je glasbi EDM zmanjkalo sape. Velikani tega žanra, od Tiesta do Avicija, so resda zvezdniki najtežje kategorije, toda ... od njih se pričakuje največ, tudi dobička, zato se zdaj očitno vse bolj zanašajo na snovanje elektronskih popevk, ki se vse poslušajo kot soundtrack rojstnega dneva kakšne najstnice. *Friends Of Mine* zato odmeva kot nekaj, kar smo že slišali. Brez ostrine, brez energije, le biti nanizani tako, da nikogar ne zmotijo. Komad, ki ga med poplavo podobnih zibanic ne boste niti zaznali.

BUSH
Mad Love

Britanski postgrandžerski rokerji se v novem tisočletju niso najbolje znašli. Tretji album *The Science of Things* je 1999. še obetal nadaljevanje prodorne rok zgodbe, potem pa so se nekoliko izgubili. Ob reinkarnaciji z novo postavo leta 2010 so nervozno začeli tipati po možnostih, ki so jim ostale, in se postopoma iz drznega, alternativnega žaganja obrnili v odrasel, moderen rok zvok, ki pa večinoma ni prepričal njihovih zvestih (in potrpežljivih) poslušalcev, tistih, ki so čakali na nov *Machinehead*, na nov *Swallowed*. Na sedmem albumu s singlom *Mad Love* v ospredju je vsa agresija, ki so jo nekoč imeli, dokončno obrušena na lahkotno petje brez emocij in predanosti. Ko veliki padejo v banalnost.

Miley Cyrus z Jane Fonda letošnjega 21. januarja na protitrumpovskem pohodu žensk v Los Angelesu

POBEG od sebe

MILEY CYRUS je skorajda nemogoče spregledati. Odkar je prerasla alternativni ego Hannah Montana, je bejba povsod. Še celo v akademskem svetu, saj so na kolidžu Skidmore v New Yorku začeli predavati poseben sociološki predmet Sociologija Miley Cyrus, kjer se mladina uči o rasnem, družbenem, spolnem in medijskem opredeljevanju skozi prizmo življenja Miley Cyrus in njene nadvse netipične umestitve tako v osebnostno identiteto kot tudi v medije in zvezdniški svet nasploh. Čeprav se zdi, da je ves ta teater okoli Miley Cyrus le dobro zrežirana marketinška poteza, tako da pop glasbenica počne vse tisto, kar je trenutno polemično, je v ozadju vedno skrit motiv pobega. Njena seksualna identiteta, ki jo je bojda dognala že pri štirinajstih, je panseksualna, ker ona ljubi vsakogar, ki ljubi njo. Je kristjanka, ki citira budizem. Je dekle, ki pravi, da ni niti dekle niti fant. In je pop glasbenica, ki tako zelo provocira, da se je pop scena izogiba. Njena vnetljiva nepredvidljivost tvori vedno nove zgodbe, vedno nove trače, vedno nova vprašanja. Za 24-letno mladenko, težko več kot 200 milijonov dolarjev, vse to pač ne more biti le igra. To je njena realnost, ki pa je diametralno nasprotna od tistega, kar je nekoč bila kot Hannah Montana. In to je verjetno tudi podoba, od katere si je tako zelo želela pobegniti. Zato smo nanjo pozorni. Miley Cyrus, zdaj tu s šestim studijskim albumom *Younger Now*, ta identifikacijski kaos počasi kleše v podobo odrasle, zanesljive, umirjene pop glasbenice.

Harrison Ford in Ryan Gosling

Pokaži se, REPLIKANT!

Ana de Armas in Ryan Gosling

Odgovor, na katerega smo čakali 35 let.

Prvi **IZTREBLJEVALEC (BLADE RUNNER)** se dogaja leta 2019. Takrat, v letu 1982, se je to zdelo neskončno daleč, tako daleč, da smo si to prihodnost lahko zamišljali kot mešanico noir detektivke in neonskih luči, kot temačni jutri, v katerem smo ljudje pomešani z umetnimi replikanti. Danes vidimo, da realnost vseeno potrebuje še nekaj časa, da ujame tisto, kar si je pred tremi desetletji in pol zamislilo kreativno sožitje Hamptona Fancherja in Davida Webba Peoplesa, ki sta po romanu Philipa K. Dicka spisala filmski scenarij, režiserska taktirka Ridleyja Scotta pa ga je spremenila v eno najbolj kultnih znanstvenofantastičnih stvaritev filmske zgodovine. A takrat ni šlo vse po načrtih.

Bilo je 21. januarja 1981. Testno občinstvo in studijski veljaki so si ogledali znanstvenofantastični triler, ki pa jim ni najbolj pogodu. Avtorji *Iztrebljevalca* po ogledu prejmejo seznam opomb, ki pa se berejo kot bizarno negodovanje o najbolj trivialnih stvareh. *Kje je Vangelisova glasba?* Studii so želeli več sanjaško sintesajzerskih melodij grškega skladatelja Evagelosa Odysseasa Papathanassiouja alias Vangelisa. Smiselno. *Zakaj je v sceni, ki poteka v preoblačilnici, toliko kadrov z joški?* Ali pa: *Zakaj Deckard potrebuje toliko časa, da vstopi v stavbo?* In: *Ko Batty poljubi Pris, ji jezik visi iz ust.* Takšne opombe so originalnemu *Iztrebljevalcu* obetale vsaj tako temačno prihodnost, kot jo je predstavljal sam. *Z vsakim novim ogledom je ta film bolj dolgočasen*, so še pisali studii, *in naracija je tako obupna, da bodo gledalci zaspali*. Zato so zahtevali, da se naracija umakne, češ da je slišati, kot da je pripovedovalec zadrogiran. Po naslednjem ogledu pa avtorji dobijo mnenje, da bi ta film vendarle bil malo manj konfuzen in čudaški, če bi imel narativnega pripovedovalca. In tako so morali znova posneti naracijo. Mnogi trdijo, da je prav zaradi teh preigravanj Harrison Ford med pripovedovanjem slišati, kot da vse skupaj bere pod prisilo.

Na koncu se je vse izšlo, kot se je moralo. Iztrebljevalec je uspel in postal generacijski mejnik. Kolikor je v trilerju nenavadnega, je obenem tudi skrivnostnega, zato z vsakim naslednjim ogledom lahko odkrijemo kaj novega. A ne glede na to, kolikokrat si ogledate original, odgovora na vprašanje, ali je agent Rick Deckard (igra ga Harrison Ford), katerega poklic je lov in 'upokojevanje' replikantov, morebiti tudi sam replikant. To vprašanje, ki je vsa ta leta ostalo neodgovorjeno, pa bo zdaj dobilo svoj zaključek. Nadaljevanje tega kultnega filma, postavljeno 30 let po dogodkih leta 2019 in zato naslovljeno **IZTREBLJEVALEC 2049 (BLADE RUNNER 2049)**, z vso predanostjo ohranja čarobnost in mistiko originala. Zasedba je privlačno zvezdniška in poleg obveznega Harrisona Forda vključuje še Ryana Goslinga, Jareda Leta, Robin Wright in super seksi Ane de Armas.

Preden pa se vrnemo v z neonom obsijano prihodnost, kjer novi iztrebljevalec išče starega, le obnovite podrobnosti iz originala, da boste ustrezno pripravljeni na razkrivanje skrivnosti.

Nov vodilni blade runner je Ryan Gosling. Alternative niso prišle v poštev. Režiser Denis Villeneuve, ki sprva sploh ni želel, da *Iztrebljevalec* dobi nadaljevanje, je po branju vrhunskega scenarija potrdil sodelovanje in si zaželel, da je vodilna vloga spisana specifično za Goslinga.

TANKA LINIJA SMRTI

R: Niels Arden Oplev
I: Nina Dobrev, Ellen Page, Kiefer Sutherland

Leta 1990 so nas originalni študentje v *Tanki liniji smrti* prepričali, da se morda s smrtjo res ni pametno igrati. Kiefer Sutherland in prijatelji so se namreč hoteli prepričati, da po smrti ni ničesar, zato so se predali drznemu eksperimentu – drug drugemu so za kratek čas ustavili srce in se potem oživeli. Za znanost! Da za vselej ovržejo sanje o življenju po smrti. Na drugi strani je sicer bila tema, a to še ne pomeni, da ni ničesar. S seboj so nazaj v življenje privlekli pojave, za katere ni bilo mišljeno, da obstajajo v naši realnosti. Skoraj 30 let kasneje prihaja nadaljevanje tega filma. Sutherland, eden redkih preživelih, je spet tu, da podoživi grozote preteklosti, ko se za enak eksperiment odloči pet novih nespametnih študentov. Kaj hitro jim postane jasno, da ko enkrat vstopiš v smrt, smrti ne moreš več pobegniti. Nadaljevanje, ki je pravzaprav nepotreben rimejk kultne grozljivke, da bodo od igranja s smrtjo odvrnjene tudi novejše generacije.

Ocena: ¥ ¥ ¥
Izvirni naslov: **Flatliners**

ODPADNIKI

R: Steven Quale
I: J. K. Simmons, Sullivan Stapleton, Ewen Bremner

Luc Besson je, kot kaže, na vrhuncu svojega ustvarjalnega zagona. Po znanstvenofantastičnem in barvitem *Valerianu* se je podal v bolj realistične vode. Njegov scenarij, ki ga je režisersko izpeljal Steven Quale, sicer udomačen v cenenih šokerjih tipa *Brez povratka 5*, nas vodi v Bosno, v leto 1995, kjer divja vojna. Skupina tjulnjev, specialcev Navy SEALs, na dnu tamkajšnjega jezera odkrije pol stoletja zapuščeno nacistično zlato, ki ga želijo povleči na suho in vrniti domačinom. Vendar pa ima sovražnik z njimi drugačne načrte in dobrosrčna misija se sprevrže v smrtonosno tekmo s časom, v kateri nabriti ameriški vojaki tu in tam prebutajo kakšnega balkanskega suroveža in ustrelijo kakšnega podivjanega lovca na glave. Standardizirana Bessonova akcija z veliko dinamičnega kadriranja, eksplozivno akcijo in zvrhano mero enostavčnega humorja. Lahkotno in po pričakovanjih hitro pozabljeno.

Ocena: ¥ ¥ ¥
Izvirni naslov: **Renegades**

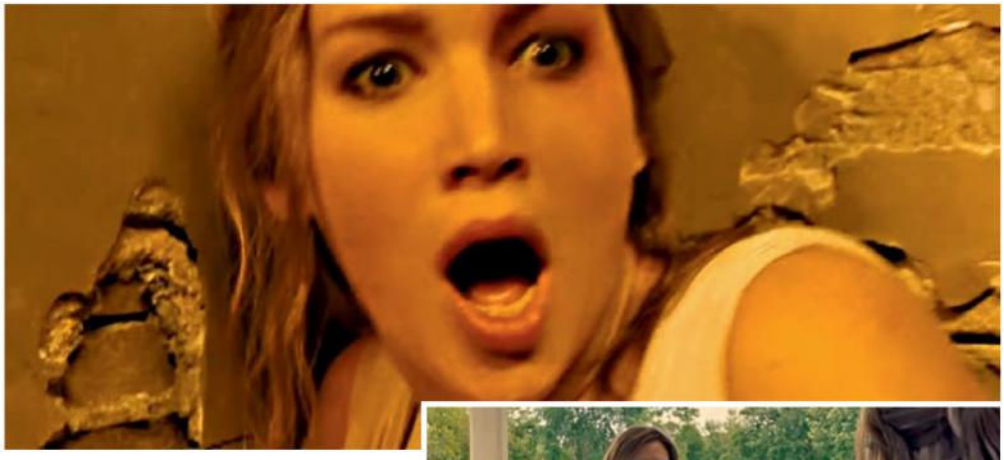

MATI!

R: Darren Aronofsky
I: Jennifer Lawrence, Michelle Pfeiffer, Javier Bardem, Ed Harris

Dva para, štirje eminentni zvezdniki in en psihološko intenziven preplet osebnosti, dogodkov in nenavadnih pojavov. Jennifer in Javier se predstavita kot Veronica in

> Ona lično hišo na podeželju spremeni v njun romantični dom, potem pa nekdo potrka na vrata ....

Alfred Bell, ljubeča zakonca s svetlo prihodnostjo. Ona lično hišo na podeželju spremeni v njun romantični dom in vse kaže, da se začenja najboljši del njune skupne življenjske poti. Potem pa nekdo potrka na vrata. Ed Harris kot skrivnosten možakar, brez imena, brez zgodbe. Vstopi v hišo in Alfred mu dovoli, da ostane. Pride še Michelle Pfeiffer, neznančeva žena, in ostane tudi ona. Skrivnostni par v hiši sproži niz dogodkov, ki jih v tek poženejo vedno novi gostje. Očitno povabljeni. A povabljeni zakaj? Kaj je njihov namen? Režiser Aronofsky, ki se je v *Črnem labodu* izkazal kot mojster psihološkega terorja in tesnobnosti, nas popelje v srce ideje, da morda res nikoli do popolnosti ne poznamo človeka, s katerim smo se odločili živeti.

Ocena: ¥ ¥ ¥ ¥ Izvirni naslov: **Mother!**

1+1

Njuno dremavo seksualnost smo ujeli v mehki svetlobi letošnjega poletja v hotelskem apartmaju visoko nad Hollywoodom. Naj vas omamni objem Kate Harrison in Emliy LaBowe spremlja še vso jesen ...

FOTO **ALI MITTON**

BABY

TENDRE

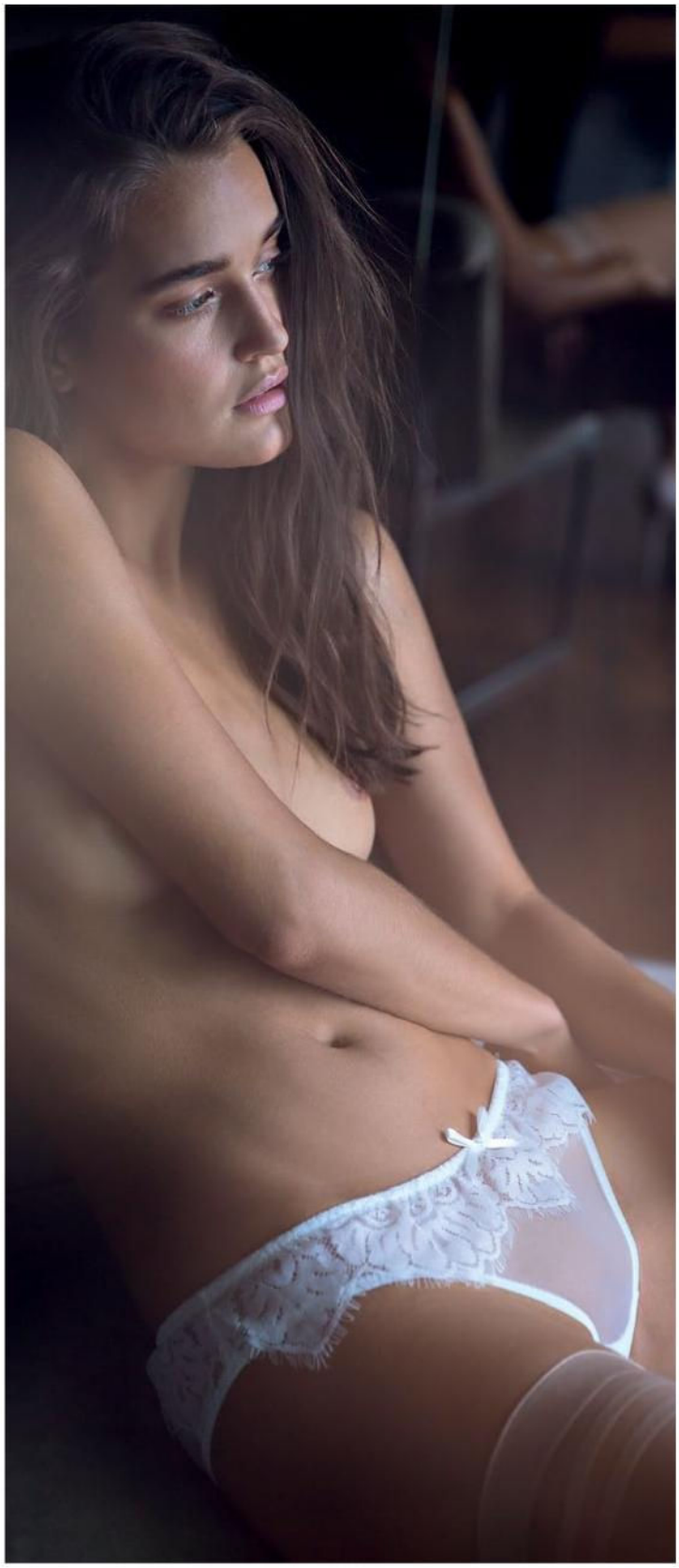

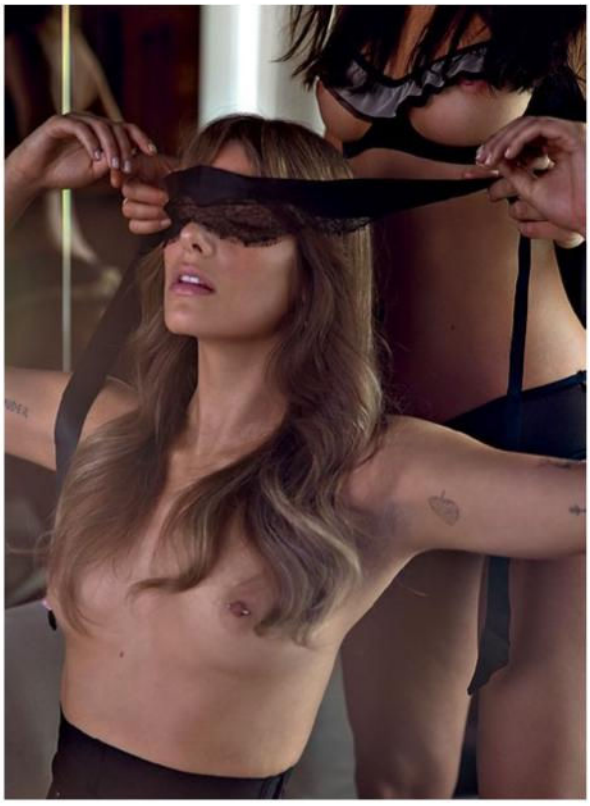

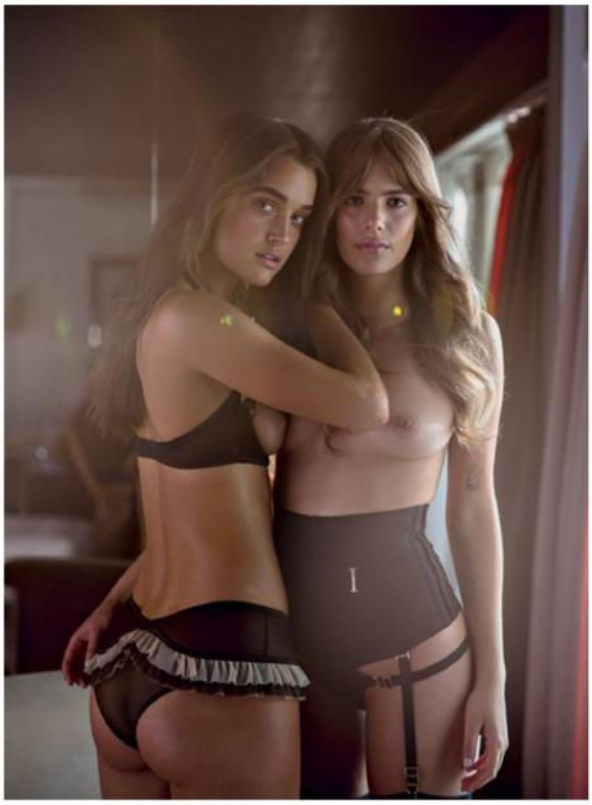

BABY

TEKST **JOCHEN FÖRSTER**
FOTO **DAVID DAUB UMETNIŠKE INŠTALACIJE PETE ECKERT**

AVTO, KI SE DOTAKNE VSEH ČUTOV

Slepi fotograf Pete Eckert je obliko in linije novega volkswagna arteona interpretiral z edinstvenim svetlobnim slikanjem. Kako nastanejo takšne slike, kako dela in kako čuti ta umetniški fotograf? Pogledali smo v zakulisje nevsakdanje fotoseanse.

Čisto počasi, skoraj posvečeno pretipa linije, najprej z levo roko, potem z vsemi desetimi prsti naenkrat, najprej stranice, potem armaturo, vrata, platišča, sprednji del, streho, zadek. Vsak kvadratni centimeter karoserije. Potem, po skoraj eni uri intenzivnega tipanja in zaznavanja, Pete Eckert absorbira celotni arteon. Ali, kot se sam izrazi: »Arteon zdaj nastaja pred mojim notranjim očesom.«

Za pet dni je ameriški fotograf iz kalifornijskega Sacramenta pripotoval v Hamburg, da bi pokazal, kako je, kaj se zgodi in predvsem – kako je videti, če si nekdo kot on pred svojim notranjim očesom naslika avto, kakršen je volkswagen arteon. Naslikati je pravi izraz, kajti kalifornijski umetnik z zvoki, dotiki, spomini dejansko ustvarja *light paintings*, torej svetlobne slike.

»Ne potrebuješ oči, da prepoznaš lepoto.«

Z umetniško nadarjenostjo izučenega kiparja in s sredstvi sodobne fotografije. In povsem brez vida.

Eckert je bil v srednjih dvajsetih letih, ko je obiskoval umetniški akademiji v Bostonu in San Franciscu ter se je ravno pripravljal na magisterij iz arhitekture na univerzi Yale, ko je dobil diagnozo: retinitis pigmentosa, neozdravljivo obolenje mrežnice, ki v nekaj letih povzroči popolno slepoto. Prodal je svoj ljubi moto

Pete Eckert skoraj vse delovne korake naredi sam, vključno z nastavitvijo svoje analogne fotokamere srednjega formata.

Gibanje, ki ga je mogoče videti na njegovih fotografijah, ustvari Pete Eckert praviloma kar sam.

»Sem vizualen človek. Samo vidim ne.«

guzzi, se vpisal na študij ekonomije in pridobil črni pas v taekwondoju. Ko je imel v žepu MBA, je bil že skoraj slep. Čeprav je še lahko bral, so ga vsi delodajalci zavrnili. Potem je nekega dne našel taščino staro Kodakovo fotokamero – in to je bil začetek njegove izjemne umetniške kariere.

Eckert se je fotografiranja naučil sam, kupil si je računalnik in govoreči čitalnik, požiral je knjige o fotografiji in razvil slikovno govorico, ki ji bržkone ni para. Američan v svojih delih združuje klasične zunanje posnetke s

Preden se je Pete Eckert lotil fotografiranja arteona, je vozilo dodobra pretipal in začutil.

kompleksnimi studijskimi postopki, pri katerih eksperimentira z dolgimi časi ekspozicije, večkratno osvetlitvijo ter ustvarjanjem intenzivnih barv in oblik. Njegove oblike, liki in geometrije pogosto spominjajo na človeške figure, a kot bi bile iz neke druge dimenzije. To so figure na pragu v navidezno brezgravitacijski fantazijski svet, v umetniški kozmos. V bistvu se ima sam bolj za konceptualnega umetnika kot za fotografa, pove Pete Eckert.

Kadar Eckert fotografira v studiu, je najprej temno kot v rogu. Čisto počasi, skoraj posvečeno, se umetnik približa objektu. Tako rekoč se pritihotapi do njega, premeri zvočno kuliso, naredi najprej celo serijo posnetkov sprednjega dela in stranske silhuete novega arteona. Zelo skrbno izbere svetlobo, zunanje motive (dan prej jih je posnel v hamburškem Cityju), barve in svetlobne linije, ki nekoliko spominjajo na utripajoče svetlobne reklame, sam se pomika okoli vozila in prilagaja svetlobo. »Arteon je kurkumino rumene barve, zraven njega bi bleščeče vijolična lahko ustvarila privlačen kontrapunkt,« reče. V tolikšni meri, kot se v teh snemalnih dnevih povečuje intenzivnost svetlobe, fotografija pred njegovim notranjim očesom dobiva čedalje bolj izostreno obliko. »Sem vizualen človek,« pravi, »samo vidim ne.«

Rezultat nikogar ne pusti hladnega – pa ne toliko zaradi tega, kar vemo o Eckertovem življenju, kot zaradi edinstvene avre, ki seva iz njegovih del. Arteon inscenira s premiki – ki jih dela on sam –, ki ta trenutno nemara oblikovno najbolj dovršeni model iz Volkswagnove modelske družine naelektrijo enkrat v bleščeče rdečem ognjenem dimu, drugič v belih svetlobnih slapovih. Sam objekt ga očitno navdušuje. »Arteon je zelo dobro zasnovan in premišljen,« pravi Eckert. »Je klasično lep in ima obenem pridih moškosti. In do najmanjšega detajla je izjemno uravnotežen.«

V svojem ustvarjalnem procesu naredi Eckert skoraj vse delovne korake sam – od posnetkov do razvijanja filma in vse do gotovih fotografij. Še danes uporablja analogno fotokamero Mamiya srednjega formata, ki ima med drugim mehanske elemente in označevalne točke na objektivu, ki jih je mogoče otipati. S svojim dolgoletnim asistentom Borisom se pogovori o kompoziciji slike, on mu naredi izreze in mu natančno razloži, kako blizu je rezultat njegovi notranji vizi-

NOVI ARTEON:
poraba goriva v l/100 km: 7,3–5,9 (komb.);
emisija CO2 v g/km: 164–116 (komb.)

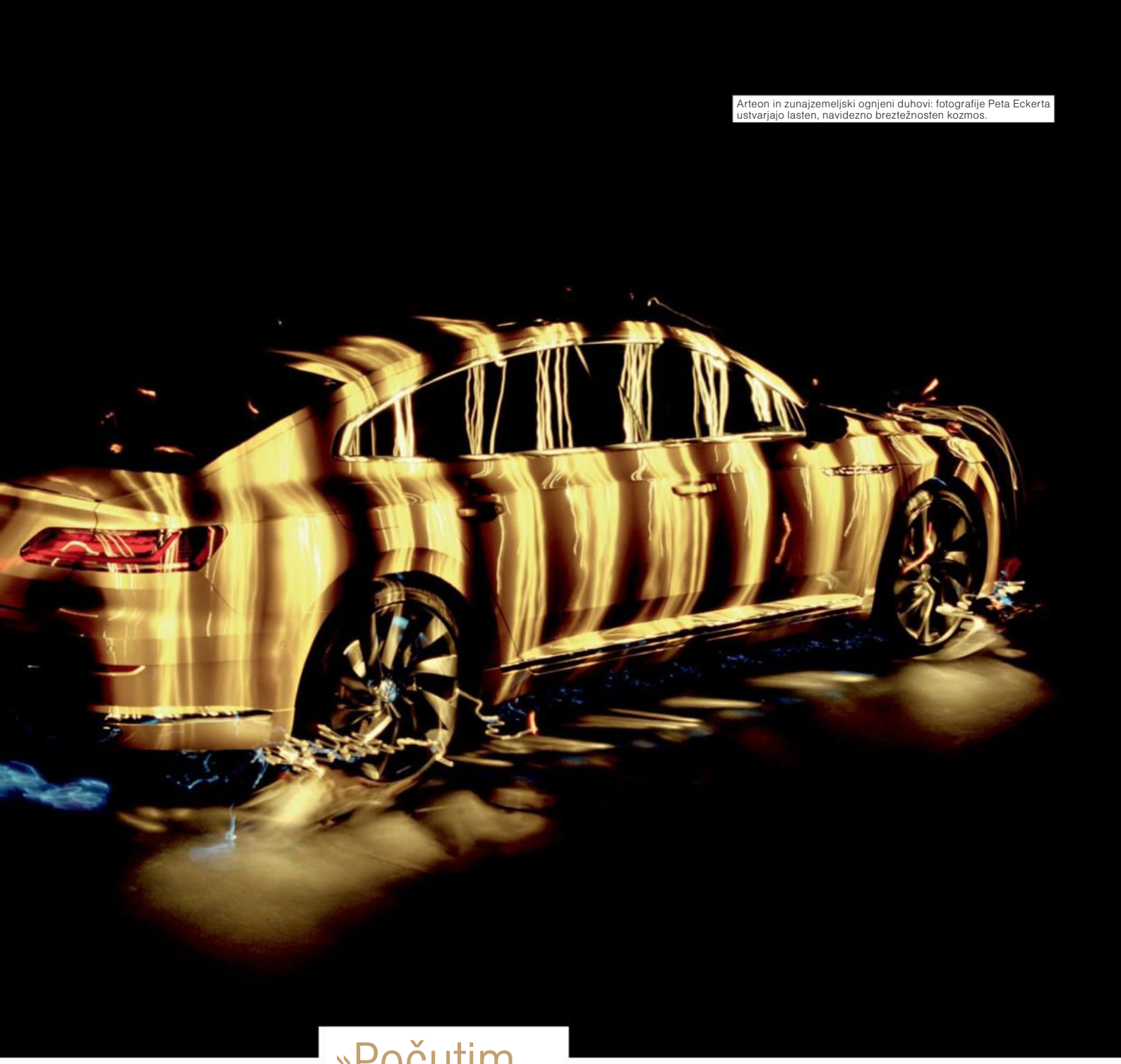

Arteon in zunajzemeljski ognjeni duhovi: fotografije Peta Eckerta ustvarjajo lasten, navidezno brezteţnosten kozmos.

»Počutim se kot posrednik med svetom videčih in svetom slepih.«

ji. »Z Borisom imava zelo tesen odnos zaupanja,« pove Eckert. »Pogovor z njim je nekakšen nenehen kontrapunkt do sveta videčih, v katerem se danes počutim kot turist. Gibam se na meji, sem posrednik med svetom videčih in svetom slepih.«

Pete Eckert vedno govori s kar največjo premišljenostjo. Suhljat, zelo umirjen človek, star okrog 60 let, skromen, prijazen, prispodoba spokojnosti. Pa vendar izjemno osredotočen pri delu. Eckertovo življenje in ustvarjanje je postalo mednarodna senzacija, med drugim je fotografiral za znamko nakita Swarovski, osvojil je številne nagrade in imel veliko predavanj. Ena od epizod akcijske serije *Preiskovalci na delu: NCIS* v celoti temelji na njegovem delu, enega od njegovih motivov so nedavno ovekovečili na poštni znamki ZDA. Poklicno gledano bi mu težko šlo bolje, saj se že dolgo uvršča med svetovno najbolj znane slepe fotografe, kot so Evgen Bavčar, Bruce Hall in Sonia Soberats. Z ženo Amy sta poročena že 31 let. Si smemo Peta Eckerta predstavljati kot srečnega umetniškega fotografa?

»Na svoje življenje gledam karseda pozitivno,« pravi, »in res sem zelo vesel, da moja umetnost naredi tako močan vtis v svetu videčih ljudi. Mogoče je to povezano s tem, da se sveta na mojih fotografijah drži nekaj nenavadnega, brezteţnostnega, rahlo eteričnega. Lepota v umetnosti je zame univerzalna. Ne potrebuješ oči, da prepoznaš lepoto.«

Več informacij o novem ARTEONU najdete na *www.volkswagen.si*.

TEKST **NIKA ARSOVSKI** FOTO **MATJAŽ TANČIČ (JAZBEČEVI PORTRETI), CIRIL JAZBEC**

Ciril Jazbec

»Postajamo kot zombiji, ki izgubljajo stik s samim seboj«

Vročina je hlapela z razbeljenega asfalta in z obraza sem si brisala potne kapljice, medtem ko je gorenjska prestolnica sopihala v vročem poletnem popoldnevu. Visoke temperature pa niso prišle do živega mojemu sogovorniku, ki se je le nekaj dni pred tem vrnil iz osrčja Afrike. Navajen je vročine črne celine, nič manj pa tudi temperatur pod lediščem, ki kraljujejo severu zemeljske oble. Ciril Jazbec je fotograf z veliko začetnico, njegova dela segajo onkraj meja in v ljudeh budijo številna vprašanja, včasih slabo vest. Njegove fotografije zrcalijo utrujene obraze grenlandskih lovcev, ki so zaradi taljenja ledu prisiljeni opustiti tradicionalne metode pridobivanja hrane in na jedilnik uvrstiti tudi poceni zamrznjeno hrano, ali pa kiribatskega ljudstva, ki mu bodo morski valovi v bližnji prihodnosti odplaknili dom. Prav z zgodbo tega tihomorskega ljudstva, ki jo je upodobil v zaključni nalogi magistrskega študija fotografije na London College of Communication, je nase opozoril tudi mednarodno javnost. S svojimi prodornimi fotografijami se je usmeril v trajnostni razvoj in razgalil uničujoč vpliv človeka, dognanja znanstvenikov o podnebnih spremembah pa ujel tudi v svoj objektiv. Zabeležil je zgodbo zaradi globalnega segrevanja ogrožene skupnosti Shishmaref, s čimer si je leta 2013 kot mlad obetaven fotograf prislužil nagrado *Leica Oskar Barnack Newcomer Award*. S številnimi nagradami si je priboril razstavo na prestižnem fotografskem festivalu v Arlesu, z odmevnimi projekti pa si pridobil zaupanje svetovno znane revije National Geographica in s tem uresničil svoje otroške sanje. Poleg kultne revije z rumenim okvirjem so bile njegove fotografije objavljene tudi v številnih drugih uglednih tujih revijah (GEO, Der Spiegel, the Neue Zürcher Zeitung, Marie Claire Italy, Leica Fotografie International, Wired UK), prav posebno priznanje pa mu je prinesla objava v New York Timesu.

> Delam s čustvi, kar je mogoče občutiti tudi ob mojih fotografijah.

PB: Vaša fotografska kilometrina je kljub mladosti več kot zavidljiva. Se ob vseh fotografskih projektih še spominjate prvega stika s fotografskim aparatom?

CJ: Uh, malo moram pobrskati po spominu. Prvi spomin, vezan na fotoaparat, izhaja z začetka digitalne revolucije, ko so na trg prišli fotoaparati z enim samim megapikslom. Če se ne motim, sem v osnovni šoli fotoaparat dobil za božično darilo in v hipu me je začaral. V šoli smo takrat obnovili temnico in na pobudo učitelja tehnike sem se z nekaj prijatelji prijavil na fotografski krožek. Fantje smo se tako začeli ukvarjati s fotografijo in v enem letu smo bili že dobro vpleteni v svet objektivov in filma. V primerjavi s preteklimi leti je razvoj fotografije močno pospešil postopek razvijanja slik.

PB: Kljub ljubezni do fotografije pa ste se odločili za študij ekonomije, in ne fotografije.

CJ: V tistem času pri nas ni bilo študija fotografije, zato sem se odločil za ekono-

mijo. Je pač veljalo, da nekaj moraš študirati. Verjetno je smer študija povezana tudi z dejstvom, da izviram iz podjetniške družine, že od dedka naprej so skoraj vsi moji strici in oče povezani s čevljarstvom. Od vedno sem si tudi želel biti sam svoj šef, fotografija pa je tako ali tako bila moja strast. Pri študiju menedžmenta pa sem vseeno pridobil številne vrline vodenja ekipe, ki mi še danes marsikdaj pride prav pri izvedbi vseh projektov. Nekje pri 12 letih sem pri teti odkril kup revij z rumenim okvirjem in jih z veliki očmi prelistal. Takrat sem začel sanjati svoje otroške sanje, ki so danes resničnost.

> Pomembno je povedati zgodbo. Podnebne spremembe je vendarle težko vizualizirati, saj se dogajajo zelo počasi. Vendar pa je to pomembna tema našega časa, saj ljudje s svojim delovanjem povzročamo propad planeta, taljenje ledu, segrevanje oceanov in neravnovesje.

PB: Kdaj pa ste dokončno sprejeli odločitev, da svet gospodarstva zamenjate za fotografske vode?

CJ: Zelo hitro sem zaplaval v fotografski svet, saj sem že ob študiju ekonomije živel od fotografije. Hitro so me opazile vse večje slovenske agencije, že v času študija pa so me najeli tudi za izdelavo kampanje hrvaškega predsednika Iva Josipovića. Obiskoval sem različne tečaje in festivale, saj sem ob ogledu številnih fotografij dostikrat dobil navdih. Na enem izmed festivalov sem spoznal Paula Lowa, fotografa in vodjo magistrskega študija fotografije v Londonu, ki je s fotografijami zabeležil dogajanje v balkanski vojni pa tudi padec berlinskega zidu. Namignil mi je, da bi bil program na Otoku zelo primeren zame, in nekaj mesecev zatem sem že odpotoval v britansko prestolnico.

PB: Kako danes gledate na fotografije, ki ste jih posneli na samem začetku? Katera vam je tudi po vseh teh letih še vedno v ponos?

CJ: V meni se je nekaj premaknilo na začetku gimnazije, ko sem se s prijatelji podal na Triglav. Na poti smo srečali slovensko vojsko in nastala je ena moja prvih boljših fotografij. Prikazuje kolono vojakov, ki se vije proti najvišjemu slovenskemu vrhu. Ob tisti fotografiji sem dobil še dodaten zagon, potrditev. Takrat sem začutil, da je človekov stik z naravo tisto, čemur bi se kot fotograf rad posvetil.

PB: Kaj vam je bilo v navdih ob prvih zmenkih s fotoaparatom? Kdaj ste se z objektivom začeli usmerjati k trajnostnemu razvoju in podnebnim spremembam?

CJ: Name je močno vplivalo nepozabno, vendar povsem spontano potovanje v Avstralijo. Družinski prijatelj iz Nemčije se je želel s partnerko odpraviti na sanjsko potovanje po deželi tam spodaj, vendar pa ga je dekle tik pred zdajci pustilo na cedilu. Odlično sva se razumela in tako me je povabil zraven, skupaj sva se za mesec dni odpravila po Avstraliji. Dva tedna sva se s terencem vozila po puščavi, pri sebi pa sem vedno trdno stiskal svoj digitalni fotoaparat. Obiskala sva tudi nacionalni park Kakadu, kjer sva se družila z aborigini, ki so nama pripravili čustven govor o neokrnjeni naravi in našem planetu. Okrog nas ni bilo sledu o civilizaciji. Že samo izkustvo mi je dalo misliti in nekako sem se odločil, da bi se rad posvetil temu. Resnično največji preskok v mojem zavedanju pa se je zgodil ob študiju dokumentarne fotografije in me je v resnici oblikoval. V Londonu sem se lahko poglobil vase. Kot svojevrstna terapija, skozi katero dojameš, kaj si v resnici želiš. Odraščal sem z naravo, zato so se me podnebne spremembe globoko dotaknile. Želel sem se lotiti projektov, ki bi izrisali katastrofo globalnega segrevanja, in tako sem se v sklopu zaključne naloge odpravil na Kiribate.

PB: Vam bo občutek, ki vas je prevzel ob prvem stiku s to otoško državico v objemu Tihega oceana, za vedno ostal v spominu?

CJ: Ob tem potovanju sem moral zapustiti cono udobja, kakršno sem poznal do tedaj. Pot do tja traja kar tri dni. Zadnji triurni let poteka zgolj nad morjem, kar naenkrat pa se pred teboj izriše skupina otočkov. Glavna znamenitost na največjem izmed njih je tabla, ki ponazarja nadmorsko višino tri metre. Le predstavljate si lahko, kako enostavno je poplaviti otoke s tako nizko nadmorsko višino. Prebivalci se soočajo z grozljivo erozijo, pitne vode ni, saj morska voda pronica povsod ... Njihove težave so se me dotaknile, zanje pa smo v resnici krivi vsi zemljani, ki s svojim delovanjem spodbujamo globalno segrevanje. Ljudje na Kiribatih živijo življenje, kakršno smo pred desetletji tudi mi. Med seboj so izredno povezani, njihovo imetje pa je bolj borno. Kljub temu ti želijo ponuditi vse in še več, kot je sploh v njihovi zmožnosti. To so podnebni begunci, ki jim

ves čas grozi, da jih bo poplavilo ali odplavilo morje.

PB: Kakšen občutek s svojimi fotografijami želite vzbuditi v gledalcih? Vaš vpliv namreč prek številnih revij seže daleč.

CJ: S svojimi fotografskimi projekti želim navdihovati ljudi, da se ustavijo v svojem norem vsakdanu in razmislijo, kakšno življenje živimo mi v zahodnem svetu in kakšno skupnosti na oddaljenih ogroženih območjih. Vesel sem, da sem dobil možnost postati del ekipe National Geographica, ki s prepoznavnostjo doseže celotno zemeljsko oblo. Tako se moj glas lahko razširi po vsem svetu in veseli me, da lahko s tem vplivam na dogajanje. Morda se zdi, da je to zgolj majhen kamenček v mozaiku, vendar je kljub temu bistvenega pomena.

PB: Menite, da obstaja bistvena razlika med fotografijo, ki v nas sproži nekakšne občutke, in takšno, ki ne?

CJ: Vsak posameznik drugače dojema podobe na fotografijah. Nekateri so dokaj brezbrižni, spet drugi veliko bolj čustveno vpleteni. Fotografija, ki se želi dotakniti publike, mora v sebi nositi čustvo. Lahko je to mati, ki je v vojni izgubila moža, ali pa popoln brezup. V zadnjem času se me je osebno najbolj dotaknila fotografija vasi na severu Grenlandije, kjer sem bil tudi sam pred nekaj leti. Pred mesecem dni je to vasico žal zadel cunami in življenje je izgubilo nekaj družin, med drugim tudi mlada družina lovca, ki sem ga poznal. To fotografijo je posnel reševalec takoj po katastrofi. Na fotografiji je zgolj vrh hiše, ki gleda iz ledu. Nekateri znanstveniki povezujejo to nedavno nesrečo s hitrim taljenjem bližnjega ledenika. Na Grenlandijo hodim zadnja štiri leta in v tem kratkem obdobju že sam lahko opazim neverjetne razlike v podnebju in življenju ljudi zaradi globalnega segrevanja. Lahko si predstavljamo, kaj šele prihaja ...

PB: Vendar pa brezbrižnega človeštva to dandanes pretirano ne zanima ...

CJ: Ravno ta teden sem izbiral fotografije z zadnjega potovanja na Grenlandijo in močno se me je dotaknila fotografija peščice mladostnikov, ki zrejo v svoje pametne telefone. Ustrašil sem se je, saj pripoveduje zgodbo celotnega sveta, ki je grozljivo globaliziran. Postajamo kot zombiji, ki izgubljajo stik s samim seboj, naravo in sočlovekom. Na srečo pa na svojih potovanjih srečujem tudi družine, ki živijo drugačno življenje. Takšne, ki se borijo s podnebnimi spremembami, talečim se ledom in ne razmišljajo o nakupovanju v supermarketih, temveč si morajo hrano po večini najti sami. Menim, da takšni življenje razumejo veliko bolj kot kdo drug.

PB: Ali vas ob stiku s kulturo, ki skorajda izginja, prevzame občutek tesnobe, žalost? Je tovrsten pojav mogoče razumeti?

CJ: Velika je verjetnost, da nekaterih navad in običajev, ki smo jim priča sedaj, čez desetletje na primer na Grenlandiji ne bo več. To me žalosti, vendar po drugi strani razumem mlade Grenlandce. Na družabnih omrežjih opazujejo življenja sovrstnikov v Evropi, sanjajo o povsem drugačnih poklicih, kot jih imajo njihovi starši, o drugačnem življenju. Svet postaja iz dneva v dan bolj globalen. Ljudje smo si še kako podobni, vsi imamo osnovne potrebe, čutimo in doživljamo dogajanje okrog sebe. Najsi bo to prebivalec afriške savane, Kiribatov ali pa lovec na Grenlandiji.

PB: Koliko pa ste pri tem sami čustveno vpeti v njihove zgodbe?

CJ: Povsem odvisno od projekta. Vse podobe, ki jih kot fotograf posnameš, so subjektivne, saj izhajajo iz tebe samega. S temi ljudmi se moraš povezati, tako dosežeš, da ti odprejo vrata v svoje domove. Seveda pa moraš ohraniti delček objektivnosti, za kar sem zelo hvaležen študiju. Fotografi moramo imeti določene etične standarde, s katerimi ne posegamo v osebni prostor ljudi, vendar pa se z njimi lahko obenem čustveno povežemo. Povsod sem spletel zanimiva prijateljstva.

PB: Prav to je zagotovo ključnega pomena ob dokumentiranju zgodb.

CJ: Seveda. Sem zelo čustven, in ko sem pred leti delal zgodbo na Aljaski, sem obiskal tudi vas, ki je bila hudo nastrojena proti novinarjem. Ti so namreč drli v vasico, saj je Al Gore oznanil, da bodo prav prebivalci te vasi postali prvi podnebni begunci. Z novinarjem sva tako potrebovala veliko časa, da sva se jim približala, kar tri tedne sva preživela z vaščani in se z njimi zbližala. Spoznala sva upokojenega pilota

Ravno ta teden sem izbiral fotografije z zadnjega potovanja na Grenlandijo in močno se me je dotaknila fotografija peščice mladostnikov, ki zrejo v svoje pametne telefone. Postajamo kot zombiji, ki izgubljajo stik s samim seboj, naravo in sočlovekom.

Clifforda, ki naju je povabil v svoj dom in nama spekel palačinke, počasi pa so se med nami spletle prijateljske vezi. Na koncu nama je prav Clifford pomagal odpreti vrata v druge domove in pomagal navezati stike z ostalimi vaščani. Pri dokumentarnem delu je ključno zaupanje ljudi, ki si ga je treba prislužiti s pravim odnosom.

PB: Zakaj se nekatere reportaže usidrajo v glave ljudi? Kaj loči odlične in nepozabne projekte od tistih manj dobrih?

CJ: Vse skupaj je zelo relativno. Sam na svoje delo ne gledam kot na reportažo, bolj sta mi všečna pojma fotografski esej ali projekt. Dobre reportaže so dolgoročne, takšne, ki trajajo. Rad se odpravim v tujo deželo, še raje pa se tudi vrnem nazaj, saj lahko z distanco pridobim še drug vidik same zgodbe. Ko združiš podobe, fotografije, nastane nekaj zelo močnega. Za zadnjo zgodbo v Afriki sem na terenu vsega skupaj preživel kar štiri mesece. Za dobro reportažo je potreben čas, čeprav se lahko vse skupaj včasih zgodi povsem spontano in v trenutku. Na eni izmed daljših odprav na Grenlandijo, ki je trajala dober mesec, se je vse odvilo v enem samem nepozabnem večeru. Povabljen sem bil na ogled kina na ledu, na projekcijo filma na ledeni gori na zamrznjenem fjordu. Imel sem namen, da si bom ogledal film, ampak me je odsev projekcije na obraze lokalnih otrok in lovcev povsem presunil. Zgodile so se izjemne fotografije, ki so zajele zgodbo sodobne Arktike in na koncu pristale v objavah revije National Geographic in po razstavah po vsem svetu.

PB: Zaledenela območja se nezadržno talijo, glavni krivec za to pa je globalno segrevanje. Kako ste podnebne spremembe občutili na svoji koži?

CJ: Veliko pove že dejstvo, da so se na Grenlandiji pred časom morali sprijazniti s komarji. Prebivalcem so včasih delali družbo številni vlečni psi, s katerimi so oskrbovali družine in šli na lov. Takrat so namreč bili samozadostni lovci, danes pa morajo kupovati zamrznjeno hrano v supermarketih. Številni zaradi taljenja ledu opuščajo lov in tako so se morali znebiti tudi svojih psov. Na koncu ljudje, ki so se rodili v objemu narave, pristanejo v blokovskih naseljih na obrobju prestolnice.

PB: Iz temperatur pod ledliščem do žgočega afriškega sonca – zdi se, da so vam ekstremne temperature pisane na kožo. Kaj vas je vodilo v Afriko?

CJ: Po koncu študija sem prejel nekaj pomembnih nagrad. Ena je bila tudi dodelitev sredstev za izvedbo reportaže v Ugandi. Šlo naj bi za tipično klišejsko zgodbo o Afriki in njenih problemih. Na srečo je glavna odprava padla v vodo. Pustili so mi vsa sredstva in predvsem proste roke glede zgodbe. Po naravi sem optimist, zato sem se želel izogniti tipični podobi Afrike in prikazati nekoliko drugačno zgodbo. V letu 2009 je v vzhodno Afriko prišel hitro dostopen internet, kar je v tamkajšnjih državah sprožilo velik razvoj. Sam sem tako s svojim objektivom zajel novo Afriko, tehnološki bum, ki je zajel črno celino. Zgodba še ni objavljena, vendar pa je resnično fascinantna. Spremljal sem podjetnike in družine, ena izmed njih je imela tudi sedem pametnih telefonov in štiri prenosne računalnike. Daleč stran od stereotipnih predstav, ki jih imamo o tej celini. Ne boš verjela, da je tam dosti laže plačati karkoli s telefonom kot pri nas. Težav s plačilom parkirnine tam zagotovo ne bi imela [pred tem sva namreč kar nekaj minut namenila plačevanju parkirnine z mobilnim aparatom, vendar se nama zaradi napake na omrežju ni izšlo, tako sva bila primorana poiskati drobiž].

PB: Zavoljo dobre zgodbe morate na kocko gotovo postaviti marsikaj.

CJ: Pri svojih zgodbah želim biti kreativen. Všeč so mi provokativne zgodbe, ki sprožajo vprašanja, vendar s pozitivnim pridihom. Ne maram klišejev. V svoj objektiv želim ujeti realnost, kar pa zahteva veliko raziskovanja in razmisleka, preden se odpravim na teren.

PB: Kaj vas vodi na fotografskih avanturah? am Tveganje vam torej ni tuje?

CJ: Verjamem v energijo. Ne znam je niti poimenovati. Z zadnjega potovanja po Ruandi sem se vrnil z velikanskim nasmeškom na obrazu, saj sem ustvaril nekaj izjemnih fotografij. Kljub temu pa se na vsakem potovanju soočaš s številnimi izzivi, saj moraš zapustiti svojo cono udobja. Enkrat so mi tako ukradli celotno fotografsko opremo, bežali smo pred roparji, nekoč so me celo strpali v zapor.

> Sam na svoje delo ne gledam kot na reportažo, bolj sta mi všečna pojma fotografski esej ali projekt. Dobre reportaže so dolgoročne, takšne, ki trajajo. Rad se odpravim v tujo deželo, še raje pa se tudi vrnem nazaj, saj lahko z distanco pridobim še drug vidik same zgodbe.

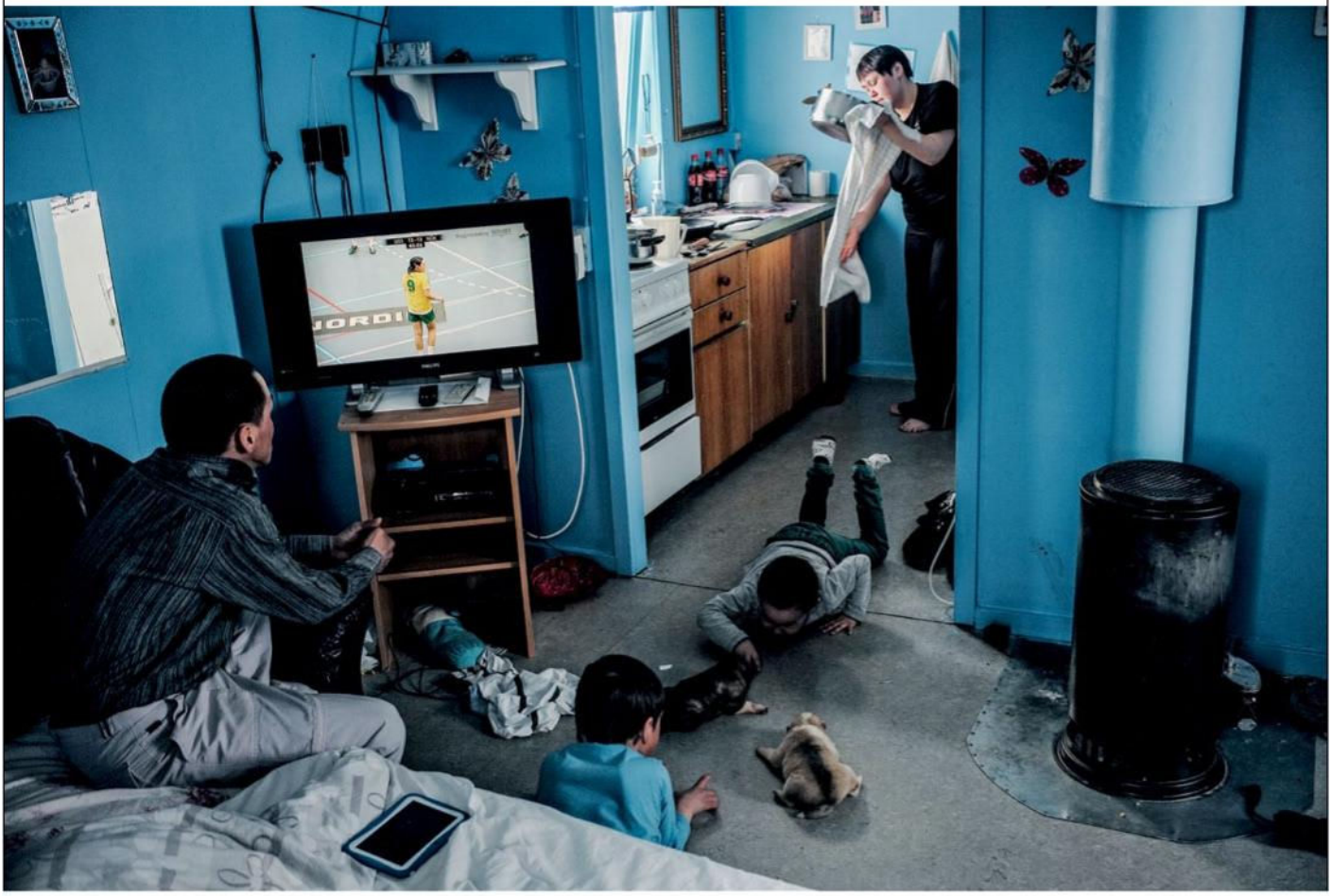

> Menim, da je na tem svetu še veliko upanja in pozitivnih primerov. Nimam se namena kar predati! Ljudje, ki jih srečujem, in njihove zgodbe me navdajajo s pozitivizmom. Verjamem, da lahko zgradimo nov svet s pravo vzgojo otrok od malega z veliko mero ljubezni in sočutja.

PB: Če se ne motim, je bilo to na enem izmed vaših prvih potovanj po črni celini.
CJ: Tako je, moja prva pot v Kenijo se je končala za zapahi. Začetek je bil odličen, povezal sem se z nekaterimi domačini, potem pa sem si že prvi dan zaželel narediti tudi fotografijo Nairobija z višine. Po pohajanju po mestu me je ustavila policistka, ki je niso prepričali niti moji dokumenti ne izkaznica National Geographica. Tako me je skupaj z mojim lokalnim asistentom odpeljala do policijske postaje, na srečo pa je asistent še pravočasno o prigodi obvestil vse najine zveze. Na postaji so nama zavzeli opremo, ker pa se je večerilo, sva morala noč preživeti v zaporu. Bil sem v šoku! Morda sem imel nekoliko smole, saj sem imel dolgo brado, poleg tega pa je moje potovanje sovpadalo z Obamovim obiskom v državi. Z asistentom sva tako preživela noč v majhni celici z dvema vzmetnicama in skupaj s tremi Somalci. Svetoval mi je, naj bom pripravljen, zato sem bil vso noč povsem buden. To je bila nemara najdaljša noč v mojem življenju. Na srečo so se stvari naslednje jutro že izkristalizirale in spustili so naju na svobodo.

PB: Tovrstne zgodbe so gradnik vaše uspešne poti, ki se blešči tudi po zaslugi številnih fotografskih priznanj in nagrad. Kakšen pomen imajo za fotografa?
CJ: Konkurenca je danes zelo močna, zato je za fotografske urednike bistveno zaupanje. Nagrade so torej priznanje za moje delo, poleg tega pa so mi odprle vrata k številnim projektom. Z njihovo pomočjo sem spletel številna poznanstva. Pogosto mi je nagrada odprla pot do naslednjega projekta.

PB: Ne dvomim, da bo teh tudi v prihodnosti še veliko, vendar pa z rojstvom sina na svet verjetno gledate malo drugače. Ali tako občutite vse večjo odgovornost do sveta, zanamcev?
CJ: Z očetovstvom se je moj vidik na svet le še odprl. Morda tisti, ki imamo otroke, dihamo nekoliko drugačen zrak kot drugi, s tem pa ne želim nikogar obsojati. Sin mi daje neverjetno energijo in inspiracijo, zaradi česar rastem tudi v fotografskem smislu. Odprl se mi je drugačen vidik na družine in starše po vsem svetu, saj smo zdaj na isti frekvenci. Menim, da je na tem svetu še veliko upanja in pozitivnih primerov. Nimam se namena kar predati! Ljudje, ki jih srečujem, in njihove zgodbe me navdajajo s pozitivizmom. Imeti otroka je čudež in s tem pride tudi velika odgovornost. Verjamem, da lahko zgradimo nov svet s pravo vzgojo otrok od malega z veliko mero ljubezni in sočutja.

ZAČINJENO *s strastjo...*

Restavracija diVino združuje le najboljše, kar ponuja skupina **Dulcis Gourmet.**

Izjemno kulinariko chefa Matjaža Cotiča, ki navdih išče v tradiciji Goriških Brd in izkorišča kakovost sestavin lastne proizvodnje. **Moderno arhitekturo, prepleteno z rustikalnostjo,** ki navdušuje s svojo toplino in nudi prostor za nepozabna druženja. **Trendovske pogostitve** za vse vrste dogodkov, izpeljane na najvišji ravni.

... in še veliko več.

Obiščite nas, poskrbeli bomo, da bo vaše doživetje **začinjeno s strastjo.**

diVino
RESTAURANT&BAR

diVino restaurant & bar
Ameriška 8, B... City LJ., 031 768 062, info@divino.si, www.divino.si

LONGBOARDARSKE MOKRE SANJE

TEKST **LUKA KRAJNIK** FOTO **SINIŠA KANIŽAJ IN KATJA POKORN/OBA ZA RED BULL CONTENT POOL**

Poročilo s prelaza Strma reber – z roba našega in iz središča longboarderskega sveta.

To resda berete septembra, na koncu koledarskega po letja, toda gotovo se še spomnite letošnje vročine. Naša zgodba se namreč začne na zadnji julijski petek. V prestolnici konkrteno pripeka. Mesto je prazno in z izjemo klime na steni nihče ne dela s polno paro. Narod jo je že popihal na različne smeri neba, večina proti jugu. Na osamljenem rumenem samolepilnem listku so napisane koordinate: 45° 31' 45' severno, 14° 41' 54'' vzhodno. Hiter obisk najboljšega prijatelja generacij X, Y in Z, vsevednega strica Googla, pokaže na osamljeno cesto 86 kilometrov južno od Ljubljane, sredi ničesar, visoko nad bregovi reke Kolpe. Destinacija? KnK Longboard Camp, kjer se bo v naslednjih 30 urah zgodilo tekmovanje Red Bull No Paws Down.

Gremo!

Spalka? Odkljukano. Sprej za komarje? Odkljukano. Polnilnik baterije mobilnika? Tudi. Čas je za akcijo! Med čakanjem na vse člane naše odprave si na Youtubu zavrtimo posnetke iz prejšnjih let. V glavni vlogi četverica longboarderjev, ki na rolkah brezkompromisno žgejo po ovinkasti cesti s hitrostjo, ki se je ne bi sramovali niti relisti. Eden nosi motoristični leder, trije kratke hlače, ščitnike in majico. Eden ima povito koleno, drugi komolec. Po petih minutah nepremičnega buljenja v ekran telefona nihče več ne more sedeti pri miru. Gremo, gremo, kaj še čakamo?! To moramo videti v živo!

Na robu sveta ...

Upanje, da bomo užili umirjeno vožnjo, umre kmalu po ljubljanski obvoznici, saj zavijemo na razvpito cesto številka 106 proti Kočevju. Po dobri uri vožnje po vse bolj luknjasti podlagi se nekaj kilometrov po tabli Kočevska

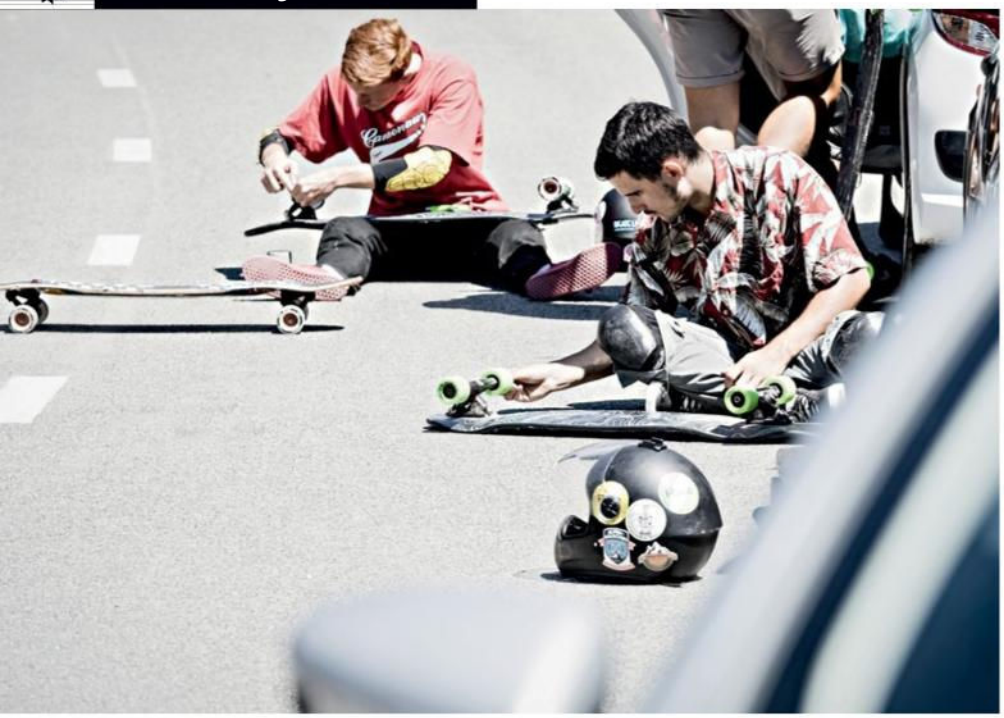

»Tu so doma specialci pa medvedi, a smo mi sigurno prav?« Vprašanje na mestu, glede na to, da imamo vsi občutek, kot da se vozimo na rob sveta.

Reka z zadnjih sedežev zasliši komentar: »Tu so doma specialci pa medvedi, a smo mi sigurno prav?« Vprašanje na mestu, glede na to, da imamo vsi občutek, kot da se vozimo na rob sveta. Ne mine deset minut, ko nas pri tabli, ki označuje prelaz Strma reber, ustavita zapora ceste in redar. »Fantje, ravno poteka fura, pol ure bo za počakat.« Prispeli smo! Na rob našega in v središče longboarderskega sveta.

Drugačna dimenzija

Sprehod po startnem delu prizorišča z imenom Medvedje črevo nam da vedeti, da smo vstopili v drugačno dimenzijo. Emšo kombijev na parkirišču, oblačila, frizure in pokrivala navzočih, široki nasmehi na obrazih, gola koža pod vročim poletnim soncem ... Vse to spominja na prizore iz kultnih surferskih filmov, s katerimi so pred desetletji ovekovečili prvinske radosti življenja surferske kulture pod kalifornijskim nebom. Ambient, poln svobode in nebrzdane energije, začinijo hitri, agresivni rifi iz zvočnikov bližnjega razmetanega VW hipijevskega vana. Atmosfera zaužita, čas je, da podrobneje raziščemo, kam smo sploh prišli.

Menda najboljši na svetu

Skupni imenovalec vsega, kar uzre naše oko, je KnK Longboard Camp. »Vse skupaj se je začelo leta 2009, ko se je na na Kostanjevici na Krki zbralo 18 longboarderskih zanesenjakov. Od tod tudi ime Knk Longboard Camp,« nam razloži Mihael Zadravec, mož številka 1 na prizorišču. »Dve leti kasneje smo zadevo prestavili sem, na Medvedje črevo, in prišlo je 218 ljudi z vsega sveta. Medveda smo odkrili po internetu, kjer smo zasledili, da je cesta v gradnji. Šli smo jo pogledat, sprobat in že isto poletje organizirali prvi dogodek. Zanimivo je, da smo takrat cesto smatrali za vozno samo do sedmega ovinka, saj je bil nivo furanja precej nižji kot danes. Čeprav je cesta zelo zahtevna, smo jo kar hitro obvladali,« še doda Mihael. Dandanašnji ekipa 35 prostovoljcev

štirikilometrski odsek ceste med Strmo rebrjo in Osilnico vsako leto za dva tedna spremeni v longboarderski raj. Popolna asfaltna podlaga, 14-odstotni naklon, 18 180-stopinjskih serpentin in 2000 bal sena tvorijo edinstveno gravitacijsko dirkališče, ki mu, po besedah navzočih, na svetu ni para.

Poslanstvo KnK Longboard Campa

Po debati s šefom nam je poslanstvo KnK Longboard Campa jasno: furanje, zabava in druženje z enako mislečimi z vseh kotičkov sveta. Kaj pa je bistvo dirke Red Bull No Paws Down, zaradi katerega smo pripotovali v zelene gozdove nad Osilnico?

Po odgovor nas Mihael napoti k Robu McWhinnieju, idejnemu očetu tekmovanja. Avstralec je čez dan chef v sydneyjski restavraciji, čez noč oziroma na dopustu pa eden najboljših downhill longboarderjev na svetu. »Longboarjerji med vožnjo skozi ovinke zaradi boljšega ravnotežja po navadi drsamo z roko po tleh. Na tej tekmi to ni dovoljeno. Četvorke tekmovalcev morajo odfurati celotno progo z rokami gor, ne da bi se dotaknili asfalta. Iz vsake četvorke napredujeta dva. Vsak, ki podrsa po tleh, je diskvalificiran,« pojasni Rob. Doda, da je tako imenovani stand up longboarding zelo verjetno naslednji korak v evoluciji tega športa, saj je takšnega početja vsako leto sposobnih več rajderjev.

Na startni črti

Opogumljeni z vso teorijo se končno odpravimo proti startni črti. Pod modro-rumenim startnim lokom zbrana množica potrpežljivo čaka na priložnost v kvalifikacijski vožnji, ki bo določila 64 najboljših za jutrišnjo tekmo. »3, 2, 1 ... go, go, go!« Nekaj močnih odrivov z nogo in tekmovalec izgine za prvim ovinkom. Uradni jezik na startu, cilju in povsod vmes je angleščina, saj se po Medvedjem črevu poganjajo tekmovalci ter tekmovalke z vseh celin z izjemo Antarktike. »Jutri, ko bo akcija, se sprehodite do ovinka številka osem, tam res dobro letijo počez,« nam namigne starter, medtem ko skozi start spušča zadnje udeležence. Zapisano! Za boljšo predstavo, kaj nas čaka naslednji dan,

se sprehodimo nekaj ovinkov niže. Med pešačenjem po vedno bolj strmem asfaltu se najprej po tiho vsak pri sebi, nato pa na glas, sprašujemo, kolikšno hitrost pridobiš tukajle v smukaški preži na kosu lesa in štirih majhnih kolescih. In še pomembneje: kako za božjo voljo se ustaviš?!?

Odgovore dobimo na serpentini številka 1 med opazovanjem zadnje kvalifikacijske fure dneva. V vidno polje nam s polno hitrostjo prileti četvorka tekmovalcev. Vsi so na kupu, vsak se poskuša skriti v zavetrje kolega pred njim – na las podobno smučarskemu ali deskarskemu krosu na snegu, le da je tu podlaga asfalt. Nekaj metrov pred začetkom ovinka počepnejo in z nogami desko spravijo v bočno drsenje oziroma slide. Med oddrsavanjem skozi serpentino držijo roke v zrak in upajo, da jim bo uspelo zvoziti ovinek. Uspešnost? Petdesetodstotna. Prva dvojica uspešno opravi nalogo, tretji in četrti rajder pa sta si izbrala preveč podobno linijo. Sekundo po vstopu v ovinek sledi karambol in vse prej kot mehko ustavljanje v balah sena na zunanji strani ovinka. Še preden nam uspe vprašati, ali potrebujeta pomoč, se mladeniča pobereta, očistita seno vsak s svoje deske in si smeje tleskneta glasno petko. »Naslednjič ga imam!« z naglasom v slogu Valentina Rossija zavpije eden od njiju in že se poženeta naprej. Do cilja ju čaka še 17 podobnih ovinkov ...

Po videnem v en glas ugotovimo: jutri bo dober dan! Z zahajajočim soncem se odpravimo v dolino. Vas Osilnica ima 11 mesecev in dva tedna na leto okoli 90 prebivalcev, preostalih 14 dni pa številka naraste na 290. Zvečer se v bližini tabora zapletemo v debato z lastnikom edinega hotela v vasi, hotela Kovač. Na vprašanje, kako pogosto vaščani srečajo velikega kosmatinca, gospod v smehu odgovori: »Danes ga še nismo.« Od tod torej zloglasno ime Medvedje črevo ... Pa mirno noč!

Tekmovalni dan

Zjutraj nas iz spanca brez pomoči budilke vrže pokonci pričakovanje, kaj vse bomo doživeli. Na zajtrku opazujemo obraze udeležencev. Strahu ni videti, prevladujeta smeh in debata, katerih linij se bodo poskusili držati med tekmo. Časa za kavo ni, avtobus odrine čez 15 minut.

Med vožnjo proti vrhu opazujemo maršale oziroma skrbnike vsakega izmed 18 ovinkov –pometajo cestišče in odstranjujejo vse potencialno nevarne koščke kamenja. Emblemi rdečega bika, obešeni visoko na pečinah nad cesto, nam dajejo vedeti, da je napočil dan D.

Na vrhu Rob McWhinnie skliče 64 najboljših: »Danes gre zares! V igri so lepe nagrade in gotova smrt! Furajte, kot niste še nikoli, a poskusite ostati varni ...«

Na vrhu Rob McWhinnie skliče 64 najboljših. »Danes gre zares! V igri so lepe nagrade in gotova smrt!« Saj tega ni mislil zares, kajne? »Furajte, kot niste še nikoli, a poskusite ostati varni, na progi pazite na kolege,« doda na naše veliko olajšanje. Do starta je še 20 minut. Tekmovalci menjajo kolesca in jih in zategujejo, ekipa nujne medicinske pomoči previja stare rane in se pripravlja na nove zaplate krvave kože, ki sledijo bolj ali manj vsakemu padcu.

»Medvedje črevo je kul, saj je cesta široka in omogoča veliko različnih linij. Široki ovinki dopuščajo tudi malo več prostora za napake, njihov notranji del pa je kot na ovalnem dirkališču nagnjen navznoter, kar omogoča res agresiven pristop,« pove Emily Pross. Američanka je najhitrejša punca daleč naokoli, iz tekme v tekmo pa se uspešno meri tudi z najboljšimi fanti v tem športu.

Rob odšteva do starta prve skupine. Fantje se besno poženejo in čez slabo minuto že drvijo s hitrostjo 85 kilometrov na uro, mi pa se odpravimo po progi navzdol. V naslednjih petih furah oziroma urah od serpentine številke 1 do serpentine številka 18 odprtih ust pospremimo nešteto res norih drsenj skozi ovinke, nekaj grdih padcev, veliko navijanja in pravi žur na ovinku številka 8. V cilj prispemo ravno ob začetku finalne vožnje. Udeleženci: dva Švicarja in dva Italijana. Na katero stran Alp bo odšla zmaga? Prvi v cilj pripelje Dominic iz Švice in dojamemo da je bilo naše zadnje vprašanje popolnoma brezpredmetno. Zmagovalca slavijo vsi! Prostora za nevoščljivost in preveliko tekmovalnost na Medvedjem črevu ni.

Ob letu osorej!

Konec dneva se zdaj že kot sestavni del vesele druščine odpravimo v dolino. Red Bull No Paws Down je minil še hitreje in bolj intenzivno, kot smo si predstavljali pred 24 urami. Na vrsti je vesel afterparty, zako da se naslednje jutro težkih src in še težjih glav od zbrane ekipe poslovimo z obljubo: »Naslednje leto spet!« Njih čaka še en teden drvenja po štirih kilometrih tega prelepega asfalta, nas pa dobra ura ovinkov po zloglasni cesti 106 nazaj v realnost. Nekaj kilometrov pred tablo Kočevska Reka se z zadnjih sedežev zasliši komentar: »Tu so doma specialci, medvedi pa longboardarske mokre sanje.«

»TO JE ŠE VEDNO SEKS«

Virtualna pornografija je najnovejša potomka dobičkonosnega, stoletja starega partnerstva med tehnologijo in erotiko. Playboy se je odpravil v vilo na Beverly Hillsu in pokukal v zakulisje najbolj žgečkljive vsebine, ki napaja 30-milijardni stroj virtualne industrije.

TEKST **JESSICA P. OGILVIE**
FOTO **PROFIMEDIA/ALAMY, PROFIMEDIA/ZUMA PRESS, Z DOVOLJENJEM BADOINK**

Ustanovitelj podjetja Oculus VR Palmer Luckey na prikazu izdelkov v Silicijevi dolini leta 2015

Christie Stevens je na kolenih, strmi navzgor proti Isaiahu Maxwellu in pri tem ima usta široko odprta. Prsi ji ritmično poskakujejo ob vsakem gibu njene glave, dolgi platinasti lasje ji padajo po bledem hrbtu, vse do vrha spiritualnega tatuja.

»Moj mož ne bi tega nikoli naredil,« pravi, pri čemer z obema rokama zgrabi Maxwellovo ogromno moškost in gleda naravnost v njegove rjave oči.

Kakih ducat moških stoji okrog in opazuje prizor z različnimi stopnjami nelagodja. Trije so novinarji in to je najboljši dan njihovih življenj. Dva sta tehnološka podjetnika, ki raziskujeta pornografsko industrijo kot morebiten način financiranja virtualnega start-upa. Preostali so delavci v industriji za odrasle in zanje je to pač običajen delavnik.

Današnje snemanje, ki ga gosti filmsko podjetje za odrasle BaDoink, je videti precej običajno, kar se tiče pornografije. Christie se v najlonkah, ki ji segajo do stegen, in prosojnem nedrčku sprehaja po skopo opremljeni petnadstropni moderni vili na Beverly Hillsu, njen masker pa tu in tam naredi kakšen popravek. 157 centimetrov visoka 30-letna igralka se uči svoje besedilo; v tem filmu igra zdolgočaseno gospodinjo, ki naskoči nič hudega slutečega prodajalca sesalnikov.

Vendar pa to snemanje zaznamuje preobrat za pornografijo in tehnologijo na splošno: snema se za virtualno resničnost, za katero je strojna oprema masovno napolnila police leta 2016. Christie dela v pornoindustriji pet let in je nastopila v več kot 250 produkcijah. To je bil njen prvi nastop za virtualno resničnost. In medtem ko še ne ve, kaj jo čaka danes, je obljuba za vas, potrošnika, jasna: Christie ne bo pofukala Maxwella. Pofukala bo vas.

V moderni pornografiji je bilo posnetih veliko prvoosebnih scen. V večini od njih moški igralec snema žensko, ko seksata. Njegov obraz se pojavi redko, zato je posnetek dober približek tega, kar bi gledalec videl, če bi z žensko seksal sam.

Virtualna pornografija ta koncept dvigne na novo raven tako, da ne samo podre četrto steno, temveč jo popolnoma uniči. Ko si nataknete očala za virtualno resničnost, fizični svet izgine. Namesto da bi gledali v računalniški zaslon, skočite v sobo, v kateri je igralka. Vaše roke niso obremenjene s tipkovnico ali miško. Niste več le opazovalec fantazije: v njej ste.

Številni strokovnjaki verjamejo, da ta nova raven erotičnega eskapizma naznanja prihodnost pornografije in posledično tudi prihodnost same tehnologije.

Pornografija se je v zgodovini večkrat nenamerno izkazala za znanilko tehnoloških smernic. Strokovnjaki za tehnologijo in ljudje, ki se profesionalno ukvarjajo s pornografijo, potrjujejo, da takrat, ko nova naprava naredi pornografijo dostopnejšo, prav pornografske vsebine napravi pomagajo, da se prebije trg.

»Ljudje, ki so pripravljeni plačati za pornografijo, popularizirajo tehnologijo,« pravi Jonathan Coopersmith, zgodovinar tehnologije na teksaški univerzi A&M. »To ji zbije ceno.«

Ta modrost izvira iz zdravorazumske predpostavke, da so ljudje biološko programirani h gledanju erotičnih slik. Da bi dobili občutek, kako daleč v preteklost sega to programiranje, se lahko obrnemo k našim zvestim neandertalskim prednikom. Njihove jamske slike je mogoče interpretirati samo na en način, pravi Bryant Paul, pridruženi profesor inštituta za raziskovanje spolnosti Kinsey v Indiani. To so bile samo »samo vulve,« pravi. Jamske ljudi »je to vzburjalo«.

Praksa upodabljanja golih ženskih teles je trajala tisočletja, kot postane jasno ob hitrem sprehodu po muzeju likovnih umetnosti. Nato pa je bil leta 1839 izumljen prvi praktični fotografski postopek – dagerotipija. V sedmih letih so viktorijanski ustvarjalci pornografije ustvarili prvo fotografijo za odrasle na svetu. Vzorec se je ponovil, ko je bila leta 1889 izumljena prva filmska kamera; sedem let pozneje so posneli prvi pornografski film Le Coucher de la Mariée, v katerem kabaretska plesalka Louise Willy zapleše striptiz v svoji spalnici.

Ko so leta 1977 prišli na ameriške police videokasete in domači razvedrilni centri, je pornografija zopet dobila zagon, saj so se ljudje zavedeli, da lahko predvajajo filme za odrasle na domačih zaslonih. Do konca desetletja so pornografski filmi predstavljali več kot pol videokaset, prodanih v ZDA.

»Uvedba videorekorderjev in možnosti ponovnega predvajanja,« pravi Frederick Lane, avtor Obscene Profits: The Entrepreneurs of Pornography in the Cyber Age [Obsceni dobički: Podjetniki v pornografiji v digitalni dobi], »je bil najbolj prelomen dogodek v uporabi pornografije v vsej človeški zgodovini.«

Torej ni presenetljivo, da se je, ko je internet v devetdesetih letih postal množično dostopen, hudič strgal z verige. Potrošniki so, tako kot njihovi očetje in dedje pred njimi, novo tehnologijo skoraj nemudoma začeli uporabljati za to, da so gledali ljudi, kako seksajo. Ustvarjalci pornografije pa so medtem imeli vsebine, ki jih je bilo povsem preprosto reciklirati: obstoječe posnetke so lahko rezali, urejali in prodajali spletnim stranem.

Sam Burton je lastnik podjetja Holotrope VR, ki ga je soustanovil za razvoj novih tehnik snemanja za virtualne vsebine. Prihaja iz industrije filma in televizije, vendar njegov start-up deluje na relativno neznanem teritoriju, zato denarja od običajnih podjetij, ki ne marajo tveganj, še ni na pretek.

»Podjetja, s katerimi običajno poslujemo, temu pravzaprav ne namenjajo proračunov,« pravi. »Industrija za odrasle je začela trošiti denar. Saj ne, da gre samo za denar, a vendarle smo start-up.«

Ko so torej Burtona pri BaDoink prosili, da bi posnel današnje prizore, »se je to zdelo kot dobra priložnost za pridobitev denarja za raziskave in razvoj ter za snemanje v večjih količinah,« pravi.

> »Ljudje, ki so pripravljeni plačati za pornografijo, popularizirajo tehnologijo,« pravi zgodovinar Jonathan Coopersmith, »to ji zbije ceno.«

Internetna pornografija je hitro postala prva industrija, ki je ustvarila dobiček od spletne prodaje. Glede na poročilo ameriškega Nacionalnega raziskovalnega sveta je leta 2001 spletna industrija za odrasle pridelala eno milijardo dolarjev; do leta 2013 so imele vse pornografske strani več obiskovalcev kot Netflix, Amazon in Twitter skupaj.

Nato pa je leta 2016 prišla virtualna resničnost.

Virtualna resničnost, kot jo poznamo danes, se je začela leta 2012, ko je 19-letni Palmer Luckey zagnal kampanjo na Kickstarterju za izdelek, ki je nato postal znan kot prva potrošniku prijazna in prodajno uspešna virtualna očala: oculus rift. Luckey je oculus ustvaril predvsem za igričarje, a ko so njegovo napravo leta 2012 pokazali na konferenci E3, so ga zasule ponudbe največjih tehnoloških investitorjev. S kampanjo na Kickstarterju je zbral 2,4 milijona dolarjev. Leta 2014 je Mark Zuckerberg kupil Luckeyjevo podjetje Oculus VR za dve milijardi dolarjev.

Moderne vsebine virtualne resničnosti so le malo več kot reciklirane 180- in 360-stopinjske slike; isto tehnologijo uporabljajo Google Zemljevidi. Poleg Oculusa in Googla so najuspešnejši akterji, ki te slike prek novih naprav prinašajo potrošnikom, Sony, Samsung in HTC Vive. Podjetja, ki se ukvarjajo s pornografijo in veliko vlagajo v virtualne pornografske vsebine, so BaDoink, Naughty America, VirtualRealPorn, Czech VR in VR Bangers.

Ta podjetja – in nekaj gostov na današnjem snemanju – se soočajo z dvema glavnima izzivoma: ugotoviti, kakšnih virtualnih vsebin si želijo potrošniki, in odločiti se, kako te vsebine najbolje posneti.

In tako se je znašel v tem domovanju na Beverly Hillsu, kjer se je po najboljših močeh trudil, da ne bi bil v napoto, ko se je Christie sprehajala po hiši brez nedrčka. Za snemanje Christiejinega prizora z Maxwellom je Burton prinesel dva snemalna kompleta. Eden vključuje več kamer gopro, nameščenih na 360-stopinjski nosilec. Drugi komplet sestavljata dve kameri z lečama ribje oko, pri čemer je njun 180-stopinjski kot oblikovan tako, da posnema človeško oko.

Izkušnjo potrošnika, ki bo pozneje gledal te posnetke, je mogoče opisati le kot vstop – kot obljubljeno – v novo resničnost. Ko si bodo uporabniki natakniti očala za virtualno gledanje, bosta njihovo dejansko okolje nadomestila ta popolnoma bela dnevna soba in bež kavč. Na njihovi levi bo spektakularen pogled na Los Angeles, na njihovi desni pa vrata, skozi katera je pravkar vstopil Maxwell – v vlogi prodajalca sesalnikov. Pred njimi pa bo Christie, ki stoji na plišasti preprogi in se poskuša izviti iz svoje srajce, nato krila in najlonk, nato pa se počasi spusti na kolena, da začne fafati.

Celovitosti virtualne izkušnje ni mogoče dovolj opisati. Virtualna pornografija je tako prepričljiva, da ko po 25 minutah (ali petih, odvisno) očala snamete, traja dobrih deset sekund, da se spet navadite na svet, v katerem dejansko živite. Izkušnja je neverjetna in ob njej se presenečeni zavemo, da bodo z masovno uvedbo virtualne resničnosti potrošniki, ki želijo ubežati resničnosti, to lahko tudi storili. Ne moremo si pomagati, da si ne bi predstavljali socialno nerodnih moških, ki se odločijo, da je virtualna pornografija preprostejša – in enako zadovoljiva – kot seks s pravo žensko, poleg tega pa je brez obveznosti ali celo družbenih konvencij.

Urejanje posnetkov v virtualni resničnosti še ni možno, zato Christie seksualne akrobacije izvaja 25 minut brez predaha.

180-stopinjska kamera, uporabljena pri snemanju.

Napredek v virtualni resničnosti prihaja odločno in hitro, Facebook pa je njena vodilna sila. Na tretji letni konferenci Oculus Connect lani je podjetje razkrilo kar nekaj novih projektov virtualne resničnosti, vključno z Oculus Avatars, programom, ki uporabnikom omogoča, da ustvarijo osebne avatarje z uporabo prilagojenih oblik obraza, oblačil in barve kože (govorimo o kovinsko zlati, gozdno zeleni ali bleščeče škrlatni). Mike Howard, projektni vodja programa Oculus Avatars, je udeležencem konference povedal, da obstaja »več kot milijarda kombinacij« za oblikovanje virtualnega jaza.

Če razmišljamo o uporabi avatarja v prihodnosti – in na področju seksa, ki se mu je Facebook sramežljivo izognil – ugotovimo, da bomo kmalu imeli možnost, da postanemo idealizirane (ali popolnoma lažne) različice samih sebe. Niste mogli osvojiti vroče navijačice v srednji šoli? V virtualni resničnosti lahko postanete nogometna zvezda. Seveda tudi tista navijačica verjetno ni to, kar pravi, da je – toda ali je to važno?

Facebook ni edini pionir virtualne resničnosti in nekateri tekmeci se osredotočajo izključno na pornografijo. Med najbolj inovativnimi je Kiiroo iz Amsterdama. Potem ko je oblikoval serijo seksualnih igrač, ki jih je mogoče upravljati na tisoče kilometrov stran, je Kiiroo razvil program, ki poskuša premostiti najpogosteje omenjeno vrzel virtualne resničnosti: vidimo in slišimo, kaj se dogaja, vendar ne čutimo. Program FeelPornStars pri povezavi moškega masturbatorja z virtualnimi pornografskimi prizori uporabnikom omogoča, da sceno fizično izkusijo. Ko na primer opazujete, kako Christie izvaja felacijo v vaših očalih za virtualno gledanje, se masturbator premika skupaj z njo.

Vsi pa niso prepričani, da se bo virtualna pornografija prijela. Če bo namestitev vzela preveč časa, pravi Bryant Paul, s tem morda ne bodo zadovoljni uporabniki, ki si želijo le hitrega orgazma. »Če bo tako preprosta za uporabo kot moj računalnik, odlično,« pravi, »če pa ustvarjate tehnologijo, s katero bo vse skupaj bolj zahtevno, mislim, da ne bo delovalo.«

Od konca lanskega leta se strojna oprema za virtualno resničnost ni prodajala tako dobro, kot je bilo pričakovano. Podjetje za raziskovanje interaktivnih medijev SuperData je najprej napovedalo, da bo prodaja očal za virtualno gledanje leta 2016 dosegla 6,16 milijona. Do novembra je napoved znižalo na 4,12 milijona. Počasen začetek večinoma pripisujejo visoki ceni naprav za virtualno resničnost (en sam par očal lahko stane tudi 800 dolarjev, kar je približno 680 evrov), dejstvu, da potrošniki in podjetja še vedno iščejo najboljši način uporabe tehnologije, in pomanjkanju nujne aplikacije za virtualno resničnost.

> Za zdaj pa lahko potrdimo samo eno. »Do tega trenutka je dokazano,« pravi Burton, »da so ljudje pripravljeni plačevati za pornografijo.«

Toda strokovnjaki so še vedno optimistični. Digi-Capital, ki svetuje podjetjem, ki s ukvarjajo z virtualno resničnostjo, napoveduje, da bodo do leta 2020 prihodki od virtualnih vsebin in očal dosegli 30 milijard dolarjev.

Za zdaj pa lahko potrdimo samo eno. »Do tega trenutka je dokazano,« pravi Burton, »da so ljudje pripravljeni plačevati za pornografijo.«

Na Beverly Hillsu pa se Christie Stevens srečuje z nekaj težavami snemanja za virtualno resničnost, ki jih je treba še odpraviti. Z Maxwellom sta začela del delovnika, ki je namenjen vaginalnemu spolnemu odnosu, a ji ni partner prav nič v pomoč. Po navadi je naloga moškega pornoigralca, da ženski pomaga, da je videti dobro – postavlja jo v pravi položaj glede na kamero, zagotovi, da je njen hrbet usločen, prsi pa dobro vidne – tokrat pa je kamera pripeta na Maxwellovo ramo za najboljši možen prvoosebni pogled. Njegova glavna naloga je, da ima trdega in da se ne premika.

Christie torej opravi večino dela. Gleda naprej in se ga oklene z nogami, vstavi penis v vagino in vzdržuje očesni stik s kamero. Nato vstane, se obrne in si ga znova vstavi, pri čemer glede nazaj, nato pa se loti nečesa, kar je možno opisati samo kot seksualno triceps nasaditev: Christie se spet obrne naprej, namesti noge okrog Maxwellovih bokov, z rokami se opira na kavno mizico za seboj in zdrsne na penis, pri tem pa ves čas vzdržuje položaj nekakšnega raka, ki je videti precej neudoben.

Urejanje posnetkov v virtualni resničnosti še ni možno, zato te seksualne akrobacije izvaja 25 minut brez predaha. To pomeni, da se ne more dodatno namazati z lubrikantom, si obrisati potu ali spočiti drhtečih mišic.

Ali je bilo težko, jo pozneje vprašam, opraviti tako zahtevno fizično delo? »Če povem po resnici,« reče, »je bilo precej naporno.«

Ali se je bilo teže vzburiti, kot bi se bilo na primer v postelji s sodelujočim partnerjem? »V redu je bilo,« odgovori.

»Ne nazadnje,« doda in si obriše svetlikajoče se čelo, »to je še vedno seks.«

PLAYBOY
CLASSIC
GET IT ON Google Play
App
Download on the App Store
OFF HOURS
HAS THE PRESS CAUGHT YELLOW-JOURNALISM FEVER?
HOW BAD REPORTING STEAM-ROLLS GOOD.
BUNNIES
Playboyeva dnevno osvežena zmagovalna vsebina!

Prelestna NIKI

FOTO KOSTADIN KRSTEV – KOKO

Niki iz starodavnega mesta Plovdiv, drugega največjega v Bolgariji, je prvič zablestela v Playboyu leta 2006, ko ji je bila najhujša stvar na svetu zgodaj vstati in iti na predavanje. Danes, pravi, se počuti srečno, zrelo in popolnoma uspelo, saj jo obkroža nekaj ljudi, ki ji osmislijo vsak dan. Pred 11 leti je osvojila številne, leta 2011 je v drugo okrasila bolgarsko naslovnico in zatem še številne tuje izdaje Playboya po svetu, letošnjega junija je dobila svojo tretjo bolgarsko naslovnico in s tem osrednje mesto ob 15-letnici bolgarskega Playboya, zdaj, tri mesece pozneje, pa še v slovenski izdaji.

JUTRANJA IZDAJA VSAK DAN, TUDI OB NEDELJAH IN PRAZNIKIH.
Delo d.d.o., Dunajska 5, 1509 Ljubljana
ZADNJA NOVICA
ZAGOTOVITE SI LETNI DOSTOP ZA SAMO 15 EVROV.
DELO EKSPRES
VSE, KAR MORATE VEDETI
DELO.SI/EKSPRES
Dostopno v trgovini App Store
ANDROID APLIKACIJA DOSTOPNA V Google play

Miss oktobra
PLAYBOY
SLOVENIJA
Nikoleta Lozanova

ASISTENTKA FOTOGRAFA: Monika Kirvilkova
STILIRANJE: Cvetomir Goranov
LIČENJE: Kiril Čalkov
PRIČESKA: Venelin Kondakov

Spodnje perilo Lena-Lena, Wolford, Ermanno Scervino; korzet La Perla; krilo Love Labels; nogavice Wolford obutev Ermanno Scervino, klobuk Ermanno Scervino; nakit: verižica in prstan Salvini, nožna verižica Ermanno Scervino.

PLAYBOY Varieté

Starček pri osemdesetih obnavlja vozniški izpit. Sorodstvo pristojne prosi, naj mu vozniškega dovoljenja ne podaljšajo, saj na cesti ni popolnoma zanesljiv. Pa vendar se starček naslednji dan odpravi na ustanovo, kjer mu inštruktor začne postavljati dvomljiva vprašanja, da bi ga zmedel.
»Prvo vprašanje. Ponoči prihaja proti vam majhna lučka. Kaj mislite, da je to?«
Starček: »Bicikel, seveda!«
»To sem razumel!
A katere znamke? Atala, Rog, Bianchi ...«
Starček: »Res ne bi vedel!«
»Drugo vprašanje.
Če vidite dve luči, ki se vam približujeta, kaj naj bi to bilo?«
»Avto!« ustreli starček.
»Da, ampak katere znamke? Fiat, BMW, Audi ...«
»Mah, ne bi vedel!«
»Tretje vprašanje.
Kaj pa, če vidite dve veliki luči, ki se vam približujeta?«
»To vem. To je kamion!«
»Ja, ja, to je logično. Ampak katere znamke? Scania, Mercedes, Iveco ...«
»Eh, ne vem!«
»Žal mi je, ne morem vam obnoviti vozniške!« s težkim srcem reče inštruktor.
Starček stežka vstane in se s povešeno glavo obrne proti izhodu. Medtem ko razočaran zapušča sobo, se obrne in vpraša:
»Oprostite, gospod! Ponoči greste ven in na vogalu pod svetilko zagledate napol golo osebo, ki maha s torbico okrog sebe. Kaj naj bi to po vaše bilo?«
»Ja, kurba. Logično!«
»Se razume. Ampak kdo? Vaša žena, vaša mati ali vaša hči?«

Reče babica svojim vnukom:
»Vi, današnja mladina, mislite samo na seks. V mojih časih ni bilo tako. Jaz sem imela 12 otrok in ni bilo časa za te stvari.«

»Ves sem obupan!« reče Jože prijatelju Bojanu.
»Pisal mi je mož moje ljubice in mi grozi, da me bo ubil, če bo izvedel, da bom še kdaj v družbi z njegovo ženo.«
»Se je pa izogibaj.«
»Kako? Avtor pisma se ni podpisal in ne vem, za katero gre!«

V avtobusu frajerja vprašata lepo plavolasko: pokaži nama popek, ti dava 50 evrov.«
»Dajta mi 100 evrov in pokazala vama bom, kje so mi operirali slepič.«
»Tukaj maš keš, pokaži!«

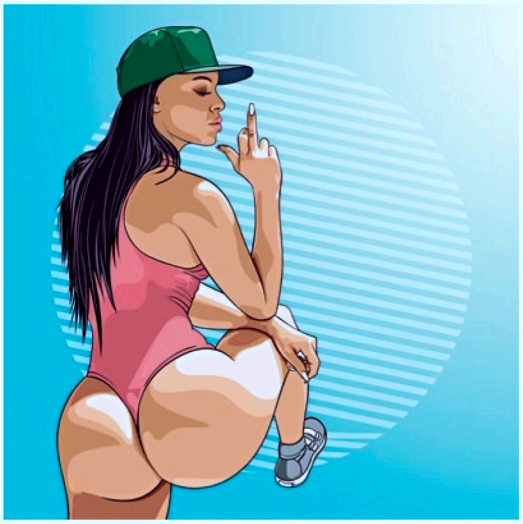

Avtobus se takrat zaustavi poleg bolnišnice in ona jima reče: »A vidita tisto stavbo?«
»Vidiva.«
»No, tam so me operirali.«

Starejši moški leži na operacijski mizi, pripravljen na operacijo. Izrazil pa je željo, naj ga operira njegov sin, ki je zelo priznan kirurg. Tik preden mu dajo anestezijo, se možakar želi še pomeniti s sinom.
»Da, oče, povej kaj te še teži!«
»Nič ne bodi živčen, sin moj, opravi, kot je treba. Le zapomni si. Če se mi karkoli zgodi, bo tvoja mati prišla živet k tebi in tvoji ženi!«

Rjavolaska in blondinka sedeta v lokal.
Rjavolaska naroči:
»Hibiskus, prosim!«
Blondinka jo tiho vpraša: »Kaj je to?«
»Čaj.«
Potem naroči še sama: »Meni tudi hibiskus, kamiličnі!«

Intervju za tajnico.
»Ali znate angleško?«
»Seveda.«
»Povejte mi v angleščini: 666-3629.«
»Seks-seks-seks-free-seks-tu-najt.«
»Odlično, sprejeti ste!«

Dolgo in nenavadno potovanje MDMA

TEKST SEVEN MCDONALD ILUSTRACIJA SAM CHIRNSIDE
FOTO PROFIMEDIA, PROFIMEDIA/SCIENCEPHOTO RM, Z DOVOLJENJEM CJ HARDINA

Moja prva psihoterapija s pomočjo MDMA se je odvila v mojem stanovanju na neko sončno zimsko jutro. Kupila sem sveže odrezane rože, hladilnik napolnila z zelenjavo, pripravila čaj s svojega vrta in poslušala *Exile on Main Street*. Moje mesece dolgo iskanje moško-ženskega para terapevtov, ki bi bila pripravljena z menoj izvesti nelegalno terapijo, me je vodilo v podzemlje.

Medtem so se moji simptomi približali skrajnosti. Zaradi posttravmatske stresne motnje (PTSD) sem razmišljala o samomoru, mučila me je tesnoba in skoraj si nisem upala iz hiše. Z najsodobnejšimi načini zdravljenja sem postala obsedena, ko sem se ukvarjala s člankom o Multidisciplinarnem združenju za psihedelične študije (Multidisciplinary Association for Psychedelic Studies, MAPS), organizaciji, ki izvaja klinične študije za zdravljenje PTSD s pomočjo MDMA, ki jih je odobrila Uprava ZDA za hrano in zdravila (Food and Drug Administration, FDA). Prvi rezultati kažejo, da ta droga – splošno znana kot ekstazi – v kombinaciji s psihoterapijo pomaga prebresti kronično posttravmatsko stresno motnjo v le nekaj osemurnih srečanjih. Mamljiva misel, sploh ker pri meni ni učinkovalo nič drugega.

Terapevta sta prispela okrog desetih dopoldne. Predlagala sta mi, naj ležem na kavč. Usedla sta se na preprogo pred menoj; moj pes je ležal ob njiju. Ženska terapevtka mi je podala dve kapsuli farmacevtskega MDMA. S 125 miligrami se je moja doza uvrščala na blažji konec spektra rekreacijske uporabe, ki lahko sega do 200 miligramov.

Ni trajalo dolgo. Utihnila sem, nehala govoriti sredi stavka. Čez nekaj časa sta me vprašala, kako se počutim. Spustila sem glavo in jima povedala, da se »začenjam nečesa zavedati«. Imela sem občutek, kot da se iz mene dviga črn oblak. Počutila sem se lahko in svobodno.

Pozneje sem se vrnila v svoje sedmo leto. Toliko sem bila stara, ko sem sledila svoji mami iz domačega kraja Berkeley v Kaliforniji do Los Angelesa. Nočem se preseliti, sem jima rekla, a sem to vseeno storila zaradi mame, ki je bila igralka in je hotela postati zvezda. Sedemletna jaz je bila pametna, igriva, intuitivna. Hecno je govorila; še nikoli se nisem slišala govoriti s takšnim glasom. Terapevta sta ji bila všeč, pa tudi iz nogavice izdelana opica, ki je slučajno sedela na kavču in se je kmalu izkazala za zvesto služabnico in je sedemletni meni pomagala izreči stvari, ki jih nisem želela izreči.

MDMA v obliki kristalov

Kmalu me je prevzela globoka žalost. Žalostna sem bila zaradi mame in vseh trenutkov, ko me je pustila samo. Nekoč, sem zašepetala, medtem ko mi je glas postajal utrujen, sem stala zunaj na dežju, ker je bila hiša zaklenjena. »Vesta kaj,« sem rekla s svojim čudnim novim glasom, »vso noč sem stala zunaj.« Nečesa sem se začela spominjati. »O ne, to je tako žalostno. Do jutra je ni bilo nazaj, dokler ni vzšlo sonce. Ko je prišla domov, je samo jezno odprla vrata in mi ukazala, naj grem noter. Niti pomislila ni, da bi se opravičila. *A ni to žalostno?*«

Terapevtka je predlagala, da povlečeva žalost iz mene. S kretnjami po zraku mi jo je pomagala vleči ven. Pridružila sem se ji in vlekli sva, dokler niso moje roke postale utrujene. Rekla sem, da bo morda trajalo precej dolgo, da izvlečeva vso žalost.

Karte na mizo: preden sem znala govoriti, sem bila zlorabljena. Tega sem se spomnila šele mnogo pozneje, ko me je kot 20-letnico na zmenku posilil tip, ki sem ga spoznala v anonimni skupini za pomoč zasvojencem z drogami. Štiri leta zatem je nekdo sredi noči vdrl v moje stanovanje in me poskusil posiliti v moji postelji. Ti in drugi travmatični dogodki so prispevali k moji PTSD, ki je desetletja spala, pred nekaj leti pa je začela prihajati na površje.

Preden je bilo srečanja konec me je terapevtka vprašala, ali želim preveriti, kakšen sporazum imam sklenjen z materjo. Imenovala ga je »pogodba«. Navdušeno sem jima povedala, da znam brati in sestavljati pogodbe. Ponudila se je, da bo pisala po nareku. Ko sva razpravljali o pogojih mojega odnosa z materjo, s katero sva bili večji del življenja odtujeni, mi je postalo jasno, da pogodba ni bila v obojestransko korist. Žrtvovala sem stvari, na primer svojo srečo, da je ne bi vznemirila. Zato sva s tera-

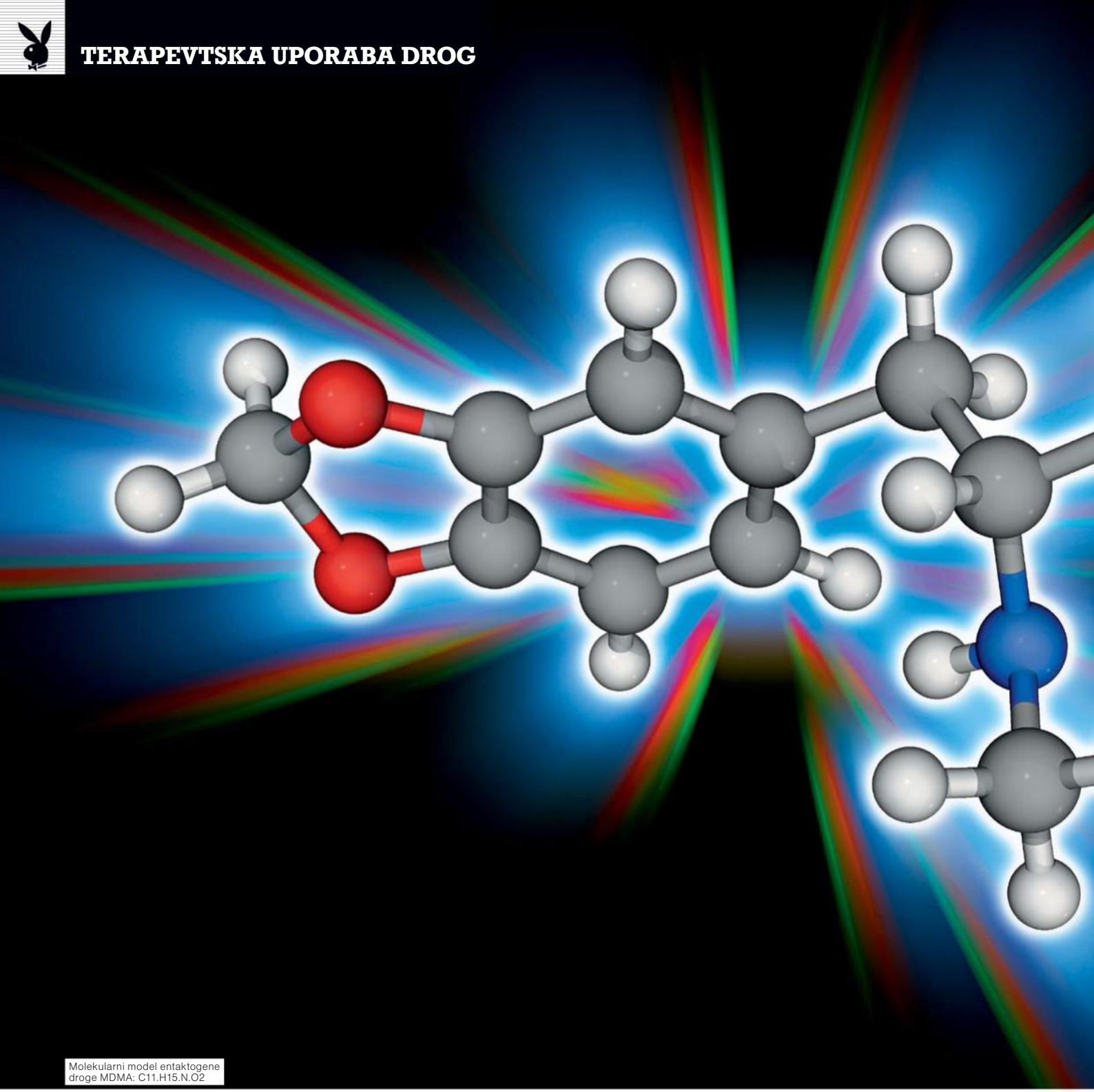

Molekularni model entaktogene droge MDMA: C11.H15.N.O2

pevtsko naredili nekaj sprememb. Spustila sem glavo na kavč in premišljevala.

Zdravilo je popuščalo. Pripravila sta lahko zelenjavno juho. Skupaj smo sedeli za mojo mizo v kuhinji. Nisem bila lačna, a sem uživala v njuni družbi. Prišla je prijateljica in peljali smo psa na sprehod.

Vedno sem imela rada psihedelična sredstva. Kot najstnica v severni Kaliforniji sem jih uživala veliko – LSD, gobice, meskalin, ekstazi. Toda pred terapijo z MDMA že desetletja nisem vzela ničesar psihedeličnega; kot članica anonimne skupine za pomoč alkoholikom nisem nikoli pila alkohola. V imenu zdravja veliko delam na sebi. Jem lokalno pridelano organsko hrano in sem že 30 let vegetarijanka. Vadim jogo in meditiram. Večino življenja sem bila znova in znova na tradicionalnih in netradicionalnih pogovornih terapijah. Več kot eno leto sem živela v budističnem templju na Bahamih. Dvakrat sem prebrala Sveto pismo od začetka do konca, študirala sem sanskrt in budizem, vedanto in hinduizem. Znova sem se rodila in od dveh različnih gurujev sem prejela dve duhovni imeni. Nešteto ur sem porabila za alternativno medicino, akupunkturo, energijsko zdravljenje ter desenzibilizacijo in ponovno procesiranje gibanja oči. Prakticirala sem tišino in celibat. Od vseh teh stvari sem pridobila bogate izkušnje in globoko razumevanje, a nobena mi ni pomagala najti in združiti različnih delov mene, ki jih je travma z močjo meteorja razmetala na vse strani. Nobena mi ni ponudila perspektive, ki sem jo dobila tistega dne v stanovanju.

• • •

Po navedbah Državnega centra za PTSD (National Center for PTSD) za to motnjo na

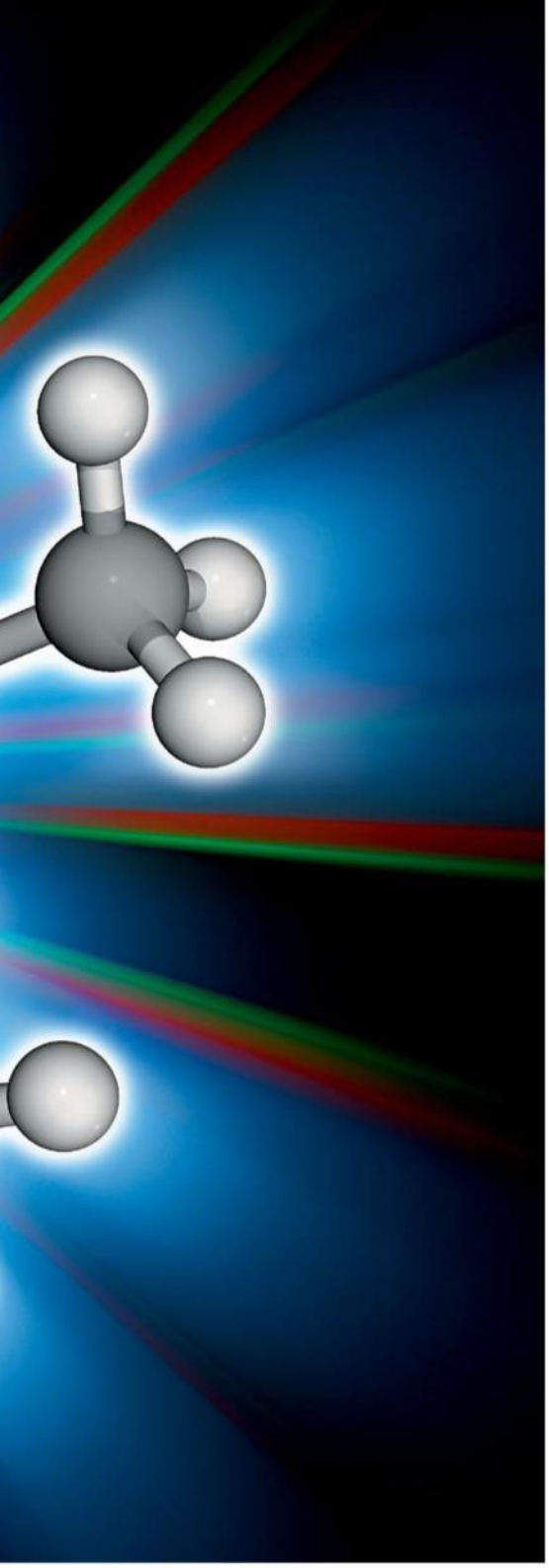

katerokoli leto boleha osem milijonov ljudi. Vsi, ki doživijo travmo, ne razvijejo PTSD; pravzaprav samo deset odstotkov žensk in štiri odstotke moških po travmatičnem dogodku trpi za PTSD. Nekatere skupine – manjšine, revni, manj izobraženi in takšni, ki imajo druge duševne težave, kot so tesnoba, depresija in alkoholizem – so bolj nagnjene k PTSD kot drugi. Ljudje s PTSD imajo veliko več možnosti, da bodo trpeli za zasvojenostjo in samomorilskimi nagnjenji.

To poletje je združenje MAPS začelo tretjo fazo svoje študije, v okviru katere zdravi na stotine pacientov s PTSD, ki izvira iz različnih oblik travme. Med pacienti so najpogosteje posamezniki s travmami, povezanimi z zlorabami v otroštvu, spolnimi napadi, vojno, prvo pomočjo ob katastrofah, izgubami, naravnimi nesrečami, zločini iz sovraštva in tako naprej. Če bo vse po sreči, ocenjuje ustanovitelj in izvršni direktor združenja MAPS Rick Doblin, bo Uprava ZDA za hrano in zdravila odobrila MDMA do leta 2021.

kemik Alexander 'Sasha' Shulgin sintetiziral v svojem domačem laboratoriju v Berkeleyju. Shulgin, ki je prepoznal njegov zdravilni potencial, ga je delil s svojim prijateljem Leom Zeffom, psihologom, ki je bil že pred tem pri svojem delu legalno uporabljal LSD. Kakor pripovedujejo, je Zeffa novo psihedelično sredstvo, ki ga je imenoval ADAM po prvem človeku, tako navdihnilo, da se je odločil, da odloži upokojitev in ga vključi v svoje delo. O tem je načrtno povedal toliko ljudem, kolikor je bilo mogoče, tako da ga pogosto imenujejo Johnny Appleseed za MDMA [Johnny Appleseed je bil ameriški pionir, ki je razširil seme jablane po večjem delu ZDA]. Po ocenah je do leta 1984 to drogo pri svojem delu uporabljajo štiri tisoč terapevtov.

> Če bo vse po sreči, ocenjuje ustanovitelj in izvršni direktor združenja MAPS Rick Doblin, bo Uprava ZDA za hrano in zdravila odobrila MDMA do leta 2021.

Psihedelične droge se vračajo na sceno nevroznanosti in medicine. Po vsem svetu izvajajo klinične preizkuse in pri tem uporabljajo LSD, MDMA, psilocibin, ajahuasko, ibogain in ketamin za zdravljenje bolezni in težav, kot sta glavobol v skupkih in zasvojenost z nikotinom. Priljubljeno je postalo tudi mikrodoziranje LSD, za kar se gre deloma zahvaliti znanim podpornikom, kot je avtorica Ayelet Waldman, katere knjiga *A Really Good Day: How Microdosing Made a Mega Difference in My Mood, My Marriage and My Life* [*Resnično dober dan: Kako zelo mi je mikrodoziranje izboljšalo razpoloženje, zakon in življenje*] je izšla na začetku letošnjega leta.

MDMA ali 3,4-metilenedioksimetamfetamin je leta 1912 razvilo nemško podjetje Merck. Zdravilo je brez večjega pompa obstajalo do leta 1976, ko ga je ameriški

MDMA je hkrati postala priljubljena ulična droga ali, bolje rečeno, klubska droga, k čemur je veliko prispeval teksaški študent teologije Michael Clegg, ki ga je začel prodajati pod imenom ekstazi prek izredno uspešnega 'podjetja' z dostavo po pošti. Clegg je služil na kupe denarja, preden se je vmešala Agencija ZDA za prehrano in zdravila in leta 1985 MDMA uvrstila na seznam drog razreda 1. (Pojasnilo: droge, ki se prodajajo na ulicah pod imenom *molly* ali ekstazi, pogosto vsebujejo neznane in nevarne primesi in včasih sploh ne vsebujejo MDMA.)

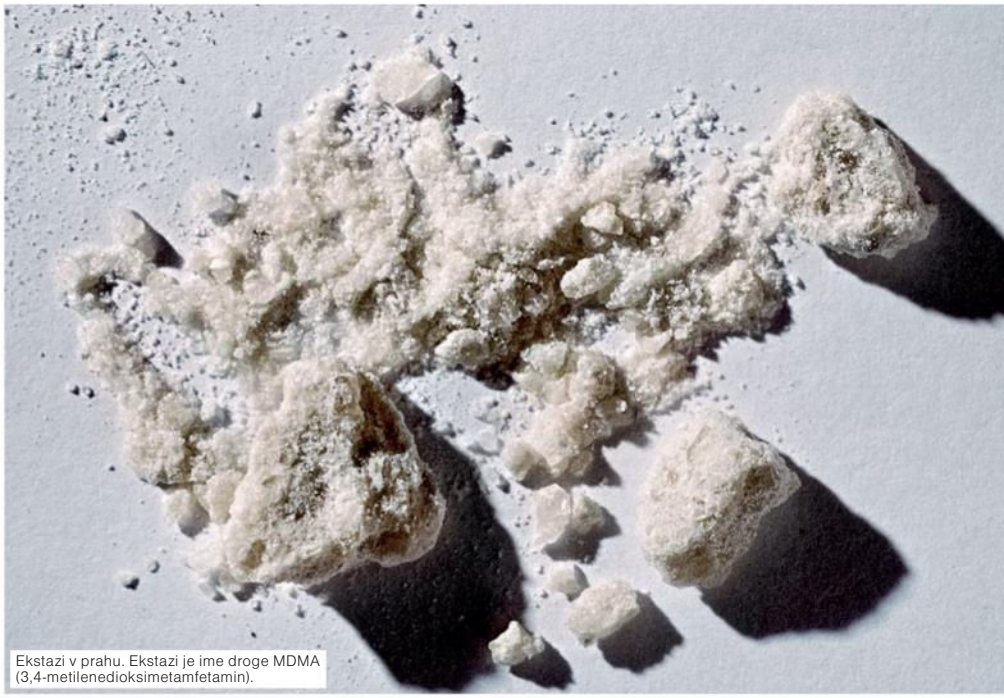

Ekstazi v prahu. Ekstazi je ime droge MDMA (3,4-metilenedioksimetamfetamin).

Današnja psihedelična renesansa se je začela leta 1989 s prestrukturiranjem Uprave ZDA za prehrano in zdravila, ko je novoustanovljena Skupina za pilotne študije zdravil odločila, da ponovno odpre vrata raziskavam psihedeličnih sredstev in marihuane – prav na to je čakalo veliko navdušencev, kot je Doblin. Nekatere trenutne raziskave psihedeličnih sredstev financirajo vladne agencije, vendar jih večino sponzorirajo nepridobitne organizacije, kot so MAPS, Raziskovalni inštitut Heffter in Fundacija Beckley iz Združenega kraljestva.

ki veljajo za »optimalno območje vzburjenja«. Gre za to, da če so pacienti med terapijo preveč tesnobni ali vzburjeni, ne morejo učinkovito obdelovati misli; tesnoba premaga izkušnjo in lahko se zgodi celo, da ponovno doživijo travmo. Prav tako ni učinkovito, če je pacient med pogovorom o travmi preveč zaprt ali otopel.

Poleg tistih, ki so doživeli travme, povezane s spolnostjo – državni center za vire v zvezi s spolnim nasiljem je ugotovil, da bosta ena od štirih deklet in eden od šestih dečkov spolno zlorabljena pred osemnajstim letom starosti –, obstaja še ena velika in ranljiva skupina, zaradi katere so te raziskave še toliko pomembnejše. V študiji raziskovalne agencije RAND leta 2008 je bilo ugotovljeno, da skoraj 20 odstotkov vojnih veteranov, ki se vračajo iz Iraka ali Afganistana, trpi za PTSD. Od septembra 2014 je samo veteranov vojne v Iraku in Afganistanu 2,7 milijona. Približno 22 ameriških vojnih veteranov vsak dan naredi samomor in čeprav vsi veterani samomorilci ne izpolnjujejo kriterijev za PTSD, jih zagotovo veliko – in veteran James 'CJ' Hardin bi bil lahko eden izmed njih.

> Po Doblinovih besedah je čisti MDMA koristen za »milijon stvari«, vključno z zakonsko terapijo, motnjami prehranjevanja, tesnobo in morda celo shizofrenijo.

Po Doblinovih besedah je čisti MDMA koristen za »milijon stvari«, vključno z zakonsko terapijo, motnjami prehranjevanja, tesnobo, povezano s smrtno nevarnimi boleznimi, in morda celo shizofrenijo. Izjemna je zlasti povezava med tem, kako MDMA in PTSD vplivata na možgane. PTSD poveča dejavnost amigdale, ki je središče možganov za strah, in zmanjša dejavnost prefrontalnega korteksa, dela možganov, ki skrbi za procesiranje na visoki ravni. MDMA pa po drugi strani zmanjša dejavnost amigdale, medtem ko poveča dejavnost prefrontalnega korteksa. MDMA tudi aktivira hipokampus, del možganov, ki se ukvarja s spominom, zato lahko pomaga privleči na dan spomine, ki so jih pacienti potlačili. Hkrati pa droga ustvari občutek izjemno dobrega počutja ali celo ljubezni, in sicer tako, da sistem preplavi z nevrotransmiterji serotoninom, oksitocinom in dopaminom ter tudi hormonom prolaktinom. To pomeni, da se lahko ljudje, ki so doživeli travmo – v nekaterih primerih so jo doživljali desetletja – nenadoma sprostijo in zaupajo drugim ljudem. Pri terapiji MAPS sta ta zaupanja vredna človeka moško-ženski terapevtski par, ki je ob pacientu, ko se ta znova sooči s travmo, to pa mu omogoči, da končno obdela in integrira izkušnje, ki so temelj njegovih težav.

Seveda zmanjšujejo tesnobo tudi druge droge, na primer benzodiazepin. Težava teh drog pa je, da vplivajo na spomin in delujejo kot pomirjevala, medtem ko MDMA učinkovito zmanjša tesnobo na način, ki omogoča pacientom, da vzpostavijo stik s svojim čustvi, ne da bi jih ta preplavila. Po besedah dr. Michaela Mithoeferja, Doblinovega sodelavca pri študiji, MDMA pacientom in terapevtom zagotovi tudi obdobje štirih do šestih ur,

• • •

Sedemintridesetletni James 'CJ' Hardin je v vojski ZDA služil več kot sedem let, od tega polovico časa na območjih hudih bojev: eno leto v vojaških oporiščih Qayyarah Airfield West in Camp Speicher v severnem Iraku ter še eno leto v oporišču Bagram Airfield v Afganistanu. Ni treba posebej omenjati, da je videl veliko smrti, tako v boju kot tudi med delom v mrtvašnici v Iraku.

Hardin je bil eden od 24 veteranov in delavcev prve pomoči, ki so jih leta 2013 sprejeli v drugo študijo MAPS za zdravljenje PTSD z MDMA. (V okviru prve študije so zdravili 20 žrtev spolnih napadov in spolnih zlorab v otroštvu.) Več let v vojski in nekaj travme, ki jo je doživel pred vstopom v vojsko, ga je obsodilo »na zdravljenje odporno« PTSD, kar pomeni, da se ni odzival na zdravila ali terapijo, tako kot se jaz. Odločil se je za zgodnjo upokojitev in za seboj pustil vojaško kariero, ki jo je načrtoval od trinajstega leta, ko je bil kadet zračnih sil.

Med srkanjem mimoze v restavraciji ob vodi v Mount Pleasantu v Južni Karolini se je Hardin izkazal kot vljuden in prijeten človek. Ko se pogovarja s teboj, te gleda v oči, in se nasmehne vsakokrat, ko omeni ženo Erin, računovodjo organizacije za ohranjanje obale, ki se v prostem času ukvarja s trebušnim plesom in prostovoljnim delom v lokalni organizaciji za reševanje morskih želv; Hardin jo kliče Sonček. Živita 20 minut stran v najeti hiši z vrtom ter dvema mačkama in dvema psoma, od katerih je enega rešil med služenjem v Koreji.

Po zaslugi zakona o vojnih veteranih ima opravljeno šolo avionike, področja, o katerem je sanjal, odkar je kot deček prvič videl film *Top Gun*. V prihodnosti, ko bosta s Sončkom služila več denarja, bosta morda posvojila otroka. Za zdaj le uživata čas, ki ga preživita skupaj, obiskujeta prijatelje, jesta dobro hrano in preživljata čas v naravi.

James 'CJ' Hardin

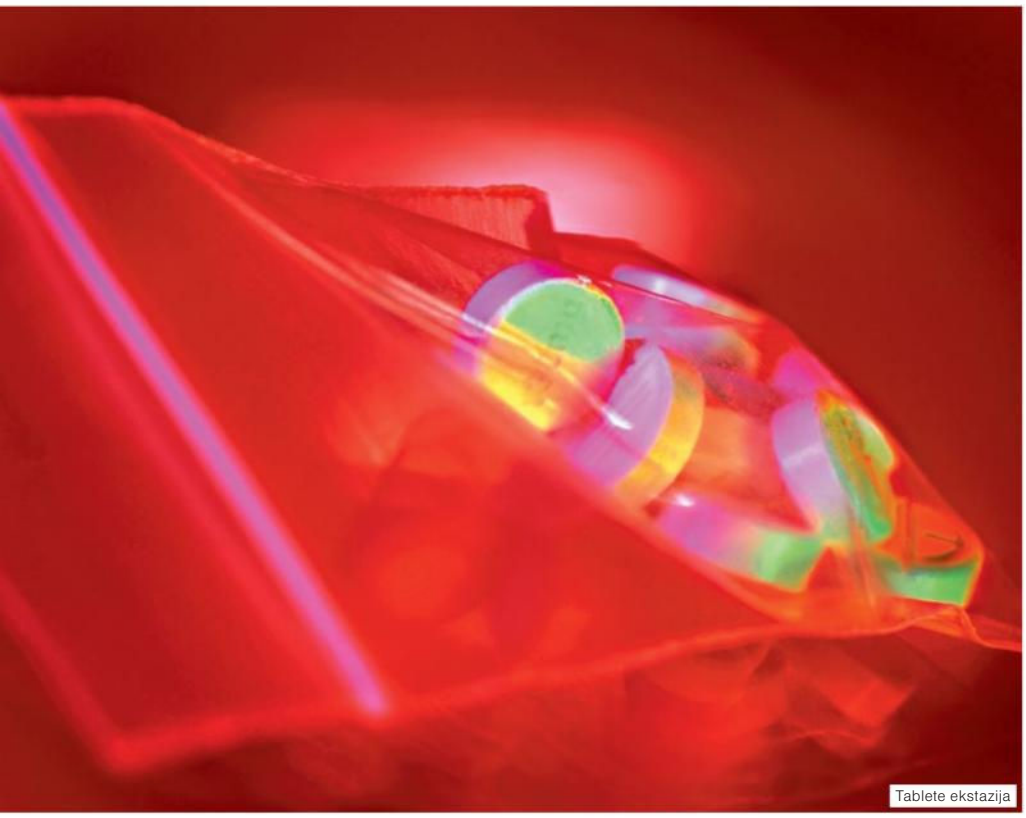

Tablete ekstazija

Pred študijo je Hardin skoraj leto dni preživel tako, da skoraj nikoli ni šel iz svoje 2,5 krat tri metre velike prikolice, ki si jo je delil s psom, in še eno leto v koči z nerednim ogrevanjem in tekočo vodo, pet kilometrov od najbližje ceste. Tja se je preselil, ko je življenje v bližini mesta postalo pretežko zaradi luči mimovozečih avtomobilov in nekaj srečanj s Ku Kluks Klanom. Večinoma je spil polno steklenico vodke na dan ter pokadil dve škatli cigaret in veliko trave. Če je že šel iz hiše, ljudem ni mogel pogledati v obraz. Razmišljal je o samomoru, trpel pa je tudi za disociativno motnjo z imenom depersonalizacija, zaradi katere je samega sebe doživljal v tretji osebi.

Uprava za veterane je napačno presodila, da ima Hardin bipolarno motnjo in mu zavrnila izplačevanje dodatka za invalidnost. Poskusil je z anonimno skupino za pomoč alkoholikom in skupinsko terapijo ministrstva za veterane ter skoraj pet let preživel ob jemanju niza predpisanih zdravil: Ambien, Effexor, Ritalin in zdravila za krvni tlak, ki naj bi preprečilo nočne more. Nič od tega ni pomagalo.

Med prvo terapijo s pomočjo MDMA se je Hardin prvič po več letih, morda celo prvič v življenju, počutil varnega. Pred tem mi je povedal, da se je že sprijaznil, da se nikoli več ne bo počutil varnega. Preden je zaključil tretjo terapijo z MDMA, sta se s Sončkom že začela pogovarjati o prihodnosti: o selitvi v Mount Pleasant in morda celo o poroki (oboje sta že naredila).

Danes Hardin ne jemlje nobenih predpisanih zdravil več. Nehal je kaditi in čeprav ni popolnoma opustil alkohola, spije največ dva kozarca. Pravi, da je PTSD izginila. Nič od tega ne bi bilo mogoče, če ne bi bil sodeloval v študiji, ki je potekala nekaj več kot kilometer stran, v prijetnih pisarnah dr. Michaela Mithoeferja.

• • •

Michael Mithoefer in njegova žena Annie Mithoefer, ki izvajata psihoterapijo s pomočjo MDMA za zdravljenje PTSD v Mount Pleasantu in tudi spremljata njen razvoj, sta verjetno idealen terapevtski par. On je psihiater, specializiran za PTSD in usposobljen za desenzibilizacijo in ponovno procesiranje gibanja oči; ima tudi certifikat zdravniškega odbora za nujno medicino, v preteklosti pa je bil docent na Medicinski univerzi Južne Karoline. Ona je psihiatrinja in medicinska sestra za srčne bolezni. Michael Mithoefer ima majhno zasebno ambulanto, specializirano za PTSD, hkrati pa spremlja vse klinične študije, ki jih financira MAPS.

Mithoeferjeva sta poročena 43 let in sta ustvarila družino, oba pa sta tudi študirala s Stanislavom Grofom, zgodnjim pionirjem psihedeličnih sredstev in enim od ustanoviteljev transpersonalne psihologije [delavnice Holotropic Breathwork, ki sta ga razvila Stanislav in Christina Grof, v organizaciji Holotropic Development Teama občasno potekajo v Otočcu na Krki; naslednja delavnica pod vodstvom Diane Haug, licencirane terapevtke in ene od ključnih članov ekipe Grof Transpersonal Training (GTT), pod naslovom *Psihedelična izkušnja; obljube in nevarnost* je napovedana kot šestdnevni intenzivni modul od 3. do 8. oktobra]. Ta sočutna in inteligentna zakonca, ki drug drugega spoštujeta, nista tiste vrste človeka, na katere običajno pomislimo v zvezi z MDMA; sta človeka, na katere pomislimo v zvezi z idealnimi starši. To ni naključje. Po zgledu zgodnjih raziskovalcev psihedeličnih sredstev, od katerih jih je bilo veliko poročenih parov – npr. Alexander in Ann Shulgin ter Grof in njegova žena Christina –psihoterapijo MAPS s pomočjo MDMA izvaja moško-ženski terapevtski par. Razlog za to je, da se pacient tako ves čas počuti varno. Tistim, ki bi med terapijo morda nazadovali, omogoča tudi korektivne izkušnje z obema 'staršema'.

»Veseli naju, da obstajajo tudi drugi načini zdravljenja,« pravi Michael Mithoefer v toplo osvetljeni pisarni, katere velikost je za delo s pacienti mogoče podvojiti. »Ne trdiva, da je to edini način. Jasno je, da se velik delež ljudi ne odziva na obstoječe načine zdravljenja, zato potrebujemo več izbire.«

Poleg različnih terapevtskih pristopov, ki vključujejo desenzibilizacijo in ponovno procesiranje gibanja oči, kognitivno vedenjsko terapijo ter terapijo daljše izpostavljenosti, sta najpogostejša farmacevtska načina za zdravljenje PTSD antidepresiva Zoloft in Prozac. Čeprav učinkovito preprečujeta samomorilske misli, se zdi, da delujeta le na simptome, in ne na globlje vzroke PTSD. Kot poudarja Doblin, zdravila omogočajo le šest- do desettočkovni padec na klinično predpisani lestvici za PTSD diagnostičnega in statističnega priročnika za duševne motnje, ki je standard ministrstva za veterane pri ocenjevanju te bolezni. Psihoterapija s pomočjo MDMA v povprečju izkazuje padec za 50 točk. (Razpon lestvice je od 0 do 136.)

»Ljudje ves čas sprašujejo, ali je to zdravilo,« pravi Michael Mithoefer. »Mislim, da je bolje uporabiti izraz *trajna remisija*, ker ne vemo.« Ljudje lahko dosežejo ogromen napredek in se osvobodijo simptomov, ki so jih pred tem hromili, toda če doživijo dovolj močan sprožilec, se lahko zgodi, da se simptomi vrnejo.

Do trenutka, ko sem spoznala Mithoeferjeva, sem PTSD raziskovala že mesece, a še nisem začela svojih nelegalnih terapij. Tako sem se poistovetila s pacienti, ki so sodelovali v raziskavi, da je bilo zame preveč. Tesnoba je vplivala na moje kognitivne sposobnosti, česar nisem doživela še nikoli prej. Doživljala sem napade panike in tudi pisanje mi je povzročalo težave.

V pisarno Michaela Mithoeferja sem prišla nekega soparnega popoldneva. Ko

sem se vrgla na kavč, sem bila prepričana, da si svoj blesteči ugled pošteno zasluži. Ko mi je Annie pojasnila, da veliko žrtev spolnih napadov in zlorab v otroštvu trpijo desetletja, medtem ko veterani poiščejo pomoč prej, mi je zastalo srce. Še naprej sem ju intervjuvala za svoj članek, ki naj bi bil 'profesionalen'. Nikoli ju nisem prosila za pomoč, ker nisem želela ogroziti njunih karier.

Psihoterapija MAPS vključuje tri terapije z MDMA; ostala srečanja so integrativne pogovorne terapije, ki trajajo 90 minut. Ker gre za dvojno slepo klinično študijo, nekateri pacienti na začetku dobijo placebo in se jim pozneje ponudi možnost, da še enkrat sodelujejo na terapijah s polnim odmerkom MDMA (125 miligramov).

Psihoterapija s pomočjo MDMA traja osem ur. Ta terapevtski pristop je neusmerjevalen, kar pomeni, da se prepusti vodenje pacientovi podzavesti, ne da bi se terapevta osredotočila na kakršenkoli določen problem.

Pacienti v ambulanti ostanejo vso noč, na voljo pa jim je tudi spremljevalec, če bi karkoli potrebovali. Naslednji dan preživijo nekaj ur s terapevtoma in se pogovarjajo o tem, kaj se jim je zgodilo prejšnjega dne. Kot pojasnjuje Doblin – in tudi sama lahko potrdim –, je začetni postopek integracije, ki se izvede drugi dan, ključen za splošni napredek pacientov. Potem se vrnejo domov ali v hotel v bližini, če so na študijo pripotovali od daleč, in od terapevtov vsak dan prejmejo telefonski klic. Nato začnejo tedenske pogovorne terapije, dokler se ne določi datum za naslednjo terapijo z MDMA.

Eden od razlogov, zakaj sta se Doblin in Michael Mithoefer odločila za zdravljenje PTSD s pomočjo MDMA, je obstoj obsežnih kliničnih raziskav, ki kažejo, da je MDMA varen, če se odmerja v zmernih količinah in v omejenem številu terapij. Doblin ocenjuje, da so vlade po vsem svetu izvedle za 300 milijonov dolarjev raziskav o varnosti droge – vključno z raziskavami o nevrotoksičnosti, stopnjami serotonina, vožnji in obdelavi čustev pod njenim vplivom, vse ugotovitve pa so zdaj javno dostopne.

Organizirana opozicija tem raziskavam komaj obstaja. Pravzaprav povzročajo raziskave o marihuani veliko več polemik. Zdi se, da je največja ovira vztrajna stigma, ki se drži MDMA zaradi kulturnih asociacij z drogami razreda 1 in z »zlorabo ekstazija«. Brad Burge, direktor komunikacij v MAPS, upa, da bodo ljudje, ko bodo izvedli več o PTSD, začeli razumeti, kako nujno je, da najdemo učinkovit dodaten način zdravljenja.

Postopek spreminjanja droge v zdravilo je znanstven, vse drugo – od pacientov, ki jih izbereš, do tega, s kom se odločiš povezati – je politično, poleg tega pa je tudi del napete kulturne scene, po kateri je treba krmariti zelo pazljivo. Ironija je, da je nekaj največjih ovir, ki jih zdravljenje z MDMA srečuje na svoji poti do tega, da postane običajen način zdravljenja, postavil Timothy Leary, čigar pionirsko delo na področju psihedeličnih sredstev je bilo obarvano z njegovim predanim »bojem proti sistemu«.

»Ena velikih napak šestdesetih let je ta, da so se ljudje identificirali kot kontrakultura,« pravi Doblin. »Ko je bilo gibanje zatrto, so bila psihedelična sredstva zapakirana s Timothyjem Learyjem in kulturno revolucijo. Ko samega sebe identificiraš kot del kontrakulture, se odklopiš od vsega drugega, nekako se marginaliziraš. Ne poskušaš doseči, da bi sistem dozorel in se spremenil.«

> Zdaj, ko sem se spremenila tudi sama, vem, da psihoterapija z MDMA ni pobeg iz realnosti. Menim, da je ravno nasprotno. Je vnovičen vstop vanjo.

Eno leto je preteklo, odkar sem končala psihoterapijo s pomočjo MDMA. Tako kot Hardinu je tudi meni pomagala, da sem se znebila PTSD. Pogosto razmišljam o popoldnevu, ki sem ga preživela z njim, in še vedno ne morem verjeti, kako zelo se je spremenil. Zdaj, ko sem se spremenila tudi sama, vem, da psihoterapija z MDMA ni pobeg iz realnosti. Menim, da je ravno nasprotno. Je vnovičen vstop vanjo.

SAMO KNJIGA JE POKRITA

VSE DUPLERICE NA PLAYBOYSHOP.COM

VID VALIČ

TEKST **DARJO HRIB** FOTO **MARKO DELBELLO OCEPEK**

Razgaljeni komik, igralec in TV-voditelj

Danes je Vid Valič sinonim za stand-up komedijo, format, ki ga je pred dobrim desetletjem pomagal postaviti pred slovensko publiko. Tridesetega septembra nas bo nasmejal z novo, popolnoma avtorsko predstavo *Tvoj bodoči bivši mož*, zato smo z njim poklepetali o življenju komika, o ustvarjanju duhovitih pripovedi, o njegovih televizijskih podvigih, pa tudi o bolečinah, bivših, bodočih, ukradenih šalah, razumevanju občinstva in kaj ima povedati tistim, ki pravijo, da ni smešen.

Z Vidom sva bila za klepet dogovorjena takoj po koncu njegovega zajetnega avgustovskega dopusta, s katerega se je tik pred vrnitvijo domov ljudem javil že z videom na Youtubu in jih povabil na jubilejni, že deseti Panč, festival stand-up komedije. A Vid za ljubitelje komedije pripravlja nekaj čisto svojega, stand-up predstavo Tvoj bodoči bivši mož, ki trenutno – in vse do premiere 30. septembra v Španskih borcih – zavzema večino njegovih miselnih procesov. Kljub temu ne pozabi biti duhovit, tudi takrat, ko to zazveni kar malce strašljivo. Tik pred vrnitvijo z dopusta ga namreč pobaram za potrditev dogovorjene ure najinega pogovora. Njegov odgovor: »Drži. Če letalo ne strmoglavi ... drži.« Letalo je zdržalo in Vid se je v rodno grudo vrnil tik pred začetkom festivala Panč, ki je potekal od 22. do 26. avgusta.

1. Na festivalu Panč sodeluješ že deset let, od samega začetka. Gre za koncept, da v enem večeru nastopi pet komikov in vsak ima za okoli pol ure materiala. Kako ti je všeč ta dinamika?

Na to dinamiko sem navajen in o njej nisem nikoli dvomil, ker smo iz tega prišli. Ko delaš nastop sam, vidiš, da je dinamika s publiko drugačna, kot če s svojim nastopom slediš dvema, ki sta že opravila, eden pa še pride za tabo. Ko si sam, občinstvo najprej ogreješ, da jih dobiš na svojo stran, naveza je tako močnejša. Pri konceptu vlakca oziroma karavane pa na oder padeš na hitro, podaš svoj material in greš dol. Razlika je torej kot med zmenkom. Samostojna predstava je, ko njo pelješ na romantično večerjo, potem imata predigro, seks, crkljanje in na koncu še prespi pri tebi. Panč pa je kot seks na eks, za eno noč ali pa s punco, ko vama ravno zapaše.

2. Ali pri teh nastopih, na katerih si komiki sledite drug za drugim, obstaja posebna hierarhija?

Zagotovo. Model smo povzeli iz Amerike in Anglije, kjer stand-up živi že 50 let. Glavni nastopajoči je tisti, ki nastopi zadnji in je običajno najboljši, ampak to v narekovajih, ker jaz ne verjamem, da je lahko v humorju nekdo najboljši, saj je humor zelo osebna stvar. V bistvu hierarhija deluje bolj po ključu prepoznavnosti nastopajočih.

> Panč pa je kot seks na eks, za eno noč ali pa s punco, ko vama ravno zapaše.

3. Gledalci po koncu nastopov hote ali nehote primerjamo vse videne komike. Obstaja zato med vami kakšna tekmovalnost, morda strah, da te drugi zasenči ali da isto tematiko izpelje bolje?

Verjetno ni komika, ki ne bi na to pomislil. Mi sicer le naredimo načrt, kako se bomo zvrstili, da dramaturgija celotnega večera deluje pravilno, da intenzivnost ves čas raste. Sam pri sebi pa vsakdo podvomi vase, ker kdor ne dvomi vase, je aroganten kreten. Če vsaj malo ne dvomiš vase, potem stagniraš in ne moreš delati na tem, da bi bil boljši.

4. Kako je potem nekemu novincu, ki nastopa isti večer kot uveljavljeni komik?

Tako novinec kot uveljavljeni komik tisti večer doživljata obe plati. Novinec ima na svoji strani status underdoga in s tem element presenečenja. Če bo dober, ga bo publika še toliko bolj obožovala. Takšnemu komiku bodo vsi ploskali in potem govorili »jebeš Valiča, pa te, ki mislijo, da so nekaj«. Ravno zato, ker je novinec, pa bodo ljudje tudi nekoliko bolj rezervirani in bodo potrebovali nekoliko dlje, da padejo v njegovo zgodbo. Na drugi strani je potem uveljavljeni komik, ki s pojavnostjo takoj zmaga pri ljudeh, ki ga že poznajo in jim je tako ali tako že všeč, so pa zato pričakovanja drugačna in zamere večje, če nastop slabo izpade.

5. Katera je tvoja primarna vloga? Si komik, igralec, televizijski voditelj?

Najprej sem komik, potem igralec in nato televizijski voditelj, čeprav sem si kariero v bistvu naredil kot televizijski voditelj. Ampak sem tako prevzeten, seveda, da govorim, da sem si kariero naredil kot komik.

6. Ampak ravno zato, ker si bil komik, so te povabili na televizijo.

Res so me povabili zaradi stand-upa, ki je bil takrat nekaj svežega in sem imel srečo, da sem bil takrat med bolj vidnimi. Zato so me tudi povabili na avdicijo za Talente. Zdel se mi je korak naprej, ker je televizija vendarle močan medij in s tem korak v prepoznavnost. Takrat sem sicer najprej pogledal, kakšno vlogo bom imel v oddaji, in ko sem videl, da sem v bistvu še vedno lahko komik, da sem še vedno lahko jaz, sem sprejel. Pri X-Faktorju je bilo nekoliko drugače, ker je bil resničnostni del oddaje bolj resen in me je to kar malo motilo, saj se nisem smel toliko norčevati.

7. Z bratom Domnom sta vodila zadnjo sezono oddaje Slovenija ima talent. Kot voditeljski par sta delovala sinhrono, usklajeno, pa vendarle – v čem sta si različna?

Jaz sem bolj impulziven, Domen je bolj premišljen. Vse rad načrtuje, jaz pa se lahko brez težav prilagodim tudi eno uro pred dogovorom. Je bolj disciplíniran, bolj priden, v primerjavi z njim sem jaz pravi lenuh. Pri delu zna biti tudi bolj strog. Med vodenjem me je vedno opozarjal, da moram lepo govoriti, jaz pa sem se upiral, da ne, da lahko bolj pogovorno govoriš, bolj ljudsko, ker tega ne gledajo samo akademiki. Če to sploh gledajo akademiki.

8. So zaradi tvoje pojavnosti na televiziji zrasla pričakovanja publike za tvoje stand-up nastope?

Najbrž so. Bolj ko si prepoznaven, tem večja so pričakovanja. Ampak publika nikoli ne more imeti tako visokih pričakovanj do mene, kot jih imam jaz sam so sebe. Ker tudi če se bodo ljudje ves čas nastopa, ki morda ni bil optimalen, smejali in bo na koncu aplavz, bom jaz dobro vedel za vse, kar ni bilo popolno, in zato s tem ne bom zadovoljen. Če nekaj zajebem, če kakšne fore ne speljem najbolje, si moram potem pred spanjem, ko grem v retrospektivo, kar sam pri sebi reči: »Daj nehaj, v redu je, saj je bilo luštno, ljudje so se zabavali.«

9. Največja groza nastopajočega komika je verjetno tiha dvorana po izvedeni šali.

Na začetku, ko še nisi prepričan o svojem materialu, je to res grozno. Oglušujoče. Ko pa enkrat veš, da imaš dober material, ki si ga že velikokrat izvedel, veš tudi, da če ne deluje, ni problem v šali, ampak v tem, da publika ni razumela, ali pa v tem, da si šalo slabo dostavil. V stand-upu moraš zato ves čas imeti vajeti s v svojih rokah. Če se zgodi, da poveš šalo in je tišina, ti pa potem obnemiš ali začneš jecljati, s tem izgubiš del publike, izgubiš iluzijo, ker se ljudje začnejo bolj osredotočati na to, ali ti bo zneslo. Če pa v takšnem primeru to tišino pokomentiraš, rečeš recimo: »Kaj je? Tole pa ni šlo čez pri vas«, se lahko s tem izvlečeš ven. To pa pride s kilometrino.

10. Louis C. K. je v nekem intervjuju dejal, da je pot dobrega komika tlakovana z neuspehi. Imaš v spominu kakšen neuspeh, ki te še vedno preganja in je tlakoval tvojo pot?

Takrat, ko sem delal stand-up kakšne tri leta, sem imel nekaj nastopov na poslovnih zabavah. Tisto je bilo res težko. Niso me poznali, niso vedeli, kaj lahko pričakujejo, prostor ni bil dober, bilo je čez dan, stal sem na okroglem kvazi odru, za mano so bila odprta vrata, ljudje so hodili mimo. Skratka, nič ni delovalo v mojo korist. In ko sem prišel na oder, jih tudi ni zanimalo, kaj sem imel povedati. Zgodila se je tišina. Takrat sem bil še tako svež, da pasivnosti publike nisem takoj pokomentiral, če pa že sem, ni bilo reakcije. In tako sem samo hitel od šale do šale, iskal, ali bo kaj prijelo. S tem sem se naučil, da v stand-upu ne smeš biti egoističen. Ne smeš se spraševati, zakaj se ne smejijo, ker smeh ne sme biti tvoj edini cilj. Bolje je, da tudi, če se ne smejijo, nastop delaš, kot da se. Ne hitiš, ohranjaš dramaturgijo in dinamiko. To, da se ljudje ne smejijo na glas, namreč ne pomeni vedno, da se ne zabavajo. Ljudje lahko le z nasmehom poslušajo in se pač ne režijo na glas.

11. Je to morda specifika slovenske publike, da smo bolj zadržani?

Upam, da ta slovenska zadržanost, o kateri neprestano poslušamo, izhaja iz intelekta. Da nismo takoj zadovoljni. Morda smo le bolj uvidevni, ko pridemo na nastope.

12. Preden smo v Sloveniji dobili stand-upe, je bila slovenska komedija za širše množice predvsem v obliki TV-komedij, kjer pa je bil humor precej na prvo žogo. Serije so vsebovale tipične humoristične elemente in vsi igralci so se potem ves čas trudili biti vsako sekundo čim bolj smešni, četudi to ni bilo smiselno za potek zgodbe.

Te vsebine so vprašanje televizije. Da so to predvajali, so bile njihove odločitve.

13. Morda pa so bile te odločitve osnovane na ideji, da so to vsebine, ki jih slovenski gledalci hočemo?

Kolikor sem spoznal s svojim delom, se televizija osredotoča predvsem na to, da želi zaobjeti čim širšo publiko. In na žalost se pri tem hitro pozabi, da si lahko kljub temu še vedno kontroverzen in provokativen ter da bodo ljudje, tudi če ni vse na prvo žogo, to še vedno gledali. Po moje je treba najti zmernost, s katero se približaš gledalcu in ga obenem tudi vlečeš k neki ideji, ki jo hočeš predstaviti. Ne pa, da imaš samo fore na fuk in drek, na tisto, kar je zagotovo smešno.

14. Ali pa niti ni smešno.

Fore na temo seksa morajo biti res slabe, da se ljudje ne smejijo. Jaz lahko naredim eno uro nastopa samo s šalami o seksu na prvo žogo, ampak kaj bom s tem povedal? Vsebinsko bo to prazno. Ljudje se bodo mogoče režali, ampak dodatne vrednosti tu ni.

15. Si je stand-up ravno zato, ker nima potrebe, da bi ugajal vsem, pri nas nabral bolj specifično publiko?

Meni je bilo recimo zelo zanimivo, ko sem z istim materialom nastopal v Mengšu in na Trnfestu. Na Trnfestu so umirali od smeha in sem prejel veliko aplavza, v Mengšu pa ne. Razlog je bil v sestavi občinstva. V Sloveniji se je na eni strani osnovala stand-up publika, ki spremlja ameriške stand-upe in komične serije, zato so na drugem nivoju, drugače dojemajo komedijo. Pred njimi si lahko zelo stand-upovski v smislu pripovedovanja šal, v tem, kako hitro preskočiš v zgodbi, pa ti še vedno sledijo. Na drugi strani pa so ljudje, ki tega ne spremljajo in bi radi prišli na predstavo predvsem zato, ker me poznajo s televizije. Zanje je ta način prehiter, preveč dinamičen in zato pred takšnim občinstvom učinkujejo razumljivejši, manj raztreseni nastopi.

16. Potemtakem je gledalec vselej enigma.

Menim, da nikoli ne bom popolnoma razumel delovanja publike. Počasi razvijam občutek, ampak še vedno me lahko presenetijo. Spomnim se primera pred leti, bilo je ravno potem, ko me je takratna punca pustila in sem bil zato zagrenjen in slabe volje. Ampak sem moral pisati, ker sem imel čez tri tedne nastop v KUD-u. Pisal na silo, neke trapaste šale o prdcih. Izhodišče je bilo nekako takole: Kaj se zgodi, če ženska prdne v ženski družbi? Ker vem, kaj se zgodi, če moški prdne v moški družbi – vsi se smejijo. Vemo tudi, kaj se zgodi, če moški prdne v ženske družbi – odsvetujem. Ampak kaj se zgodi, ko ženska prdne v ženski družbi? Jo ignorirajo ali se smejijo? Jaz sem zaključil, da jo ignorirajo in da začnejo, šele ko gre stran, čebljati, da ne morejo verjeti, da je prdnila. Meni je bila ta šala čisto butasta, ko pa sem jo izvedel na odru, so ljudje crknili od smeha. Tako da nikoli nisem prepričan, kako me bo občinstvo sprejelo.

17. Kako so reagirali doma, ko si jim oznanil, da boš stand-up komik? V času, ko tega pri nas sploh še ni bilo.

Mami me je vedno podpirala, že takrat, ko sem bil na faksu in mi je postalo jasno, da germanistike ne želim nadaljevati, ker nočem biti niti profesor, niti prevajalec, niti tolmač. Takrat mi je potem rekla, da naj si pač najdem nekaj, kar želim početi, da ne bom zabušaval. Oči je razmišljal bolj klasično – spodbujal me je, naj nadaljujem to germanistiko in končam faks. Potem pa, ko sem naredil prvi nastop, sta oba prišla pogledat in sem ju prepričal. Res sem se pripravil, tudi organiziral sem vse sam. Oči je potem rekel: »Saj se zna potrudit, če hoče.« Ker do takrat ni bil prepričan, ker si niti ni znal predstavljati, kaj jaz hočem delati.

18. Hočeš stand-up početi vse življenje? Se vidiš kot 78-letnik na odru, kako pokaš šale?

Zagotovo. Moj dedek je bil nazadnje na odru, ko je bil star 94 ali 95 let. Sicer ni igral, je recitiral, ampak je bil še zelo artikuliran in je pesmi govoril na pamet, ni mu bilo treba brati. On mi je lep vzor, da to lahko delam do konca.

19. Torej imaš kar dobro gensko podlago za takšno odločitev.

Pa niti ne toliko gene, bolj samo željo. Imam res močno željo po nastopanju. Ko sem na odru, sem živ. Nekajkrat se mi je tudi zgodilo, da sem bil bolan, pa sem šel na oder in se mi je potem kar odprlo – eno uro sem bil popolnoma zdrav, poln energije, po nastopu sem pa dol padel.

20. Ti je družina, v kateri ne manjka uveljavljenih igralcev, dala kakšen dober nasvet za karierno pot?

Oči mi je vedno govoril, da naj bom jasen, ko govorim. Da naj bom artikuliran. Dedi ravno tako, ko je vedno govoril: »Slovenska beseda mora biti jasna!« Sicer ga vedno ne upoštevam, ker uporabljam slengovske izraze, ampak to je zaradi humorja, ker vseh šal ne moreš dobro predstaviti v zborni slovenščini. Zborna slovenščina, ki je bila včasih standard gledaliških predstav, se mi danes ne zdi naravna.

Moj dedek je bil nazadnje na odru, ko je bil star 94 ali 95 let.

21. Ali vse v življenju gledaš skozi prizmo humorja?

Vedno sem bil ciničen in sarkastičen. To pride zelo prav, kadar se ti zgodi kaj groznega. Spomnim se, ko sem imel lani res hudo hernijo medvretenčne ploščice. Devet nevrokirurgov je reklo, da brez operacije ne bo šlo, potem pa mi je neki fizioterapevt rekel [preklopi v štajerski dialekt]: »Pusti jih, to se fsi fstrašijo. To sliko vidijo, pa se fstrašijo. Jaz sem imel dve herniji, pa mi je moj prijatelj ortoped rekel: 'Operirat te bi mogo, pa nea bom. Se boš zlizal.« K njemu sem potem pol leta hodil na terapije in doma delal vaje. Lani septembra sem potem šel na magnetno resonanco in ni bilo ničesar več v hrbteničnem kanalu.

22. Kako ti je pri tem pomagal humor?

Da sem se iz te situacije ves čas delal norca. Ko sem dobil to diagnozo, da mi je centimeter in pol diska, te mehke sredice, zdrsnilo v hrbtenični kanal, je bilo to ravno 1. aprila, na dan norcev. Že to mi je bilo noro smešno. Vse skupaj sem potem spremenil v igro: če me je kdo klical, sem rekel, da ne morem priti, ker sem kripelj, pa da sem kot 50-letna prostitutka, ker moram vse na hrbtu delati.

23. So teme, ki jih v svoje nastope ne bi nikoli vključil?

Sicer imam zelo kritičen pogled na družbo in na to, kar se dogaja v politiki, ampak po drugi strani pa ne najdem v tem nič smešnega. Vsakič, ko sem se lotil pisati šale s tega področja, se zapletem v silno pritoževanje, bentenje in pridiganje, namesto da bi iz tega delal fore. Kot da do politike ne najdem distance. Pa še to, črni humor mi je sicer všeč, ampak starejši ko sem, tem manj se mi zdi, da mi je blizu. Mogoče z leti postajam bolj empatičen. Tako sem dobil večjo distanco do tematik, kot sta smrt in invalidnost, ki se jih včasih malo dotaknem, da bi pa delal fore o tem na polno, kot na primer Jim Jefferies, pa ne. Ampak on najde dobre zorne kote, ko se loteva teh tematik, kar pa je v bistvu umetnost komedije – da najdeš za vsako temo dober zorni kot, prek katerega lahko spelješ šalo.

24. Saj bentenje je lahko dober material za stand-up. George Carlin je v svojem nastopu *Complaints and Grievances* slabo uro govoril samo o stvareh, ki ga motijo.

Ampak Carlina publika velikokrat samo posluša in ob tem kima, češ, res je.

25. Takšnega nastopa pa nočeš?

Menim, da za kaj takšnega nimam kredibilnosti. Ljudje me zaznavajo kot nekoga, ki vodi oddajo Slovenija ima talent, je samski in se malo zajebava s komiki. Carlin pa je bil Carlin, the man, stari maček. Poleg tega občinstvo v Ameriki svoje strinjanje izraža s ploskanjem. Pri nas tega ni. Včasih sem za moj nastop želel vedeti, ali se publika strinja, ker sem imel potem iz

tega razvite fore naprej, a ker ni bilo odziva, sem kar rekel: »Zaploskajte, če se strinjate.« In potem so vsi ploskali. Slovenska publika rada sedi in posluša, mirno, kot v gledališču. Črnci na primer skačejo s stolov, ko so navdušeni. Enkrat bi rad nastopal za takšno publiko.

26. Se spominjaš svojega čisto prvega nastopa?

Seveda. Bilo je v Net baru pod FDV-jem v okviru festivala Kalidays, ki ga je organizirala moja sošolka iz osnovne šole. Leto prej smo imeli IMPRO ligo, potem pa je za tisto leto predlagala, da bi imel stand-up. Takrat sem gledal Robina Williamsa in malo Eddija Murphyja, nekaj materiala sem imel že napisanega. V bar sem prišel pol ure prej, da se pripravim, ker je bil to moj prvi nastop in sem potreboval čas, da se umirim. Potem pa so mi rekli, da ne dela mikrofon, in me vprašali, ali bom nastopil kar brez. Kako brez, to je cel klub, pa še nič akustičen? K sreči sem takrat živel blizu v Tomačevem, tako da sem odhitel domov po svoj mikrofon in potem vse sam priklapljal. Ko je prišla publika, sem jih naprej ogreval, kot smo to delali v IMPRO ligi, namesto da bi jim šale govoril. Ene pol ure sem bil na odru. Bilo je čisto brez veze. Mami in moj dober prijatelj pa sta rekla, da je bilo ful dobro.

27. Kdaj si ozavestil, da želiš to delati profesionalno?

Ko sem bil v Ameriki. Pred desetimi leti sem šel za tri mesece v igralske studie, ker sem sprva hotel biti igralec, ampak nisem bil sprejet na AGRFT in ni šlo po mojih načrtih. Zato sem se odločil za skok v Ameriko. Tam imajo tri različne spletne strani polne avdicij, ogromno se dogaja. Toliko je priložnosti, da sem bil prepričan, da se bo vsaj nekaj zgodilo. Ko pa sem v živo videl, kakšna je tam scena, da bi potreboval pet ali deset let, preden bi lahko postal zaposleni igralec, kar pa še zdaleč ni zagotovljeno in bi se mi lahko zgodilo, da bi se moral pri petintridesetih vrniti v Slovenijo, kjer ne bi imel prostora pod soncem, ne bi imel niti službe niti denarja, me je to postavilo na realna tla. Takrat sem se odločil, da si najprej naredim bazo doma. Resno sem začel razmišljati o stand-upu in material, ki sem ga pisal že v Ameriki, potem maja 2006 takoj nesel na oder v KUD-u. To je bil moj profesionalni začetek.

Kapitalizem in konformizem zelo vplivata na nas, potrošnike, da ne gradimo več odnosov ...

28. Tridesetega septembra boš v Španskih borcih premierno predstavil svojo novo avtorsko stand-up predstavo *Tvoj bodoči bivši mož*. Boš govoril predvsem o odnosih?

Ja. In ne. Še vedno me zanimajo tudi druge stvari. Takšen naslov sem dal zato, ker smo v obdobju, ko se ljudje kar ne poročajo več. Imajo otroke, živijo skupaj, za poroko se pa kar ne odločijo. Ker baje preveč stane. Kar pa ni res, ker je na matičnem uradu prvič zastonj.

29. Poroka ni draga, draga je ločitev.

Če si dve leti v skupnem gospodinjstvu, je na koncu isto, kot če si poročen. Razlog je po mojem v tem, da se je status življenja za srednji razred tako znižal, da se ljudem koruzništvo zdi boljša ekonomska pot, ker dobijo večje otroške dodatke, mame se prijavljajo kot samohranilke in tako naprej. Zato sem dal takšen naslov. Obenem se mi zdi, da kapitalizem in konformizem zelo vplivata na nas, potrošnike, da ne gradimo več odnosov in da hitro menjamo partnerje. Včasih iz čisto banalnih razlogov. Moja babi in dedi po eni strani sta bila poročena 65 let, tista po drugi strani pa sta zdaj skupaj že 60 let. Včasih, ko sta se dva zaljubila, sta potem trdno delala na tem, da ostaneta skupaj.

30. Kaj pa tebe ovira, da si še vedno samski in ne delaš na tem, da bi porušil te družinske rekorde?

Saj jaz bi se rad poročil. Sem romantik in v spominu imam, ko je nekdo nekoč rekel – morda je bilo celo v filmu –, da je zakon proslava ljubezni, otroci pa proslava zakona. Ker res ni treba, da je poroka velika. Dovolj je, da povabiš prijatelje, jih častiš eno limonado in pred njimi rečeš: »Evo, to je ženska, s katero sem, vsi jo poglejte, da je ne bo kdo pomotoma pecal, če jo sreča kje zunaj.« [smeh]

31. Komaj čakam, da mi predstaviš žensko, ki bo navdušena nad takšno poroko.

Kaj pa je narobe? Najprej na matični urad, potem pa na limonado. Ampak saj veš, kako mislim. Ljudje rečejo, da si poroke ne morejo privoščiti. Mene pa po drugi strani čudi, da ljudje, ki komaj shajajo, na dan pokadijo dve škatli cigaret na dan. To mi ni jasno. Razumem, da imaš neko razvado, neki užitek, ampak kaj, če bi mogoče pokadil samo pol škatle na dan? V tem smislu potem razmišljam, zakaj bi nekdo, ki nima veliko denarja, hotel raz-

košno poroko? Jo pač narediš znotraj svojih zmožnosti. Zato, da se imaš fajn.

32. Imaš v mislih zadnji rok za svojo poroko?
Ne. [smeh] Moj kolega Peter Poles je zelo pametno vprašal, kam se ljudem danes tako zelo mudi. Zakaj bi pri dvajsetih že imeli otroke? Zakaj že takrat izbiramo osebo, s katero bomo do konca življenja? Saj ne umiramo več pri petdesetih, umiramo pri osemdesetih. Kako boš pri dvajsetih vedel, s kom boš živel naslednjih 60 let? To je obdobje, ko se človek najbolj spreminja, ko išče svojo identiteto.

33. Verjamem pa, da ti potencialnih partnerk ne primanjkuje. Ne nazadnje ženske največkrat na prvo mesto najbolj privlačnih moških karakteristik umeščajo smisel za humor. Poleg tega si še popularen.
V določenih primerih me popularnost skorajda moti, ker imajo nekatere ženske, ki bi me mogoče zanimale, že ustvarjeno mnenje o meni in potem sploh nimam šanse. One so že odločene o tem, kakšen sem, zato jih ne zanimam.

34. Ti je kakšno dekle že kdaj zamerilo kakšne besede, izrečene na nastopih?
Ne vem. Ena moja bivša punca mi je vedno govorila žabi in iz tega sem na stand-upu izpeljal vprašanje, kaj imajo ženske s temi živalskimi vzdevki za svoje fante: žabi, muci, miško. Pizda, jaz sem bil žabi dve leti. Ona je ta nastop enkrat potem tudi slišala, ampak se je režala. Mi ni zamerila.

35. Kaj pa kakšni zamerljivi politiki?
Nihče se mi še ni javil s kakšno zamero. Ko sem bil letos gostitelj podelitve viktorjev, sem dobil par odzivov v slogu: »Stari, beden si bil na viktorjih.« Se mi zdi, da je bilo to zaradi tiste šale na račun Angelce Likovič. Ker ne vem, zakaj bi mi sicer to napisal neki popoln neznanec. Konkretnih zamer pri politikih pa nisem imel.

36. Nimaš strahu pred tem, da bi ti kakšen vpliven politik kdaj kakšno šalo zameril? Slovenija je le majhna in hitro ti lahko kdo namenoma zapre kakšna vrata.
Strahu načeloma nimam. Zamere pa so po mojem mnenju človeške. Vsi zamerijo, sploh tisti s prevelikim egom, ki te vidijo kot neuporabnega, če ne delaš točno tako, kot oni hočejo. Če imaš fokus in zagon, ti nihče ne more zapreti vrat. Nekje boš nekako vedno našel pot.

37. Iz katerega znanega Slovenca se je najlaže delati norca?
To je verjetno postal Damjan Murko, ker daš samo njegovo ime v šalo in se ljudje že smejijo. Sicer se je pa mogoče iz vseh Slovencev, ki so dovolj prepoznavni in specifični, precej enostavno delati norca. Jan Plestenjak, Miša Molk, Mario Galunić, Lado Bizovičar ... razen iz Jurija Zrneca pa ne.

38. Ker ni tako specifičen ali ker se ne sme?
On je vendarle najboljši slovenski komik, povrh vsega ima še tragično zgodbo zaradi zdravstvenih težav. Še zdaj se ni vrnil na male zaslone. Menim, da je v srcih Slovencev in Slovenk ostal zapisan kot eden in edini, the one.

39. Vrniva se k tvojemu prihajajočemu stand-upu. Kako je nastajal? Si hodil po svetu z beležnico in si zapisoval duhovite misli, ko so se ti utrnile?
V nahrbtniku imam s seboj vedno esencialne stvari – to so voda v steklenici, čigumiji, oreščki ter beležka in pisalo. Ko dobim idejo, si jo zapišem, potem pa grem za računalnik in jo razdelam. Celo lansko sezono sem v kavarni Union delal krajše stand-upe, pri katerih sem si zadal, da bom imel za vsak nastop nov material. In tega materiala nisem predstavljal nikjer drugje. Tako ga je do danes videlo le 120 ljudi. Ta material je osnova za predstavo. Zdaj moram še narediti povezave med zgodbami in doma vaditi, da ponotranjim tekst in da točno vem, kako bom stvari povedal. Da ne bom živčen, ko bom s tem materialom prvič stal na odru.

40. Koliko nastopov si obetaš?
Upam, da čim več. Uspeh bi bilo 100 nastopov, super uspeh pa 200. S tem bi pokril eno ali dve gledališki sezoni.

41. Ali se material med nastopi spreminja? Bo razlika med prvim in, recimo, 75. nastopom?
Ja, seveda. Kakšne stvari probam dvakrat, trikrat, štirikrat, samo zato, ker se meni zdijo fine, potem pa ugotovim, da pri občinstvu res ne delujejo, in jih vržem ven. Ali pa se zgodi kakšna improvizacija in to potem postane del materiala. Tudi v drami ne bo premiera ista kot 75. predstava, ker je to živa stvar. Zato me veseli, ko ljudje rečejo, da so si kakšno predstavo ogledali dvakrat ali celo trikrat.

42. Od kod si črpal navdih za novo predstavo?
Tvoj bodoči bivši mož je avtorska, osebnoizpovedna komedija. Vključeni so kosi mojega življenja, s katerimi upam, da se bodo ljudje poistovetili. Govorim o rečeh, ki so se mi dogajale v ljubezenskem življenju, v odnosih, ki sem jih imel ali videl pri drugih. Recimo. Ali veš, da je en odstotek ljudi v Sloveniji prepričanih, da sem jaz gej. Ne samo v slogu »on je najbrž gej«, ampak so suvereno prepričani, da sem gej. Nekdo je to celo trdil moji prijateljici, za katero ni vedel, da je moja prijateljica. Pa ga je vprašala, zakaj je o tem prepričan, in ji je rekel, da zato, ker me je videl z enim tipom v Rovinju.

43. S kom pa si bil v Rovinju?
Z Mirzo, z mojim prijateljem. Poznava se že od 17. leta. Sicer igra namizni tenis, ampak se za hobi ukvarja tudi s komedijo.

44. Te prepričanje tega enega odstotka ljudi moti?
Sploh ne. Meni je samo smešno, da ljudje, ki me niti ne poznajo, tako suvereno verjamejo v to. Sicer sem potem izvedel, da je Rovinj bojda hrvaška meka za geje. To zgodbo sem prenesel tudi v novi stand-up, kjer na glas razmišljam, zakaj je bil tisti človek tako trdno prepričan, da sva midva z Mirzo geja, ker sva se v bistvu vedla le kot prijatelja. Nisva sredi plaže drug drugemu utirala sončne kreme ali pa ležala v žlički. Potem pa sem se spomnil, da sem imel ravno takrat tisto hernijo medvretenčne ploščice. Zato sem se vsakič, ko sem se usedel, usedel počasi in previdno. In on je mislil, da imam kaj drugega poškodovanega tam zadaj. Zagotovo je bil prepričan, da sva na porivalnem vikendu. [smeh]

45. Kaj pa kritike na račun tvojega dela? Ti je, na primer, že kdo kdaj rekel, da nisi smešen?
Seveda. Vsak ima svoje mnenje. So ljudje, ki jim grem tako na živce, ki jih v nekem trenutku tako razjezim, da mi morajo to takoj sporočiti. In dobim kakšno sporočilo. Ampak jaz komentarje, ki niso argumentirani, avtomatično diskreditiram. Kaj naj s takšnimi komentarji? Vsem, ki mi govorijo, ki so mi že rekli ali pa mi še hočejo reči, da nisem smešen, bi rad rekel, da se strinjam z njimi. Ker zanje zagotovo nisem smešen. In prav je tako, ker tako mora biti. Ne morem biti vsem smešen. Če bi hotel biti vsem

smešen, bi šel delat vrsto humorja Charlieja Chaplina, zgolj situacijsko komedijo. Pa stavim, da je tudi tistem času kdo potožil, da Chaplin sploh ni smešen, ker tudi on lahko to dela.

46. S čim hraniš svoj humor?

Zadnje čase zelo rad sledim nastopom Louisa C. K.-ja. Poleg Jima Jefferiesa je on trenutno zame najboljša zabava. Bilo je celo tako, da ko sem pred časom nekam letel, sem razmišljal, zakaj se ljudje pritožujejo nad letali. Ker z letali letimo, smo v zraku, to je neverjetno. Potem pa gledam Louisov stand-up in vidim, da ima on to šalo že razdelano. Podobno se mi je pripetilo pri Kattu Williamsu. Nekje sem prebral, da je tiger pojedel svojega skrbnika in so tega tigra potem ubili. Jaz sem popizdil – zakaj so ga ubili, tiger je bil samo tiger, skrbnik je zajebal, podobno kot pri tisti gorili Harambe. Žival je samo žival. Na to temo sem potem začel pisati material, nakar na Youtubu najdem starejši nastop Katta Williamsa in odkrijem, da je imel on že takrat odlično razdelan enak štos.

47. To je dobra navezava na temo plagiatorstva, ki med komiki niti ni tako redka stvar. Amy Schumer so že dvakrat obsodili, da je kradla šale, in ji to tudi dokazali. Na eni strani gre lahko za čisto krajo, po drugi strani pa komiki ves čas živite v svetu šal, katerih narava je v tem, da se jih pove naprej. Obstaja strah, da ponotranjiš neki štos in ga nevede uporabiš v svojem nastopu?

Kar se tiče intelektualne lastnine, bi to moralo biti urejeno. Ne besedo za besedo, ampak bolj stavek za stavek. Saj lahko hitro vidiš, ali je kdo povedal isto šalo ali ne. Lahko se malo spremeni, ampak če ne vsebuje nove premise in novega zaključka, potem je to ista šala – in to je kraja. Govoriva v primeru, ko nekdo ponovi triminutni izsek. Je pa res, da ko pogledaš toliko nastopov in slišiš toliko šal, lahko kakšno popolnoma nevede ponotranjiš. Meni se je nekoč pripetilo na odru, ko sem improviziral in se mi je utrnila ideja za šalo, potem pa sem ugotovil, da sem vse skupaj izpeljal na zelo podoben način kot Carlos Mencia, ki pa je bil, ironično, ravno tako kot Amy Schumer obtožen kraje šal. On je imel sicer drugačen zaključek, ampak sem bil prepričan, da sem to prej slišal ravno pri njem, šalo ponotranjil in čez tri leta mi je blisknila v glavo.

To, da sem srečen, je pogojeno s tem, da sem nekaj uspešno opravil in sem lahko pomirjen.

48. Strah, da ponoviš nekaj, kar je nekdo že rekel, potem obstaja?

Pri pisanju materiala včasih dobim občutek, da sem mogoče to že kje slišal. Ampak temu se ni mogoče ogniti. Teme so bolj ali manj iste in se ne spreminjajo zelo hitro. Primer. David in Victoria Beckham imata sina, ki mu je ime Brooklyn, po mestu, v katerem sta ga spočela. Kateri komik ne bo v tem videl fore? Ravno pri tem se je tudi zgodilo, da sta imela slovenski in hrvaški komik izpeljano skorajda identično šalo, le da je slovenski komik rekel, da bi po tej logiki njemu bilo ime Novo mesto in bi imel brata z imenom Kranjska Gora, hrvaški komik pa, da bi bila Split in Zadar. A je to kraja? A je to intelektualna lastnina? Ni, le šala je tako očitna, da je več ljudi prišlo do istega zaključka.

49. Odlični komiki, kot so Louis C. K., Owen Wilson, Jim Carrey, Woody Allen in ne nazadnje tudi pokojni Robin Williams imajo pogosto težave z depresijo. Zakaj je po tvojem smisel za humor tako zelo tesno povezan z žalostjo in obupom?

Mogoče zato, ker je humor dober ventil za emocionalno čiščenje, obenem pa si kot komik na ta ventil konstantno priklopljen in ga tako ne moreš koristiti samo takrat, ko ga osebno potrebuješ. Takrat pa potem ne deluje več. Zaveš se, da so vse samo šale, realnost je pa še vedno takšna, kot je. Pa seveda cinizem. Dober komik mora biti ciničen, sarkastičen, da ima lahko distanco do stvari, da se lahko dela norca. Cinik, ki pade v slabo obdobje, ki ga humor ne more rešiti, je vedno na robu depresije. Ko gre vse narobe, krivdo vedno iščeš v sebi, če pa to zgodi prevečkrat, jo potem tudi najdeš in potenciraš.

50. V luči tega te moram seveda vprašati – si srečen?

Pa ... ja. Sem srečen. Zaenkrat sem srečen. Vem, kaj bi rad. Imam sicer ambicije, ki bi mi lahko oteževale to srečo, če mi ne uspe, ampak s tem se bom soočal, če se zgodi. Mislim, da sem srečen. No, ne mislim – jaz sem srečen. [smeh] Pri meni je to, da sem srečen, pogojeno s tem, da sem nekaj uspešno opravil in sem lahko pomirjen. Trenutno pa sem ravno v drugem stanju, ko imam nešteto opravkov in priprav za nastop. Sicer sem srečen, da imam to priložnost, ampak nisem pa v tistem blaženo srečnem stanju. Ne še.

SHOOT THE CENTERFOLD

*It's about learning photography**

Join Sunbounce and STC for the ultimate lighting experience.

Obiščite Sunbounce in STC za popolno izkustvo osvetlitve.

There's no substitute for the real thing!

Za pravo stvar ni nadomestila!

***Foto**: Joe Tejeda*
***Model:** Jade Williams*

***Kamera:** Canon EOS 5D Mark III*
1/250 Sec; f/8; ISO 100
+ Canon EF 70-200mm
f/2.8 IS USM

Next Seminar & Workshop: November 01-10, 2017
Naslednja delavnica & seminar: 1.-10. november 2017
Flores - Indonezija

SUNBOUNCE.COM

www.ShootTheCenterfold.com

**Za učenje fotografije gre*

VETRNI ANGEL

FOTO ANDREW KUYKENDALL

Popoldanska vožnja skozi kanjon Topanga z očarljivo Lis Giolito kot opomnik, da včasih svoboda pride na dveh kolesih.

HARLEY-DAVIDSON

RAZKOŠNI DVOJEC Z EL

Sredi razbeljenega poletja sta na ceste zapeljala razkošja polna avtomobila, ki se vedno znova kosata za naslov

Zgolj zavoljo Slovenca začnimo našo primerjavo obeh luksuznih zverin z znamko, ki se baha s trikrako zvezdo na nosu. Mercedes-Benz je sedanji rod razreda S prvič predstavil leta 2013 in z njim nakazal svojo novo oblikovalsko smer. Kot je dejal njegov avtor Robert Lešnik, Mercedesov prvi oblikovalec zunanjosti, so zasnovali linijo, ki sporoča čutno jasnost in slogovni pristop – pristop, ki je danes že del njihove ponudbe v vseh avtomobilskih razredih. Lešnikov prvenec pa je zdaj dobil nekaj lahnih sprememb zunanjosti. Najbolj opazna je tista na žarometih oziroma v njih integriranih dnevnih lučeh LED. Razred S kot češnja na vrhu torte te znamke ima tri vrste LED-svetilk, razred C ima eno in razred E dve. Veliko več kot pri videzu najdemo novega pod pločevino. Mercedes-Benz je v

TEKST **MATIJA JANEŽIČ** FOTO **PROIZVAJALCA**

EKTRONSKO PODPORO

najboljšega v najzahtevnejšem, luksuznem razredu. To sta seveda audi A8 in mercedes-benz razreda S.

zadnjih letih res močno pohodil plin, pa ne samo s številnimi novimi modeli, tudi tehnološko se je zelo posodobil oziroma usmeril v prihodnost, kar velja tako za mehansko kot tudi elektronsko tehnologijo.

Podobno velja tudi za četrto generacijo Audijeve admiralske ladje A8, ki prinaša bolj razburljivo obliko, napredno ravnanje z avtomobilom in njegovimi sistemi ter elektrificirano in samodejno (omejeno) vožnjo. Oblikovno sledi smernicam preostalih audijev, tako da je maska že lepo prepoznavna, zadek pa je nov – takšnega nima prav noben audi. Drugačna je tudi bočna linija, in sicer z bokov ostri karoserijski rob spustili v višino kljuk na vratih ter po vzoru kupejevskega A5 dodali dodatno linijo nad pragom. Ta še posebej izstopa pri daljši različici A8 L. Najbolj razburljiv in všečen je že omenjeni zadek – medtem ko si spredaj za doplačilo lahko pri-

voščite tudi žaromete z lasersko tehnologijo, je zadaj Audijev svetlobni napis, ki se razteza čez celoten pokrov prtljažnika, v OLED-tehnologiji vgrajen serijsko. Da za vami vozeči nedvoumno vedo, kaj vozite in za kaj ste plačali vi oziroma firma, ki jo zastopate.

Kot se za avtomobil poslovnega razreda spodobi, je notranjost audija A8 elegantna in markantna, lepa ter vzbuja občutek udobja in varnosti. To, da se voznikov delovni prostor na prvi pogled zdi dokaj običajen, se nam zdi dobro, saj nam to pravi, da je ob vsej vgrajeni sodobni tehnologiji oziroma morda kar tehnologiji prihodnosti upravljanje vozila nezahtevno. Da, eden od vrhuncev novega audija A8 je digitalizirana sredinska konzola. Gumbov in stikal domala ni več, prav tako ni več velikega vrtljivega gumba za upravljanje osrednjega zaslona. Ta je velik 10,1 palca in kakopak občutljiv za dotik, ukaze pa potrdi glasovno in z vibriranjem. Kadar je izključen, se s svojo črnino in ploščatostjo skoraj neopazno zlije s sredinsko konzolo. Pod njim je še manjši zaslon za upravljanje klimatske naprave in vnašanje besedila v navigacijsko napravo, ki se samodejno izpopolnjuje na podlagi večkratnih enako prevoženih poti. Voznik lahko sistem upravlja tudi z gestami ali pa se preprosto pogovarja z njim. Poleg tega A8 navduši še z marsičim drugim. Na primer, za odpiranje vrat skrbijo električne kljuke in tudi drsniki za odpiranje in zapiranje prezračevalnih šob so električno vodljivi.

V novem esu sodobna tehnika služi tudi za zagotavljanje udobja potnikov. S posebnim vmesnikom energizing comfort control, ki omogoča povezavo in centralno upravljanje različnih sistemov, kot so klimatska naprava, ambientalna osvetlitev, masažni sedeži in sistem za odišavljenje avtomobila, si vse to prilagodijo po svojih željah. Posebno lepo je lahko potniku zadaj desno, če je vgrajen sedež, ki mu omogoča polležeči položaj in skupaj s posebnim podstavkom za utrujene noge ter masažo poskrbi za kraljevsko razvajanje. No, prav vse v avtomobilu pa zato razvaja vrhunski zvočni sistem. V notranjosti sicer prevladujejo usnje, les in drugi prvorazredni materiali. Klasične instrumentne plošče pa že od leta 2013 ni več, saj so jo nadomestili z velikim zaslonom, na katerem se elektronsko prikazujejo merilniki. Drugi je seveda na sredinski konzoli, občutljiv za dotik pa je namenjen upravljanju klimatske naprave, radia, navigacije in številnim drugim sistemom.

Skočimo še k motorni tehniki. Mercedes-Benz razreda S ima tri nove motorje. Manjša, dizelski in bencinski, sta postala vrstna šestvaljnika. Več novega, recimo kombiniran vbrizg goriva, puhala na izpušne pline, najdemo pri bencinskem. Najpomembnejši dodatek je integrirani zaganjalnik-generator z napetostjo 48 voltov, ki motorju na notranje zgorevanje doda še 250 njutonmetrov navora oziroma 15 kilovatov moči. Na elektriko je tudi pogon dodatnega puhala, ki polni valje pri nizkih vrtljajih, ko puhala na izpušne pline še ne 'primejo'. Pri Mercedesu za ta motor pravijo, da ima vse lastnosti osemvaljnika, a precej manjšo porabo goriva. Tudi bencinski V8 z močjo 469 'konj', ki poganja model 560/4matic, ima precej novega, predvsem pa lahko v skrbi za okolje in gospodarnost izklaplja polovico valjev. Stuttgartčani najavljajo tudi priključnohibridno različico, ki bo imela na 13,3 kilovatne ure povečano zmogljivost baterije, kar naj bi omogočilo do 50 kilometrov dosega zgolj z električnim pogo-

> Audijev svetlobni napis, ki se razteza čez celoten pokrov prtljažnika, v OLED-tehnologiji vgrajen serijsko. Da za vami vozeči nedvoumno vedo, kaj vozite.

nom. Najzmogljivejši je model S 600 L s turbobencinarjem V12, ki razvije moč 530 'konj'in doseže hitrost 100 kilometrov na uro v 4,6 sekunde, deklarirana poraba goriva pa znaša 11,6 litra na 100 kilometrov.

Audi A8 je za začetek na voljo z dvema prenovljenima trilitrskima šestvaljnikoma – bencinskim TSI in dizelskim TDI, pozneje bodo prišli še dva štirilitrska osemvaljnika, TFSI in najzmogljivejši 6-litrski 12-valjnik s skoraj 600 'konji'. Vsi motorji sodelujejo z jermenskim zaganjalnikom-generatorjem, pasivna hibridna tehnologija pa omogoča jadranje z izključenim motorjem ter daljše delovanje sistema start/stop, saj se pri ustavljanju motor ugasne že pri hitrosti 22 kilometrov na uro. V pripravi je tudi priključnohibridni A8, ki naj bi na elektriko zmogel 50 kilometrov, polnjenje pa bo lahko potekalo tudi brezžično prek talne plošče.

V obeh admiralskih ladjah za udobje in varnost voznika in potnikov skrbi bogat nabor elektronskih pripomočkov. Mercedes ima denimo zračno vzmetenje magic body control, ki je lahko podprto z računalniškim sistemom za največje udobje. Stereokamera opazuje cestišče pred avtomobilom in zračno vzmetenje že vnaprej pripravi na neravnine na cesti. Nov je tudi pomočnik ECO, ki pri obeh bencinskih šestvaljnikih skrbi za kar se da varčno vožnjo – tudi z opozorili, da bomo kmalu pripeljali na odsek ceste, kjer bo hitrost omejena, zato že prej lahko malce popustimo plin, podpira pa tudi 'jadranje'. Pri tem sistem uporablja vse mogoče podatke, ki so lahko na voljo, od navigacijskih podatkov s kamere za zaznavo prometnih znakov, drugih informacij, ki jih dostavljata radarska senzorja ali stereokamera.

Audi A8 pa je po vzoru Q7 dobil štirikolesni volan, pri čemer so izdatno izboljšali podvozje, tudi zračno vzmetenje. Štirikolesno krmiljenje ob tem poskrbi, da ima A8 obračalni krog enak precej manjšemu modelu A4. Na izbiro je tudi športni diferencial, ki z delovanjem na zadnji osi skupaj s štirikolesnim pogonom poskrbi, da je vožnja lahko hitra in dinamična. Aktivno podvozje omogoča številne možnosti prilagajanja, hkrati pa ima tudi varovalno funkcijo – v nevarnosti bočnega naleta skupaj s sistemom pre sense 360° bliskovito dvigne stran avtomobila za 80 milimetrov ter tako trku nastavi prag avtomobila, ki je veliko trdnejši kot vrata. Kamere nenehno nadzorujejo cesto, in če zaznajo luknjo na njej, aktivno podvozje pripravijo že vnaprej.

Kateri je boljši, kateri je lepši? Težko rečemo, priznamo pa, da nas pri Playboyu zelo gane tista masaža stopal na hrbtišču sovoznikovega prednjega sedeža.

Audi je v A8 prvi med avtomobilskimi znamkami predstavil tudi povsem avtonomno vožnjo. Na avtocestah in hitrih cestah s fizično ločenimi pasovi namreč v gostem prometu pri hitrostih do 60 kilometrov na uro vožnjo prevzame pilot za zastoje Audi AI. Sistem za samodejno vožnjo uporablja tudi laserski čitalnik, ki vidi 80 metrov naprej in v kotu 145 stopinj. Skupaj s številnimi tipali, sistemi, radarji in kamerami nadzoruje okolico, voznik pa se lahko med tem posveti drugim stvarem. A kljub temu mora biti pozoren, saj ga lahko sistem avtonomne vožnje obvesti, da ne zmore več nadzorovati vožnje in da naj spet prevzame nadzor nad vozilom. A8 zna sam zapeljati tudi v garažo ali na parkirni prostor.

Oba poslovna razkošneža, ki bosta to jesen zapeljala v prodajne salone, torej ponujata zelo veliko. Kateri je boljši, kateri je lepši? Tisti, ki bolj ustreza vašemu življenjskemu slogu, tisti, ob katerem vi osebno zadrhtite, tisti, ki bolje predstavlja vašo osebno karizmo oziroma karizmo vašega podjetja. Priznamo pa, da nas pri Playboyu zelo gane tista masaža stopal na hrbtišču sovoznikovega prednjega sedeža.

Naj bo luč

TEKST & FOTO **ALEŠ BRAVNIČAR**

V Grčiji sem skupaj s skupino slušateljev končno dojel ultimativno skrivnost o fotografskem krotenju svetlobe. Če vas mami radovednost, se zakopljite v naslednjih nekaj strani z naše nedavne fotodelavnice in postanite, hja, razsvetljeni.

Kot Playboyev fotograf in predavatelj v mednarodni ekipi Shoot The Centerfold (www.ShootTheCenterfold.com) ogromno potujem. Fotografske ekspedicije me vodijo na vse konce sveta in najbolj na svetu po vseh teh eksotičnih lokacijah sovražim prenašati težko fotografsko opremo, ki me pri mojih podvigih omejuje in znatno upočasnjuje. To verjetno še najbolj velja za studijske bliskavice, ki potrebujejo elektriko in so, priključene na prenosni generator, omejene v številu bliskov na le 200 ali 300 proženj pri polni moči. Neštetokrat sem se zalotil, da so kovčki z lučmi in generatorji ostali nedotaknjeni vseh 14 dni moje delovne ekskurzije. Ker sem končno našel tisto, kar je naš Stvarnik bojda kresnil že na prvi dan – naravno svetlobo!

Neštetokrat sem se zalotil, da so kovčki z lučmi in generatorji ostali nedotaknjeni vseh 14 dni moje delovne ekskurzije. Ker sem končno našel – naravno svetlobo!

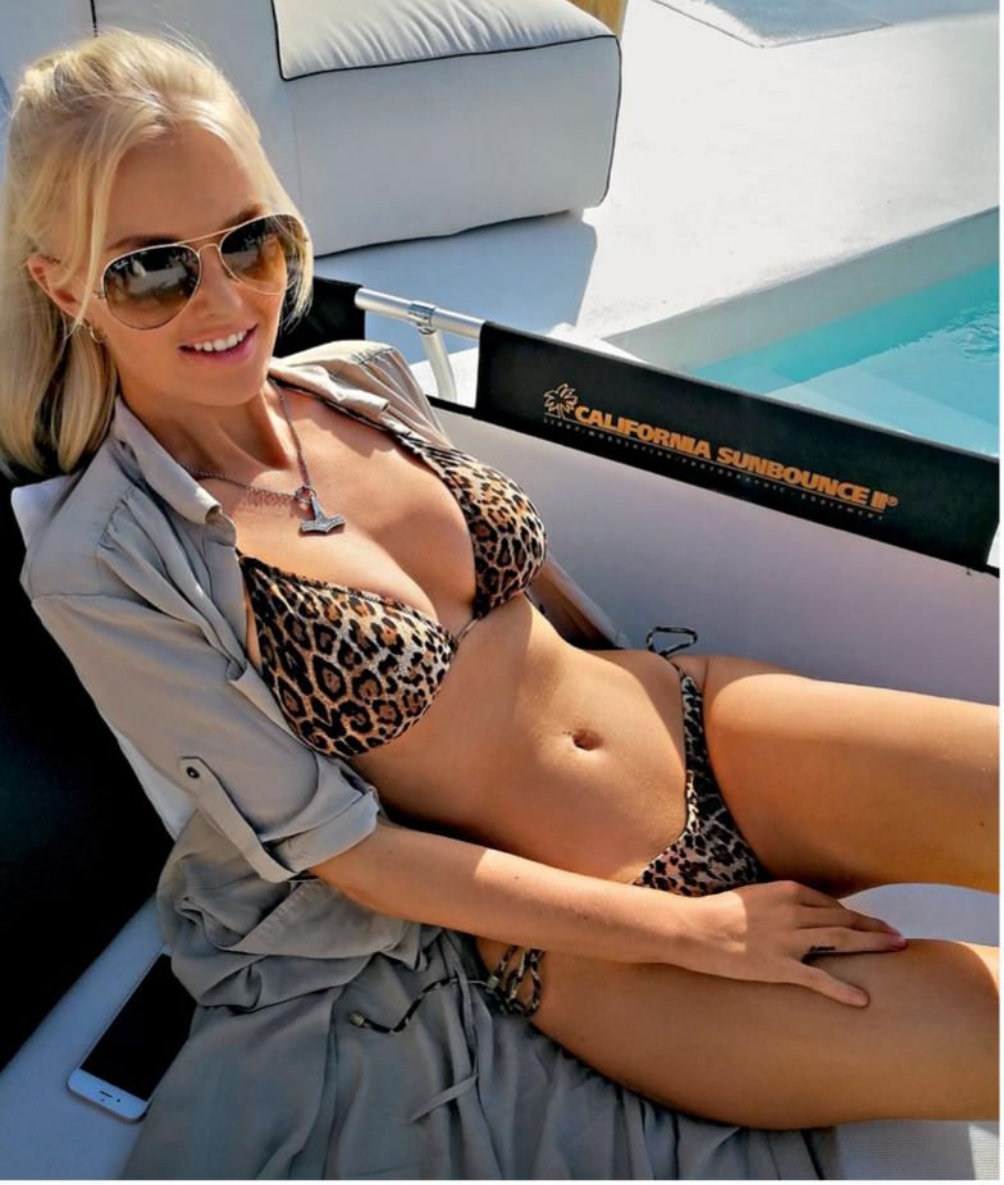

Glamur fotografija je sila subjektivna reč. Definicija, kaj je dobro in kaj ni, tu pravzaprav ne obstaja. Povprečni konzument take slike porabi le nekaj sekund v opazovanju, preden obrne naslednji list v reviji (kakopak so pri tem tudi izjeme), zato mora fotografija povedati kar se da veliko v najkrajšem možnem času. Učenje dobre fotografske osvetlitve je proces, ki ga usvajaš vse življenje. Nobena šola pa te ne more naučiti ničesar brez pravega razumevanja opreme, ki pod spretnimi prsti skoraj vedno prinaša idealne rezultate. Če boste imeli v glavi mantro, da je dobra osvetlitev enaka dobri plastični operaciji – pri nobeni namreč ne smemo preveč očitno videti učinkov –, boste na konju. Sam tako posegam le po najboljšem – nemški popolnosti ultralahkih svetlobnih odbojnikov California Sunbounce.

Ogromno fotografij, ki so pri dnevni svetlobi dosvetljene z odbojniki (ti so verjetno najbolj priljubljen modifikator svetlobe na svetu), trpi zaradi dveh grozljivih napakam. Prva je uporaba odbojnika od spodaj, druga pa je neenakomerna osvetlitev subjekta zaradi nepravilnega držanja odbojnika. Po številnih urah, preživetih na vročem opoldanskem soncu, je tu končno prvi kratki zen vodnik pravilne uporabe odbojnikov, kot ga učim na naših delavnicah STC:

1. Kot. Če je vpadna svetloba enaka odbiti, bo odboj najmočnejši. Prav ta idealni kot pa je navadno najteže najti.
2. Površina. Različne barve odbojnikov dajejo različne učinke. Beli, srebrni, zlati, zebrasti in črni imajo vsak svoje lastnosti.
3. Velikost. Velikost JE pomembna. Čim večje, tem bolje (tako pravi tudi ona). Najhuje je fotografirati s premajhnim odbojnikom.
4. Razdalja. Bliže ko smo, močnejši je učinek, prav tako pa tudi sence postanejo mehkejše.
5. Položaj. Večina amaterskih fotografov uporablja odbojnike s tal. Ne vedo, da je najboljši učinek odbojnika dva metra nad tlemi pod kotom 30 ali 45 stopinj proti subjektu.

Ko boste tako nastavljali svoj instagramski kader, ne pozabite, da tudi oseba, ki jo fotografirate, vpliva na vašo osvetlitev. Je postavljena proti soncu ali neposredno osvetljena z njim? Je svetloba jutranja, večerna ali opoldanska? So na nebu oblaki? Svetlobo morate **vedno** krotiti v odnosu do portretiranca.

Dobra fotografska osvetlitev človeškega telesa ni natančna reprodukcija realnosti, temveč ustvarjanje prave platforme za vizualno pripovedovanje zgodb.

Kaj je torej ultimativna skrivnost naravne svetlobe? Ne glede na to, kje ste, sledi svetloba enakim zakonom fizike. Dobra fotografska osvetlitev človeškega telesa ni natančna reprodukcija realnosti, temveč ustvarjanje prave platforme za vizualno pripovedovanje zgodb. Človeški možgani uporabljajo variacijo tonov, svetlobe in senc za zaznavanje globine. Ko smo zadovoljni z razmerjem med svetlim in temnim, bo rezultat čaroben. In to skrivnost uporabljajo vrhunski slikarji, kot sta Rembrandt in Vermeer, že stoletja. Če vam še vedno ni jasno – naslednje učne ure so prvega novembra na prekrasnem indonezijskem otoku Flores.

ČIKAGO, 1976

Elton John in Hugh Hefner v Playboyevem dvorcu.

FOTO BILL FRANTZ

sensa vikend

29. 9.–1. 10., Bohinj ECO Hotel

Čas je, da ponovno vzpostavite intimen odnos s sabo, da se vzljubite in da odkrijte, kaj vam preprečuje, da bi bili svoj največji prijatelj. Pridružite se nam na jesenskem Sensa vikendu, ki ga bomo posvetili prvemu zakonu ljubezni – ljubezni do sebe. Ne pozabite, da ste največji zaklad, ki ga lahko odkrijete, vi sami.

Čeprav na zunaj dajemo slutiti, da se spoštujemo in imamo radi sami sebe, v naši notranjosti pogosto kraljuje povsem drug svet. Če ne verjamemo vase in v svojo avtonomijo, se prej ali slej znajdemo v odvisniških razmerjih ali dopustimo, da z našim življenjem upravljajo drugi. Ljubezen do sebe je predpogoj za naš osebni razvoj. Šele ko ljubimo sebe, lahko resnično ljubimo in razumemo druge.

TODA KAJ PRAVZAPRAV POMENI LJUBEZEN SO SEBE?

Privoščiti si dišečo kopel, pedikuro, drago obleko, potovanje? Ljubezen do sebe ne pomeni zgolj razvajanja sebe, je veliko več – od nas zahteva, da se najprej sprejmemo takšne, kot smo. A kako to narediti – kako se sprejeti?

KAKO ŽIVETI TO, KAR SMO?

Kako zamenjati napačna stališča, ki jih gojimo do sebe?

Nujno je razlikovati med samozaljubljenostjo (nezdravim narcizmom) in ljubeznijo do sebe (zdravim narcizmom). A kako ju ločiti? Kako potegniti jasno mejo? Kako se prepričati, da se iz lastne nesamozavesti nismo malo samozaljubili?

- Posamezni sklopi delavnic bodo sestavljeni iz kombinacije teoretičnega in praktičnega dela in bodo prilagojeni dinamiki skupine.
- **Izvajalec programa:** društvo Bindu; www.bindu.si.
- **Cena celotnega paketa je 200 €.**
- Cena paketa vključuje 2 nočitvi v Bohinj ECO Hotel ***** s polnim penzionom, uporabo bazena, vadbo v fitnesu in delavnice.
- Doplačilo za enoposteljno sobo: 40 €.
- **Prijave:** tel. 08 200 41 40,
- booking@bohinj-eco-hotel.si.

Več informacij na www.sensa.si.

RENAULT
Passion for life

Novi
Renault **KOLEOS**
Izberi drugačno pot.

z **0%**
obrestno mero*

500€
staro za novo**

*Velja ob nakupu preko Renault Financiranja. Velja za financiranje do 48 mesecev, za omejeno vrednost financiranja, odvisno od modela. **V kolikor želite zamenjati svoj stari avtomobil, vam ob nakupu novega modela znamke Renault priznamo 500€ bonusa. Odločitev o sprejemu vašega rabljenega vozila v račun je diskrecijska pravica posameznega pooblaščenega distributerja. Več informacij o ponudbi, nakupu in pogojih nakupa je na voljo na renault.si.

Poraba pri mešanem ciklu 4,6–5,9 l/100 km. Emisije CO_2 120–156 g/km. Emisijska stopnja: EURO 6b. Emisija NOx: 0,0214–0,0416 g/km. Emisija trdnih delcev: 0,00001– 0,00120 g/km. Število delcev ($x10^{11}$): 0,01–5,9. Ogljikov dioksid (CO_2) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanjega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanjega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM_{10} in $PM_{2,5}$ ter dušikovih oksidov.

Renault priporoča elf

renault.si

Slika je simbolna. Renault Nissan Slovenija d.o.o. Dunajska 22, 1513 Ljubljana

COPYRIGHT: JAN STEINHILBER